

tajat. Kun palkkatyöväestö suurilla uhrauksilla kävi raskaan yleislakon, niin lopputuloksena oli muutaman kuukauden jälkeen reaali-palkkojen alennus. Olemme niin kummallisessa tilanteessa, että jo etukäteen tiedämme, että jokainen palkankorotus, jonka mahdollisesti saamme, tosiasiaassa tietäkin reaali-palkan laskua. <*Puheenjohtaja: Minuutti jäljellä.)

Tilanne on ammattiyhdistysliikkeen kannalta varsin murheellinen, sillä palkkatyöväestö ei jaksakaan loppumattomiin olla mukana tällaisessa ilveilysssä. Tältä kannalta asiaa ajatellen ja katsoen on talouspolitiikkamme maalaisliittolaisessa ystävyydessä ollut varsin turmiollista.

Vielä tahtoisin kiinnittää huomiota "Mitä nyt on tehtävä?"-esityksen ponsien ensimmäiseen kohtaan. Tällä kohtaa on erinomaisten selvästi sanottu talouspolitiikkamme tulevaisuuden terveen suunnan kehitys: uusien pysyvien työpaikkojen, uuden teollisuuden kehittämisen tulee olla pyrkimyksiemme päämääränä. Yhä lisääntyvä varatyöjärjestelmä on onnetonta talouspolitiikkaa sekä työläisille että myöskin valtiontalouden kannalta katsottuna. Sosiaaliset uudistukset on myös otettava selvittelyjen alaiseksi aivan lähiaikoina, kuten esimerkiksi työviikon lyhentäminen, työttömyys- ja yleinen sairausvakuutus, asuntotuotannon lisääminen ym. uudistukset — kaikkien näiden aikaansaaminen. Kaikki ne vaativat valtion varoja, mutta järkevästi toteutettuna voisimme niihin vähitellen mennä niin, että valtiontaloutta ei yhdellä kertaa liikaa rasiteta.

Kannatan siis "Mitä nyt on tehtävä?"-vihkosen ottamista käsittelyn pohjaksi ja yhdyin siinä toveri Pitsingin esittämiin ponsiin.

Olavi K a j a l a (Hämeen eteläinen): Tämä talouspoliittinen ohjelmakysymys on kaikkein tärkeimpiä tämän hetken kysymyksiämme, ei vain tässä puoluekokouksessa, vaan yleensä koko meidän maamme julkisessa keskustelussa. Ja tämä keskustelu on sikäli ihmeellistä, että siinä on todella sitä ristiriitaisuutta, mistä täällä ovat monet aikaisemmat puhujat maininneet. Kaikkein ihmeellisintä on se, että porvarillisen talousjärjestelmän periaatteelliset kannattajatkin, jotka tähän asti aina ovat vastustaneet valtiotavallan puuttumista talouselämään, nyt ovat huutamassa valtiota apuun — niin kauppaneuvokset, vuorineuvokset kuin teoreettisetkin kansantalousmiehen. Tämä osoittaa, että talouselämässämme on tapahtunut jokin sängen oleellinen muutos. Ja se muutos on se, että missään ei enää ole kysynnän ja tarjonnan laki voimassa. Hintamekanismi ei toimi enää samalla tavalla kuin aikaisemmin. Tämän on mm. pankinjohtaja von Fieandt unohtanut. Hän kuvit-

telee. että yhä edelleen keskuspankki voi määrätä talouselämän kulkua samalla tavalla kuin aikoinaan kultakannan aikana, siihen aikaan, jolloin todella korkopolitiikalla, kireällä rahapolitiikalla ja muilla keskuspankin käytettävissä olevilla keinoilla saatiin talouselämäämme vaikuttaa. Nyt tuota keinoa ei enää ole käytettävissä. Ei ole kysynnän ja tarjonnan lakia, ei vapaata hinnanmuodostusta missään. Jos jollakin alalla hinnat alkavat pudota, niin heti vaaditaan valtiota puuttumaan asiain kulkuun: pitää saada hintoja enemmän tälle ja tälle alalle. On näin ollen aivan toivotonta yrittääkään näillä vanhoilla keinoilla saada asiaan parannusta.

Ikävä kyllä, meidän omassakin piirissämme on vielä näissä asioissa hyvin paljon tuollaista sanoisinko "vanhoillisuutta". Se on meistä puheenollen sangen ihmeellistä. Me olemme mm. unohtaneet kokonaan viimeisen pulakauden kokemukset. Silloinhan meidän kapitalistimme, meidän porvaristomme, oli vielä sen harhakuvitelman vallassa, että kireällä rahapolitiikalla ja säästämällä saadaan tämä pula torjutuksi. Ainakin yksi kansantalousmies on jälkeenkinpäin selittänyt, että tämä tällainen rahapolitiikka niissä oloissa oli "tervettä". Kaikki muut ovat nyt jälkeenpäin valmiit arvostelemaan Suomen Pankin silloista talouspolitiikkaa. Mutta pankinjohtaja Kalliala on sanonut selvästi, että oli vahinko, ettei pulan annettu vaikuttaa täydellä tehollaan ja mennä tervehdyttävää kulkuansa — "tervehdyttävää kulkuansa". Hän oli sitä mieltä, että olisi pitänyt kiristää vain lisää: pienviljelijäin tiloja pakkohuutokauppoihin, lisää työttömiä soppajonoihin. Kun taloutemme näin olisi saatu "tervehdytetyksi", sen jälkeen olisi itsestään tullut nousu, sillä vanhan kaavan mukaan kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa nousua seuraa lasku ja laskua seuraa nousu. Mutta eipäs käynyt näin.

Meillä on Ruotsista esimerkki siitä, miten toisella tavalla saatetaan tähän asiaan suhtautua. Siellä liberaalinen hallitus aluksi yritti tuota keinoa. Se ei tehnyt yhtään mitään pulan torjumiseksi, koska se katsoi vanhojen liberaalisten periaatteiden mukaisesti, ettei valtiovallan tule puuttua talouselämän kulkuun: kyllä talouselämän omat lait vaikuttavat "tervehdyttävästi". Siellä kuviteltiin, niin kuin meillä Arvi Oksala, että "aivan niin kuin luonnonvoimille ei mahda mitään, ei myöskään talouselämän laeille". Ja näin pula Ruotsissakin oli hyvin paha, kun Per Albin Hansson ja sikäläisen maalaisliiton johtaja Bramstorp tekivät ensimmäisen punamultahallituksen, tekivät ensimmäisen lehmäkaupansa. Ja tämän lehmäkaupan aatteellinen sisältö oli se, että poi-

ketaan liberaalisen talousjärjestelmän mukaisesta reseptistä ja yritetään valtiovallan toimenpitein torjua pula: pannaan raha kiertämään. Ja tämä koe onnistui tavattoman hyvin. Ruotsi selvisi pulan kourista harvinaisen nopeasti ja kivuttomasti. Työmies sai työtä, ellei muuta niin tietöitä, ja Ruotsissa matkaava näkee nyt kaikkialla Ruotsissa mitä parhaiten tehtyjä graniittiteitä. Ne ovat tämä pulakauden torjuntatöitä.—Eikä tämä ollut yksinomaan näiden kahden käytännön poliitikon oivallus, että talouselämään voidaan vaikuttaa valtiovallan toimenpitein. Silloin oli siellä kolme nuorta kansantaloustohtoria, jotka opponeerasivat liberaalista talouspolitiikkaa vastaan. Nämä kolme nuorta kansantalousmiestä ovat nykyään maailmankuuluja. Yksi on Gunnar Myrdahl, toinen Bertil Ohlin ja kolmas Herbert Tingsten. Nämä nuoret kansantaloustieteen tohtorit sanoivat jo silloin, että nyt ovat olosuhteet talouselämässä vallan toiset kuin aikaisemmin, kultakannan aikana, nyt täytyy puuttua talouselämään valtiovallan taholta. Ja näin tehtiinkin.

Minusta tuntuisi oudolta, jos me nyt Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokouksessa olisimme palaamassa noihin vanhoihin aikoihin, jotka nykyään jo monet porvarillisistakin kansantaloustieteilijöistä ovat unohtaneet. Täytyy tervehtiä tyydytyksellä, että me olemme saaneet tänne kaksikin alustusta, joiden tarkoituksena on kaavailla sitä tietä, jota myöten meidän pitäisi tätä talouselämää tervehdyttää.

Totean ensiksi, että kumpikaan näistä ei ole mikään valmis resepti. Täällä toveri Tanner kyllä moitti tätä toveri Uotin esitelmäluonnosta siitä, että siinä on hyvin paljon, mitä "pitää tehdä" ja niin pois päin. Mutta ei siinä "Mitä nyt on tehtävä?"-ohjelmassakaan ole sen kummemmin tietä viitoitettu. Ensimmäinen kohta kuuluu näin: "On ryhdyttävä kaikkiin tarjolla oleviin toimenpiteisiin maan teollistamiseksi. (Pitsinki: On muitakin kohtia!) — Toveri Pitsingin ei tarvitse ruveta auttamaan Tanneria, se on suuruudenhulluutta! — Toinen kohta: "Laadittava aikaisemmin suoritettuun selvitystyöhön ja tarpeelliseksi katsottaviin lisäselvityksiin nojautuva teollisuus ohjelma..." — on laadittava ohjelma! Nythän se pitäisi tehdä, eikä täällä vain päättää, että pitäisi laatia talousohjelma.

Kolmanneksi: "Uudistettava maa- ja maatalouspolitiikka niin, että maanviljely saatetaan omavaraiseksi kannattavaksi elinkeinoksi..." — mutta miten? Tämähän on juuri samaa, mistä toisia moititaan, että esittelemme vain ohjelmia, mutta emme sano, miten se tehdään. Ei tällaisesta mitään tule.

Minä olen siinä toveri Tannerin kanssa aivan samaa mieltä

;; ZT pää nyt ipetaa sytyä ja Mihin *** *←

Zlm>> emM<: Saa jakkaa Hita m^skää << talouspolitiikkaa harjo.ttaessamme ja talouspoliittista ohjelmaa laatiessamme. Meidän pitää tunnustaa, että kummallakaan taholla ei ole vielä ei le. kislaisilä eikä skogrilaisilla, täysin viimeistelyä ohjelmaa (Puheenpa koputtaa.). Mutta meidän pitää tässä kokouksessa y S ä yhte.svo.mm saada aikaan sellainen ohjelma, joka vastaa sekä S T ,. ? * Palkaa-aajien tarpeita ja joka auttaa ko ko maan talouspolitiikkaa jaloilleen, sillä paljon siinä on tervehdyttä-Valitan, että minulta jäi koko puheeni pitämättä'

Mikko Hult (Kuopion läntinen): Kun eilen sain käsiini tämän kirjasen, jonka kannessa on "Mihin olemme pyrkineet - Mihin olemme joutuneet - Mitä nyt on tehtävä-, ja kun tarkastelin tata kirjasta, mm minä ajattelin, että aikoihin on eletty. Mutta nnn pellistä on tämä maailman kulku: Kun me eilen aloimme puoluekokouksen suuren jännityksen vallassa ja tänne oli laadi^u a u. ukset ehkä tappiomielialan vallassa, ja sen jälkeen kun o s o - itettu ens.mma.nen äänestys, niin sen jälkeen ryhdyttiin myöskin aatimaan uusia ohjelmia. Sen jälkeen tuli muistio, joka meille tana aamuna jaettiin ja joka on parannettu painos tästä eilen meille jaetusta k.rjasesta. Minä en ihmettele ollenkaan; tavallinen kansanihminen ei jaksa käsittää sitä, että meillä talousmiehet ja ekspertit alallaan, kun he syyttävät, että on eletty ohjelmattomuudessa, e. ole pystytty hoitamaan asioita, että ne tekevät yhdessä valoT_e T ohjelman! K U n ^ teMään nTM ^pikaisesti, sähkövalojen aikaan, mm siitä saattaa tulla sellainen, jonka käytännössä toteuttaminen panee sylkemään verta.

.Minä en puutu eikä minulla ole mahdollisuus puuttua muuta kuin yhteen asiaan tässä ohjelmassa, sen maatalouspoliittiseen puoleen. Kun minä eilen katselin sitä kädenojennusta, joka meille P^jehjoille oli ojennettu tämän kirjasen välityksellä, niin se oh ,kun ohs. annettu kättä koirannahkarukkanen kädessä. Mutta tana aamuna tämä korjattu painos on ihan niinkuin kissalle lämmintä maitoa annettaisiin. Me emme ole uskaltaneet kuvitella että sosialidemokraattinen puoluekokous hyväksyisi sen ohjelman.' jota me olemme maaseutuvaltuuskunnassa pitkän aikaa ajaneet ja paperille kirjoittaneet, mutta tänä päivänä me näemme monisteessa sen suurin prntein - ei aivan sanatarkasti - sellaisenaan. Siitä tay yy ottaa meidän tunnustus itsellemmekin, että olemme onnisi neet vuosikausien puhumisen jälkeen todistamaan tovereille, että

maatalouspoliittiset kysymykset ovat kysymyksiä, joihin suhtaudumme asiallisesti.

Täällä on korjattu näitä eräitä kohtia ja korjatussa muodossa esim. täällä sivulla 13 oleva kolmas kappale kuuluu näin: 'Sosiaalidemokraattisen puolueen, joka meidän maassamme on sosiaalisen hengen herättäjä ja ylläpitäjä, on katsottava valtion taholta pienviljelijöille annettu ituki paitsi yhteiskunnan velvollisuudeksi myös taloudelliseksi välttämättömyydeksi.' Ei ole kuin viikko pari aikaa kun kaikki tämä tuki tuomittiin, koko meidän talouselämämme vaikeudet johtuivat siitä tuesta, jota oli maataloudelle annettu! Ja nyt se on meidän puolueohjelmassamme, täällä puoluekokouksen vahvistettavana! Pienviljelijäin vilpitiön kiitos siitä, että se saadaan oikein puoluekokouksessa tämä linja vahvistettua.

Tässä samassa kappaleessa jatketaan: "...tilojen elinkelpoiseksi saattamiseksi mm. tilakoon suurentamista tarkoittavan maanomistulosolojen uudistamisen avulla, mikä on pyrittävä toteuttamaan myös lisäämään antamisen avulla siellä, missä sellainen on mahdollista". — Tämä on sellainen tavoite, josta me maaseutuvaltuuskunnassa olemme aina ja jatkuvasti puhuneet. Toivon vain, että tämän jälkeen, kun sen puoluekokous hyväksyy, ei tehdä niin kuin 1954 suoritettujen vaalien jälkeen: äänestettiin sitä ainoata lisämaalakia, jonka lain puitteissa rava. Etelä-Suomessa olisi ollut mahdollista liian pienille tiloille antaa lisämaata, nurin, vaan että varaudutaan siihen, että jos meillä toisen kerran tulee mahdollisuus, jossa me voimme jopa suuriin yksityisiin maihinkin puuttua, niin kuin sen lain puitteissa olisi ollut mahdollista, että se silloin tehdään ja laki hyväksytään. Ja varmasti kai hyväksytään, kun se tulee puoluekokouksessa meillä hyväksytyksi ohjelmaan.

Täällä on esitetty ponsi. Minä en halua väittää, että tämä ponsi on parhaassa paikassa tämän ohjelman yhteydessä enempiä kuin ehkä Uotin ohjelman yhteydessä. Valiokunta varmasti tulee sorvaamaan tätä ohjelmaa jonkin verran ja sinne sijoitettuna tämä ponsi, kolmas kohta tässä ponnessa, niinkuin se tässä on, niin se puolustaa täysin paikkaansa, ponsi, joka kuuluu: "Uudistettava maa- ja maatalouspolitiikka niin, että maanviljely saatetaan omavaraisesti kannattavaksi elinkeinoksi ja metsien järkiperaistä hoitoa ja hyväksikäyttöä kehitetään." — "Tähän liittyen hallituksen on asetettava elin, joka viimeistään ensi keväänä jättää täsmälliset ehdotuksensa niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen koko maatalouselinkeinon suunnitelmalliseksi rationalisoimiseksi ennen kaikkea tilakokoa ja tuotantosuuntaa ajatellen niin, että luodaan kestävä perusta maa- ja metsätyöväestön elintason jatkuvalle luon-

nolliselle kohoamiselle ja että samalla valvotaan työikään tulevien lasten ammattikoulutusta ja turvallista siirtymistä pysyvään ansiotyöhön." — Tämä on suurin piirtein sama kuin meillä maatalousvaltuuskunnassa laadittu kohta asianmukaisen asian yhteydessä.

Lisäksi haluan huomauttaa, että myöskin maatalousmiehet sos.-dem. ryhmässä ovat sen huomioineet, sen ponnassa mainitun asian, jossa kehoitetaan hallitusta tutkimaan asiaa. Me jätimme näille valtiopäiville aloitteen, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tämänlaatuisten elimen asettamisesta tutkimaan maataloustuotantosuuntaa ym. siihen liittyviä asioita. Asia on jo aikaisemmin huomioitu, mutta on hyvä, että tämäkin vahvistetaan oikein puoluekokouksen päätöksellä.

Minä kuitenkin ehdottaisin ja uskoisinkin, että puoluekokous voisi yksimielisesti yhtyä siihen lisäykseen, jonka minä tähän kohtaan 3 ehdotan, joka on edustajille jaettu ja kuuluu näin: "Pienviljelmien elinkelpoisuuden parantamiseksi ovat v:n 1955 puoluekokouspäätöksessä luetellut toimenpiteet, mm. viljelmien elinkelvottomiksi pirstomisen estäminen, uudisraivaus, lisämaan antaminen ja tilojen yhdistäminen vapaaehtoisin kaupoin käyttökelpoisia menetelmiä. Maatalouden perusuottokysymys on vielä järjestämättä eikä valtion budjettiin ole saatu riittävästi määrärahoja, joten pääomista sisarusuoksien lunastamiseen ja tarjolla olevien tilojen ostamiseen lisämaiksi on puute. Kun vielä otetaan huomioon maaseudulla esiintyvä vajaatyöllisyys ja lähivuosina työhön hakeutuvat suuret ikäluokat, olisi edellä mainitut kysymykset kiireellisesti järjestettävä."

Tämä on muuten sama, joka oli maaseutuvaltuuskunnan kokouksessa helmikuun 11. tänä vuonna laaditussa julkilausumassa ja puolustaa hyvin paikkaansa tässä ponnassa. Silloin me voimme sanoa kentälle (Puheenjohtaja koputtaa), että sosialidemokraattinen puolue on kiinnittänyt huomiota maaseutukysymyksiin, kiinnittänyt huomiota niihin sillä tavalla, että ne käytäntöön sovellettuina ja käytännössä toteutettuina edesauttavat maaseudun köyhän ihmisen nousemista siitä proletariaatin luokastaan — kuten toveri Tanner sanoi 75-vuotispäivillään, että proletariaatti on hävinnyt muualta, mutta maaseudun pienviljelijäväestön keskuudessa sitä vielä on, ja meidän on sitä autettava. Tämä pitää paikkansa. Näin meidän on tehtävä (Puheenjohtaja koputtaa), ja jos me tämän ohjelman tällaisena hyväksymme, silloin myöskin teemme sen sosialidemokraatteina, ja kunniakkaasti.

P u h e e n j o h t a j a : Ennen sovittua aamiaistaukoa ennäte-

tään käyttää enintään yksi puheenvuoro, mutta tässä yhteydessä on esitetty, että kokous alkaisi aamiaistauon jälkeen vasta kello 16.

Järjestävä valiokunta esittää näin.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

(26)

Puheenjohtaja: Jos saan ennen seuraavaa puheenvuoroa vielä ilmoittaa muutamia ilmoitusluontoisia asioita.

Eilispäivänä päätettiin toveri Tokoille lähetettävästä sähkösanomasta. Sen sanamuodoksi esitetään seuraavaa:

"Oskari Tokoi

12. Nichols Str

Fitchburg Ma.ss

VSA

Kokoontuneina Sos.-dem. puolueen ylimääräiseen puoluekokoukseen muistelemme Sinun, puolueemme kunniajäsenen, o.ikaisempaa toimintaa puolueemme hyväksi. Kokouksen puolesta lähetämme Sinulle toverillisen tervehdyksen.

Puheenjohtajat

Emil Skog

Vihtori Fallila

Olavi Kajala

Martti Viitanen

Sihteeri

Aatto Värynen."

Tämä sanamuoto hyväksyttäneen.

Sähkösanoman sanamuoto hyväksyttiin suosionosoitusten rai-
kuessa.

Puheenjohtaja: Puolueen kunniajäsen Olga Tainio on nyt paraikaa kotonaan sairaana. Hänelle lähetettäneen täältä kokouksen puolesta kukkaistervehdys.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

(25)

Keskustelu talouspolitiittisista kysymyksistä jatkui.

Emil Hannonen (Joensuun piiri): Herra puheenjohtaja'. Hyvät puoluetoverit! Me olemme täällä koolla ajankohtana, joka on hyvin ahdasta aikaa Suomen talouspolitiikalle. Mutta ei se ole yksinomaan Suomen, mutta koko maailman politiikassa on hyvin ahdasta ja vaihtelevaa. Meidän tässä talouspolitiikassa on käytettynä monenlaista sanan säilää kentällä ja käytetty hallituspaikassa ja on sitä jo käytetty täälläkin kokouksessa. Mutta jokainen kat-

soo vain asian omalta näkökannaltaan, ei anna arvoa sitten toiselle, ja tällainen yksipuolinen näkökanta vie sitten juuri näihin vaikeisiin talouspoliittisiin kriiseihin ja ennenaikaisiin kokouksiin; kuten nytkin on jouduttu vuotta aikaisemmin tänne kokoontumaan, kuin olisi suunnitelman mukaan pitänyt olla.

Varsinkin Leskisen linjan taholta on kovasti painostettu, että teollisuutta, suurteollisuutta, pieni on vain näpertelyä! Mutta ei ne nämä ohjelmat ole mitään ohjelmia, ellei niitä myös toteuteta. Viime puoluekokoushan oli laatinut tämän ohjelman, että erikoisesti Pohjois-Suomeen, Savoon ja Pohjois-Karjalaan on saatava teollisuutta. Onko sitten toimeenpanoelimet näitä teollisuuksia laatineet, onko ne sinne teollisuutta saaneet? Ei se mitään tämä ohjelma, jos se on paperilla, mutta jos se myös täytyy tehdä. Nytkin on tässäkin kokouksessa ja samoin ennen tätä kokousta kentällä voimakkaasti tuotu esiin teollisuutta, teollisuutta vaan, mutta ei ole tuotu esille, mitä teollisuutta, mistä otetaan varat jne. Täytyyhän, olipa se mikä teollisuusala tahansa, ensin suunnitella, mistä otetaan varat. Viime vuonna eduskunnassa kun oli kansaneläkelain uudistaminen esillä, silloin tuotiin hyvin voimakkaasti esille, että voimatalous jää kokonaan rakentamatta, jos se uudistetaan tämä kansaneläke, jos niille kaikkein vähäosaisimmille ja raihnaisille rammoille ja vanhuksille annetaan tukieläke. Siitä tukieläkeosuudesta tuntui olleen kaikkein suurin riita. Pitäisikö sitten näihin teollisuuslaitoksiin ottaa varat lasten suusta ja näiden vanhusten ja raihnasten suusta? Hyvät puoluetoverit! Tällaista politiikkaa jos kerran harjoitetaan, kyllä ne hyvin suuresti ne unelmat, ne utopistiset ajatukset teollisuuden rakentamisesta, romahtavat maaseudun kohdalla — aivan samalla tavalla niin kuin edellisen puoluekokouksen pöytäkirjasta käy selville Pohjolan Pesulan romahtaminen, kuinka siinä on tämän Helsingin kunnallisyhdistyksen varat ensin menneet, sitten tämän puolueen varoja 57,5 miljoonaa markkaa, ja mitään ei niistä ole ollut tuloja sitten puolueelle eikä tällaista toimintaa, mitkä ovat sitä rahoittaneet. Asianlaitahan on niin, että tämä teollisuuskin on otettava ensin, mistä otetaan varat, joilla tehdään teollisuutta, mistä otetaan teollisuuden raaka-aineet. Jos teollisuuslaitos tehdään eikä ole raaka-ainetta, mistä tehtäisiin tehtaassa niitä tuotteita, niin tehdas seisoo, ei siinä ole työtä eikä ole leipää kenellekään. Samoin sitten vielä täytyy ottaa huomioon, mihin markkinoidaan nuo teollisuustuotteet. Jos on raaka-ainetta ja tehdään tuotteita, mutta ei saadakaan markkinoille, silloin teollisuuslaitos taasen pannaan seisomaan.

Kaikki nämä näkökohdat täytyy ottaa huomioon.

Nyt tämä käsiteltävänä oleva asia, maatalous, tästä on hyvin suuri kateus teollisuusosalalla, että nämä subventiot ovat hirvittävä meno tälle kansantaloudelle. Mutta kun kuitenkin asianlaita on niin, että maataloudesta täytyy saada raaka-ainetta meille jokaiselle ihmiselle kehon ravinnoksi, mitä nenän alle pistetään, se on raaka-ainetta maantuotteista. Maatalouskin on pidettävä sille kuuluvassa arvossaan. Mutta jos, niin kuin Leskinen sanoo, että järjetön maatalous on lopetettava, maatalous ei elätä kuin isännät ja emännät vain, ja teollisuutta — jos mennään tähän, että teollisuuteen sieltä maalta me pienviljelijätkin, pienviljelijäväkeen kuuluvat kaikki, jos tulla humahdamme teollisuuslaitoksiin tänne liikepaikoille ja sanomme: antakaa työtä, antakaa leipää, ja jos ette anna, niin mitä meistä tulee? Meitä on silloin petetty! Me emme silloin luota teihin, teihin kaupunkilaisiin ja siihen utopistiseen ajatukseen! Mitä meistä sitten tulee, tuleeko meistä kommunisteja vai tuleeko maalaisliittolaisia vai mitä?

Tällainen ohjelma jos hyväksytään, mitä tässä on esitetty maatalousohjelmaksi, niin tämä on kaikkea muuta kuin rakentavaa. Täytyy antaa arvo toisillekin. Tässä on suuri kateus ollut aina maatalouden tuesta. Mutta ei ole tuotu esille yhtään teollisuuden tuesta. Pitää ajatella, että mitä on annettu myös subventioina teollisuudelle. Jos teollisuudelta myös otetaan subventiot pois, niin tokkohan teollisuustyönantajat maksavat niitä palkkoja, kuin ovat maksaneet. Tokkohan; tai jos maksavat, sitten ostavat tuotteita puolin ja toisin. Täytyy olla yhteisymmärrystä. Yhden kansanosan elintaso jos laitetaan hyvin heikkoon olotilaan, niin toiset tulevat jäljessä. Mutta yhteistyö on kaikessa voimaa!

Nämä pienviljelijäasiat, missä pienviljelijäväki on, se on selvää palkkatyöväen olotilaa. Ne joutuvat itse tekemään työtä siellä ja päätuotteet, mitä se tuottaa, mitä joutaa ulos antaa, on maito ja lihataloustuotteet. Maatalousväki saisi sitten järjestää asiansa sillä perusteella, ja sitten kuluttajaväellä samoin olisi puolestaan tietty Ostoarvo, että hän tietäisi, mitä hän palkallaan saa.

Mutta jos tässä sanotaan, että teollisuudelta ei lopeteta subventioita, mutta maataloudelta lopetetaan, niin sitten maatalous joutuu kärsimään hirveästi, ja silloin maalaisliitto saa oikein terävät aseet vaalikentälle. Silloin tämä meidän puolueemme joutuu menettämään sen aseman, mikä sillä nyt eduskunnassa ja hallituspiirissä on, ja silloin se menettää koko työtätekevän väen elinehtojen eteenpäin viemisen ja sen asian ajamisen, mikä sillä nykyisin voimasuhtein vielä on ollut.

Mutta näistä ei millään tavalla pitäisi ihmisten yksitoikkoisesti

katsoa vain yhteen suuntaan, mutta täytyisi antaa arvo kaikille.. Mehän tarvitsemme toinen toisiamme, ja kun olemme toinen toisemme apuna, niin ainahan yhteistyö on voimaa. Mutta yksityisesti tuo voima on hyvin heikkoa. Me tarvitsemme pienviljelijäväestöämme, me tarvitsemme teollisuutta, ja kun kaikki olemme yhteistyössä, silloin kaikki nousee, kaikki menee eteenpäin hyvin.

Mikä on tämä ohjelma?

On laadittu monenlaisia ohjelmia. Niissä on hyvin suuressa määrin sellaisia otteita, että jos tällaisena tämä Kymen piirin ehdotus hyväksytään, niin vaalit kentällä, kuulkaa, ovat hyvin vaikeat sosiaalidemokraattiselle puolueelle.

Minä yhdyn kannattamaan näitä muutoksia, mitä täällä on tehty ja jaettu edustajille. Niistä ilmenevät ne seikat, mihin me olemme pyrkineet ja mihin me olemme joutuneet. Ne tehtävät ilmenevät niistä. Tätä kirjoitettua muutosta ja Hultin tekemää ehdotusta minä kannatan; minä kannatan näitä molempia muutoksia tähän ohjelmaan.

Antakaa arvo toinen toisillemme!

Yhteistyö on voimaa!

Puheenjohtaja: Muutamia ilmoitusasioita. Niin kuin jo äskен ilmoitettiin, kokous jatkuu kello 16. Edustajien on syytä varautua siihen, että se tänä iltana jatkuu hyvin myöhään. Pyydettyjä puheenvuoroja on jo tässä asiassa paljon.

Järjestävä valiokunta kokoontuu kello 15,45.

Tämän kokouksen enemmistöryhmän puolesta on pyydetty ilmoittamaan, että ryhmäkokous on A-salissa kello 15. Toisen ryhmän kokous on B-salissa välittömästi nyt.

Ulkolaisten kutsuvieraiden ruokailu on ravintolan uudella puolella kabineteissa 5—6.

Ilmoitus merkittiin pöytäkirjaan.

Puheenjohtaja: Kokous keskeytetään ruokailutauon ajaksi. Kokous keskeytettiin kello 13,37.

Kokousta kello 16,02 jatkettaessa ryhtyi puhetta johtamaan Vih-tori Fa111a.

Puheenjohtaja: Kokous jatkuu. Pyydän edustajia asettumaan paikoilleen.

Kuulemme järjestävän valiokunnan ehdotuksen. Järjestävä valiokunta ehdottaa, että nyt kun ryhdytään kokousta jatkamaan, istutaan kello 19:ään. iSen jälkeen pidetään kahden tunnin ruokatauko- ja jälleen aletaan jatkaa kokousta. Tarkoitus on, että ainakin ohjelmakysymykset saadaan tänään käsitellyiksi.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

(27)

Puheenjohtaja: Aamupäivällä tehdyn päätöksen mukaan aamiaistauon jälkeen nimetään ehdokkaat puoluetoimikuntaan. Asia otetaan käsiteltäväksi. Pyydän kokousta nimeämään ehdokkaita puoluetoimikuntaan.

Puoluesihteeri Väinö Leskinen: Puheenjohtaja! Hyvät toverit! Väärinkäsitysten välttämiseksi haluaisin ilmoittaa, että ns. enemmistöryhmällä ei suinkaan ole tarkoituksena pyrkiä mihinkään puhtaaseen listaan puoluetoimikunnan vaalissa. Olen tämän halunnut ilmoittaa sen vuoksi, koska eilen menettelytapavaliokunnan vaalin jälkeen on kuulunut sellaisia huhuja, että tällainen tarkoitus olisi. Haluaisin myöskin todeta, että ennen tätä puoluekokousta on useampaankin otteeseen ollut neuvotteluja kokouksen kulun jouduttamisesta ja silloin sovittiin siitä — ja molemmat osapuolet olivat tähän ratkaisuun tyytyväisiä — että menettelytapavaliokunnan vaalista tehdään voimainpunnitus-tilaisuus. Ja kun näin oli sovittu, sen mukaan myöskin eilen toimittiin. Neuvotteluissa tehtiin sellainen sopimus, että sen jälkeen, kun menettelytapavaliokunnan vaali on suoritettu, muista valiokunnista ei vaalia suoriteta ajan säästämiseksi, vaan voimasuhteet jakautuvat — niin kuin aamulla tapahtui — suhteessa 5:4 niissä valiokunnissa, joissa on 9 jäsentä, ja 4:3 niissä, joissa on 7. Pyrkimyksenä oli siis tällä tavalla hoitaa tämä asia, ja mielestäni pitäisi pyrkiä myöskin puoluetoimikunnan vaalissa samanlaiseen menettelytapaan. On käytetty sellaista sanontaa kuin että puoluetoimikunnassa tulisi enemmistöllä olla "turvallinen enemmistö", toisaalta vähemmistön tulisi saada "riittävä vähemmistön asema" puoluetoimikunnassa.

Katsoin tämän ilmoituksen välttämättömäksi, jotta ei tarpeettomasti annettaisi kokouksen osanottajille sellaista kuvaa, että jonkun osapuolen taholta todella väen väkisin ja hartaasti pyrittäisiin johonkin puhtaaseen listaan.

Johannes Koikkalainen: Käsittelyn pohjaksi menettelytapavaliokunnalle esitän puoluetoimikunnan jäseniksi seuraavia ehdokkaita: Väinö Tanner, K.-A. Fagerholm, Kaarlo Pitsinki, Yrjö Rantala, Väinö Leskinen, Olavi Lindblom, Rafael Paasio, Onni Hiltunen, Veikko Helle, Jalmari Laakso, Aimo Anttila, Antero Väyrynen, Gunnar Henriksson, Valtter Laitinen, Onni Oksanen, Eino Wuokko, Veikko Kokkola, Eino Siren, Eetu Karjalainen, Paavo Sinkka, Meeri Kalavainen, Vilho Väyrynen, Lempi Lehto, Tyyne Paasivuori, Sylvi Siltanen, Erkki Kuoppala, Erkki Saarinen, Oiva Kaivola, Viljo Vuorinen.

Veikko Salomaa: Tämän kokouksen ns. vähemmistöryhmän puolesta ilmoitan, että meidän ryhmämme kannanotto puolueen hai-, lintoelimien täyttämässä riippuu ohjelma- ym. periaatekysymyksistä ja siitä, millaisia ratkaisut niissä tulevat olemaan. Näin ollen me emme tässä vaiheessa vielä ole valmiita nimeämään ehdokkaita puoluetoimikuntaan, vaan esitämme, että asia kokonaisuudessaan siirretään menettelytapavaliokuntaan ilman minkäänlaisia ehdotuksia. Tällöin edellytämme tietysti sen, että kokoukselle varataan oikeus näissä asioissa ja näiden asioiden käsittelyn yhteydessä, sen jälkeen kun ohjelma- ja periaatekysymykset on ratkaistu, palata asiaan.

Mikko Hult: Kun tilanne on sellainen, kuin me jokainen tiedämme, mitä se tässä puoluekokouksessa on, ja kun on väitetty, että puoluekokouksessa asiat ovat ne, joiden takia tämä kokous on koolle kutsuttu, niin pidämme oikeana, että ensin ratkaisemme asiat, laadimme ohjelman ja päätämme siitä, ja sen jälkeen vasta valitsemme sitten ne elimet, jotka ryhtyvät käytännössä soveltamaan näitä hyväksytyjä ohjelmia. Siksi on oikeastaan mahdoton tässä vaiheessa nimetä ehdokkaita puoluetoimikuntaan, ja yhdyntäkin kannattamaan toveri Salomaa ehdotusta, että asia lähetettäisiin ilman muuta menettelytapavaliokuntaan siellä valmisteltavaksi, ilman enempiä ehdokkaitten nimeämisiä.

Sulo Hostila: Minä yhdyntä edustaja Koikkalaisen esittämään listaan. Mutta kun me Kymen läänin täällä olevat edustajat edustamme puolueen voimakkainta piiriä ja olemme todenneet, että meidän osuutemme sen jälkeen, kun ministeri Tervo kuoli, on ollut puutteellinen, maaherra Rannan ollessa estyneenä virkatehtäviensä takia riittävän tehokkaasti hoitamaan tätä luottamustointaan, niin me täällä olevat edustajat olemme lähteneet siitä, että me todella haluamme saada nyt kokoon pantavaan puoluetoimikuntaan myös maaseudun ääntä; ja ensisijaisesti tietysti, että me saisimme voimaamme vastaavasti miehiä tähän tärkeään elimeen. Edustaja Koikkalaisen esittämässä listassa on meiltä Veikko Kokkola, mutta me haluaisimme vielä pari lisää, niin että edustajiamme olisi todellakin riittävä määrä. Esitän tähän listaan — harkittavaksi — Martti Viitasen ja Veikko Siukkolan.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Kun järjestävän valiokunnan tarkoitukseenakin oli, että ehdotukset jätetään menettelytapavaliokuntaan, voitaneen suostua siihen, että menettelytapavaliokunta käsittelee asian ja tekee kokoukselle ehdotuksen puoluetoimikunnan kokoonpanoksi. Hyväksytään.

Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Puheenjohtaja: Valituille valiokunnille ilmoitetaan, että mikäli niille on jo työtä tullut, niiden pitäisi ryhtyä suorittamaan tehtäväänsä. Niinikään ilmoitetaan, että kunkin valiokunnan kokoonkutsujana ja puheenjohtajana on enemmistöryhmästä ensimmäisenä mainittu valiokunnan jäsen. Tästä on kuulemma neuvotteluissa sovittu. Otettaneen huomioon.

(25)

Tämän jälkeen käydään keskustelua ns. ohjelmakysymyksistä.

Paavo Sinkka (Hämeen pohjoinen): Herra puheenjohtaja! Pyydän 15 minuutin jatkoaikaa.

Puheenjohtaja: Myönnettäneen Sinkalle hänen pyytämänsä 15 minuutin jatkoaika.

Puhuja: Hyvät puolueoverit! Meidän tehtävänämme on täällä ratkaista puolueen lähiajan ohjelma ja määritellä ne pyrkimykset, millä tavalla me lähimmässä tulevaisuudessa tulemme menemään eteenpäin. Minä olen varma, että täällä löytyy ihmisiä, jotka ovat valmiit puuttumaan niihin muihin suuriin asioihin. Minä katson velvollisuudekseni, edustaessani tyypillistä maaseutua, kiinnittää huomiota asioihin, jotka ovat tyypillisiä maaseutukysymyksiä, sillä onhan todella niin, niinkuin eräs meidän puolueemme johtavista tovereista on kerran sanonut, että jos me haluamme saada äänestäjiksemme ja kannattatajiksemme myöskin maaseudun vähävaraisen väestön, niin meidän tehtävänämme on ehdottomasti ajaa heidän asiaansa. Sen tähden on äärettömän tärkeätä, että puolueen lähiajan ohjelma tulee myöskin sellaiseksi, että se tyydyttää maaseudun vähävaraista työläis- ja pienviljelijäväestöä ja vastaa sen odotuksia. Meidän pienviljelijäväkemmehän on ollut valokeilassa pitkän aikaa, koko sodan jälkeisen ajan meidän puolue-elämässämme; ja minun täytyy valitettavasti sanoa, että tässä valokeilassa on ollut äärettömän kiusallista siitä syystä, että on paljon esitetty asioita, jotka on perusteltu mahdollisimman vähällä asiantuntemuksella. Ystävälleni Hurtille haluaisin sanoa, kun hän ihmetteli, minkä tähden tämä ohjelma on muutettu, ettei tämä ole ihmeellistä. Me maaseudun eläjät olemme huomanneet, että ei se kaikki hyvää ole, mitä ylhäältä tulee. Ja kun tulemme puoluekokoukseen, tahdomme sanoa, että se ei kelpaa ja se korjataan ja korjaukset tehdään. Ei tässä ole mitään ihmeellistä.

Millä tavalla me maaseudun sosialidemokraatit näemme ns. pien-

vilj'elijäkysymykset tällä hetkellä? Minä menen hyvin lyhyesti 15 minuutin aikana läpi näitä muutamia ajatuksia.

Käsittääksemme .hintakysymys on maatalouden eräs kaikkein arimpia kysymyksiä, ja minun nähdäkseni tärkeimpänä puolueen lähitehtävänä on, että suoritetaan jonkin arvovaltaisen ja asian-tuntevan elimen taholta riittävän tehokas ja arvovaltainen sekä asiaa ymmärtävä tutkimus siitä, mikä on todellinen maatalouden kustannustaso meidän maassamme, huomioonottaen karun ilmaston ja muut maantieteellisen aseman aiheuttamat haittatekijät. Tämän jälkeen on käsittääkseni hyvin tärkeätä suorittaa myöskin tutkimus siitä, mikä on se suositeltava tilakoko meidän maassamme. Me maaseudun sosialidemokraatit emme jaksaa uskoa, että paljon puhuttu suurtilatyypipi, jossa patruuna käveli keppi kädessä ja komenteli muonamiehiä, olisi Suomessa tie, joka johtaa onneen ja autuuteen. Sen sijaan me olemme kokemuksesta nähneet viime aikoina, jolloin suurviljelys tässä maassa on koneellistunut, josta on niin paljon puhuttu, kuinka kärkevinä ovat tulleet hinnankorotus-vaatimukset esille, sitä enemmän mitä enemmän näitä kalliita ulko-laisia koneita on hankittu. Ne sopivat olosuhteisiin, jotka eivät vastaa olosuhteita meillä. Tätä asiaa voisi perustella pitemmälti, mutta paikka ja aika eivät riitä siihen. Me voimme joutua niin syvällisiin keskusteluihin, että emme ehkä ennen juhannusta täältä pääse.

Näiden tutkimusten jälkeen olisi määriteltävä kotimainen hinta-taso. Ja sen jälkeen, kun me tiedämme ilman muuta, että se olisi niin korkea, että se aiheuttaisi tuotantoelämälle haittoja, sillä koti-mainen kustannustasomme maatalouselämän alalla on sellainen, että se ei voi kilpailla ulkomaiden kanssa, silloin meidän olisi läh-dettävä alentamaan tuotantokustannuksia nykyistä voimakkaam-min. Meillähän on olemassa puolueen hyväksymä maatalousohjelma, tuotannon tukemisen ohjelma, jota ei ole valitettavasti saatu edes puolueen jäsenten suurempaan tietoisuuteen vielä tänä päivänä. On todella surullista, että meidän puolueemme maatalousohjelmaan liittyvät toimenpiteet ovat aiheuttaneet kaikkein katkerinta arvos-telua juuri meidän oman puolueemme jäsenten keskuudessa. Tämä on valitettavasti totta. Meidän on vapauduttava tästä tällaisesta ja tehtävä itsellemme selväksi puolueen entiset ja nykyiset pyrki-mykset tässä suhteessa. Käsitykseni on, että me emme hintalinjalla voi kilpailla koskaan markkinoista esimerkiksi maalaisliiton kanssa. Mutta meillä on siihen mahdollisuus sillä omalla sosialidemokraat-tisella maatalouspolitiikalla, jonka tarkoituksena on alentaa tuo-tantokustannuksia ja auttaa runsaampaan tuotantoon. Tätä tär-

keysluokkaa on myöskin muiden mahdollisuuksien parantaminen, jotka liittyvät pienviljelyksen kohentamiseen tässä maassa. Meidän täytyy ensin luoda edellytykset kannattavaan pienviljelykseen. Meidän käsityksemme mukaan pitäisi ns. lisämaakysymys pienten tilojen kohdalta hoitaa. Koko sodan jälkeisen ajan kaikissa vaa-leissa me olemme tehneet tällä kysymyksellä maaseudulla työtä. Emme voi siitä luopua, koska se työ edelleen on tekemättä suu-relta osalta. Meidän täytyy se työ viedä loppuun siellä, missä siihen on mahdollisuuksia, ja siihen niitä, jumala paratkoon, suuressa osassa maata on.

Eräs arka kysymys on tämä viime aikojen vientipalkkiokysymys. Se on aiheuttanut äärettömän paljon sekaannusta meidän puolue-väkemme keskuudessa ja antanut maalaisliitolle aiheita repiä mei-dän joukkojamme. Minun käsitykseni on, että me voimme tämän kysymyksen myöskin ohjelmapuitteissa hoitaa niin, että me saamme aikaan erityisen vientirahastojärjestelmän — tai pyrimme saamaan aikaan, mikäli se meidän vallassamme on. Tähän rahastoon otetta-koon kaikesta meijeriin viedystä maidosta, siihen voidaan aivan yhtä hyvin koota varoja, myöskin metsänmyyntituloista, näin sitä-kin suuremmalla syyllä, koska kaikilla pientiloilla ei ole metsää tukenaan. Mikä estää ottamasta vientimaksutuloja puutavaran koh-dalta myöskin joku määrä tähän rahastoon. Jos tätä rahastoa voi-daan käyttää kotimaisen kuluttajahinnan alentamiseen, vielä pa-rempi, tämä on vielä parempi mahdollisuus. Mutta joka tapauk-sessa tällaisilla järjestelyillä olisi pyrittävä siihen, että suomalainen pienviljelystalous vapautettaisiin siitä syytteestä, että sitä elättä-vät tässä maassa toiset piirit. Tämä on raskas syytös, ja aiheeton. Se painaa ja repii meidän puoluettamme. Meidän on pystyttävä tämä kysymys hoitamaan.

Me maaseudun sosialidemokraatit tiedämme varsin hyvin, että tämän maan vaurastumisen ja elintason nousun ensimmäisenä eh-tona on, että maata teollistetaan. Me tiedämme, että tämä on avainkysymys, mutta me emme ole tuudittautuneet mihinkään pilvi-linnoihin. Tässä maassa on laajoja vajaatyöllisyysalueita maaseu-dulla. Niitä on sellaisilla alueilla, joita ei tilastoissa mainita. Siellä on paljon ihmisiä, jotka ovat ilmoittaneet veroilmoituksessaan saa-vansa 100.000 markkaa, toiset vähän yli, toiset alle. Ne kaikki ovat *ram*. pientilojen poikia ja tyttöriä. Näitä alueita on meillä äärettö-män paljon, ja tällaisilla alueilla on työvoimaa. Me tiedämme, että uudet ikäluokat, joista paljon puhutaan, on sijoitettava. Tässä maassa täytyy tapahtua valtava teollistamisprosessi, jos mieli tämä vajaa-työllisyydessä oleva ja irrallinen työvoima voida siihen sijoittaa.

Me naemmekin tästä, että on tässä vaiheessa, tämän sukupolven aikana, ehkä vaikeata kuvitella sitä, että tilojen yhdistämiseen voitaisiin suuremmassa määrin mennä. Sen sijaan tästä saattaisi olla äärettömiä haittoja, jos määrätietoisesti pyrittäisiin irrottamaan enemmän työvoimaa, kuin mitä meillä teollisuus pystyy sijoittamaan. Tästä olisi seurauksena se, että teollisuustyöpaikkoihin olisi tulemassa enemmän työvoimaa, kuin mitä pystytään sijoittamaan. Minä luulen, että puolueemme ammattiyhdistysväki näkisi tämän tilanteen hyvin karvaana silmissään.

Nämä ovat ns. tosiasioita tai niin kuin kouluja käyneet sanovat, realiteetteja, tai kuinka, ne sanovat.

Hyvät puoluetoverit! Me olemme maatalouspoliittisissa kysymyksissä monta kertaa erehtyneet, laskeneet väärin, mutta niin me olemme tehneet muissakin kysymyksissä. Silloin kun me lähdemme kaavailemaan lähiajan ohjelmaa, sitä, millä tavalla meidän pitäisi mennä tästä eteenpäin, ottakaamme rauhallisesti asia harkittavaksemme, ettemme jälleen taas muutaman vuoden kuluttua toteaisi tehneemme virhettä. Tämä on vakava kysymys. Meidän pienillä tiloillamme elää noin 300.000—400.000 äänestäjää vähimmässään määrässä. Ei ole yhdentekevää, ketä nämä äänestävät, ei ole yhden-tekevää, mihin ryhmään ne kuuluvat. Sen lisäksi kun me näemme tällä hetkellä tämän teollistamisen nykyisen vaiheen, me näemme, että liikekeskuksissa joudutaan karräämään sinne jo aikaisemmin siirtyneitä ja aikaisemmin asuneita ihmisiä tietoihin maaseudulle. Kuinka voidaan tämän sukupolven aikana puhua mistään suuremmasta joukkosiirrosta maaseudulta pois? Teollistamiseen, jos sitä tässä maassa tehdään, varmasti riittää työvoimaa niin paljon kuin sitä teollisuutta pystytään saamaan aikaan, siinä vuotuisessa väestön lisäkasvussa, ja siinä ulkomaille menevässä työvoimassa. Sen lisäksi metsä- ja maataloudesta vapautuu huomattavat määrät väkeä koneellistumisen vuoksi. Ei meidän ole syytä auttaa maaseudun autioitumista. Voimakas taloudellinen elämä saadaan tässä maassa aikaan teollistamista lisäämällä ja. kehittämällä samalla tämän maan pienviljelystä. Molempia tarvitaan.

Eräs asia, josta, lopuksi sanottakoon: Silloin kuin perustellaan pienviljelyksen kansantaloudellista merkitystä, käytetään käsittääkseni usein väriä perusteita, tai melkein pä aina. Lasketaan pienviljelyksen osuus kansantulosta, että se on mitättömän pieni. Saattaa olla, että se on mitättömän pieni sen pienviljelyksen osalta. Mutta näissä laskelmissa usein unohdetaan se panos, minkä pienviljelijät antavat teollisen toiminnan hyväksi suorittamalla meidän pääteollisuutemme, puutavarateollisuuden, raaka-ainehankinnat ja

kuljetukset. Se on valtava työmäärä, jonka he tekevät teollisuuden ja kansantaloutemme hyväksi. Jos tämä jouduttaisiin jollakin tavalla muuten järjestämään, menot eivät olisi sitä suuruusluokkaa, mitä ne ovat nyt.

Tahdon näillä muutamilla ajatuksilla tuoda kokoukselle maaseudun sosialidemokraattisen väen ajatukset näistä ohjelmista.

Ja on lisäksi sanottava, että näillä toivomuksilla ja näillä ohjelmilla voidaan lähteä tulevaisuuteen huomioiden maaseudun osuus. Silloin tulemme varmasti pärjäämään!

Antti Mikkonen: Herra puheenjohtaja! Olemme tulleet tässä kokouksessa siihen kohtaan, joka kiinnostaa kaikkein eniten tässä asiassa. Kun Lapin läänin sos.-dem. piirikokous ylimääräisessä kokouksessaan lähti vaatimaan ylimääräisen puoluekokouksen koollekutsumista — minä kuuluin yhtenä niihin, jotka vaativat koollekutsumista — sen yhtenä tarkoituksena oli minun käsitykseni mukaan se, että myöskin puolueelle täytyy saada käyttökelpoinen ohjelma tulevia taloudellisia kysymyksiä varten. Jo vuonna 1957 saman Lapin piirin kokouksessa, jossa puoluetoimikuntaa edusti silloin tämän puoluekokouksen hyvin tuntema toveri Matti Lepistö, (Kokouksesta: Kuulehan Lepistö!) minä esitin suunnilleen samanlaisen ohjelmaluonnoksen, kuin on tänä päivänä Uoti esittänyt täällä. Se paperi on, ikävä kyllä, hukkunut kymmenen vuotta liian aikaisin. Siinä on käynyt, niin kuin on käynyt monta kertaa ennen, että köyhän ääni ei ole kuulunut korkealle. Niin kuin sen entisen jätkän, joka kiroi kaksi kertaa ja sanoi sitten kerran, mitä tarkoitti; ja kun siltä kysyttiin, miksi sinä kiroilet, niin sanoi, että köyhän ääni ei kuulu korkealle. Ilmeistä on, että meidän äänemme ei ole kuulunut ylöspäin, kun sen sijaan ylhäältä on kuulunut asioita alaspäin. Me katselemme kahdesta eri näkökohdasta näitä kysymyksiä ja minun on pakko katsella sitä sieltä alhaaltapäin. Minä en tahdo ryhtyä tällä kertaa arvostelemaan täällä esitettyjä ohjelmia. Eivät ne mahdollisia parhaita ole, mutta kun tohtori Tanner täällä äsken sanoi, että jos tehdään sellainen ohjelma kuin täällä Uoti esitti, se ei ole sen paperin arvoinen, mille se on kirjoitettu, niin minä sanoisin, että kun ei ole mitään ohjelmaa, niin ei ole kulunut paperiakaan! Me olemme näperrelleet, eläneet kädestä suuhun ja näperrelleet päivästä päivään tietämättä, mitä me teemme. Ja sitä varten on vaikea tällä hetkellä enää kentällä sanoa, mitä varten sosialidemokraattinen puolue on olemassa. Ja se on kuitenkin tärkeätä, jos tätä puoluetta aiotaan pitää elinkelpoisena ja vieläpä työkykyisenäkin. Minä pidän tuon ohjelman, jonka Uoti on esittänyt, parempana kuin ei mitään ohjelmaa. Minä

myönnän, vieläpä, että tuo tohtori Tannerin esittämä ohjelma on sikäli parempi kuin ei mitään ohjelmaa olisi, että sitä voidaan vielä ajatella. Uotin esittämässä ohjelmassa, joka kulkee puoluetoimikunnan esityksen nimellä, on eräitä heikkouksia, joita voisi tämä puoluekokous katsoa — ainakin, että siinä ei ole näköksällä maaseudun ja metsätyöläisten työaikakysymys, vaikka siinä teollisuuden työaikakysymys on otettukin eräänlaisen aikataulun mukaan ohjelmaan. Tuon ohjelman pahin heikkous on siinä.

Meidän talouselämäämme on jo niin monta kertaa täällä selostettu, että se on mennyt sekaisin minun päässäni, minä en ainaakaan tiedä, mistä tässä on kysymys. Mutta oman ajatukseni mukaan imeidän porvarillinen talousjärjestelmämme on juuttunut saappaastaan saveen, ja kun se nostaa toista jalkaansa ylös, toinen tarttuu kiinni! Mikä tähän juuttumiseen syynä on, se on minun käsittääkseni se, että se on elänyt aikansa ja joutaa heittää romukoppaan. Sillä ei päästä enää nykyaikana eteenpäin.

Tuonkaan ohjelman toteuttaminen, mikä meille täällä on tänä päivänä esitetty, ei ole niin varmaa. Se riippuu tavattoman paljon siitä, millainen maailmantilanne kokonaisuudessaan on, ja miten se muuttuu. Mutta joka tapauksessa jotakin on oltava kädessä, kun lähtee kentälle ja yrittää selittää siellä, että meilläkin on elämisen oikeus. Tähän minä tahdoin tässä puuttua.

Erästä seikasta täällä on puhuttu tavattoman paljon myöskin, nimittäin nykyään vallalla olevasta työllisyyden ylläpitämisestä ns. työttömyystöiden osalta. On eräs piirre, johon ei malta tässä yhteydessä olla kajoamatta ja joka on hyvä tietää niiden, jotka näitä asioita sen jälkeen joutuvat hoitamaan, kun ehkä nykyinen ryhmä joutuu ne nyt käsistään jättämään. Ja se on se, että me uhraamme tänä vuonna 40 miljardia markkaa rahaa työttömyystöiden ylläpitämiseen ja rakennamme niitä valtavia määriä maanteitä, jotka ovat tarpeellisia. Mutta ihmeellisintä on asiassa se, että 80 % kaikista näistä varoista menee koneellisiin töihin (tällä hetkellä), ja nuo koneet on ostettu varta vasten sitä silmällä pitäen, että noita töitä voidaan noilla koneilla tehdä. Ne ovat yksityisten hallussa, joten joskus olisi hyvä katsoa, kutka omistavat nuo koneet. Tämä on eräs näkymä, jota ei voi tällaisessakaan tilaisuudessa vaitiollen sivuuttaa. Entä sitten väite, että me eläisimme liian reilusti ja leveästi tässä maassa ja että me olemme syöneet enemmän kuin tienanneet? Saattaa olla mahdollista, että joillakin on jo niin vähän tienestiiä, että eivät ole sillä eläneet vaan ovat joutuneet ottamaan velkaa ja joutuvat ne vielä maksamaan. Jos tahdotte nähdä tässä puoluekokouksessa ja määritellä keskitason työläisen

hyvinvoinnin ja elintason, niin katsokaa minun kasvoihini, niistä voitte päätellä, kuinka eletään!

Otto Juutilainen (Mikkelin piiri): Kun lähdin tänne kokoukseen, niin minulle annettiin evääksi toivomus, että puolueen sisäiset riitaisuudet loppuvat tässä kokouksessa ja vähin äänin sillä tavalla, että kokonaisuus tulee huomioiduksi. Ja edelleen toivottiin, että rakennettaisiin tässä kokouksessa sellainen kivijalka tulevalle toiminnalle ja eheydelle, että tälle kivijalalle ei tämän jälkeen enää heippailisi minkäänlainen junttamies sitä murikoimaan rikki. Mutta tuntuu siltä, että tämä ratkaisu ei tulisi tapahtumaan siten, että siinä kokonaisuuden etu tulisi huomioiduksi. Haluaisin tässä yhteydessä avoimesti kysyä, mikä on maaseudun työväen ja pienviljelijäin käytännöllinen lähiajan ohjelma. Asiaa ei paranna se, että meille tupataan kokouksen alussa kourakaupalla ohjelmia, joille voi käytännössä tapahtua niin, että ne jäävät paperiohjelmiksi, jonkinlaisiksi hätäratkaisuiksi, vaan me toivoisimme, että meille voitaisiin esittää sellainen ohjelma, joka perustuu nykyhetken käytäntöön, ja nimenomaan meidän maahamme sopivana. Eiväthän meidän ohjelmamme käytännössä voi kokonaisuudessakaan kaikilta kohdiltaan olla samanlaisia kuin varakkaitten naapurimaittemme esimerkiksi. Ohjelmathan on tietysti laadittava niin, että olisi kaikin käytettävissä olevin keinoin myöskin pyrittävä niitä noudattamaan. Ainakaan aikaisempia maaseutua koskevia kysymyksiä ei ole puolueemme taholta pyritty hoitamaan tavalla, jolla olisi ollut toivottu tulos puolueemme kokonaisuutta ajatellen. Senhän osoittavat aivan selvästi viimeksi suoritettut kunnallisvaalit. Puolueemme jäsenenä me voimme toivoa, että maaseudun kysymykset otettaisiin entistä tehokkaammin esille, kun näistä menettelyistä päätetään. Muussa tapauksessa voi käydä niin, että kun nämä ohjelman laatijat maaseudulla liikkuvat, ääntenkalastuksessa, tämä maaseudun pappa sanoo heille, että "oo voughkamata".

A. J. Salminen (Kymen piiri): Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Minä olen ensimmäistä kertaa mukana täällä puolueen korkeimmassa parlamentissa. Jouduin vähän yllättäen edustamaan oman perusjärjestöni kantaa kokouksessa. Minä tulin tänne hyvin suurella mielenkiinnolla, ja olen hyvin uteliaana seurannut tätä lähes kaksi päivää käytyä keskustelua ja olen todennut, että täällä esiintyy erittäin hyviä puhujia. Tällainen ensikertalainen maalainen jää ehdottomasti sinne jälkipäähän, mutta siitä huolimatta jollakin tavalla on velvollisuus tuoda niitä epäilyjä esille, mitkä on niiltä saanut, jotka ovat minut mm. tänne lähettäneet.

Meillä on tässä käsiteltävänä puolueemme lähiaikojen ohjelma, ja meillä on tässä käsittelyn pohjana tämä Kymen piirin ohjelma ja samansuuntaisia lisäyksiä kaksi, ja minä vielä odotin SAK:n puheenjohtajan pitkästä puheenvuorosta yhtä lisää. — Minä en sitä siitä kyllä löytänyt. — Nämä kolme ensimmäistä puheenvuoroa, mitkä alustivat tätä kysymystä, olivat verrattain hyviä puheenvuoroja. Ne olivat myöskin hyviä näytteitä erilaisesta puhetekniikasta. Ensimmäisenä oli maisteri Uotin hyvin luettu ja osittain puhuttuakin, mukava, pitkä ja perusteellinen esitys puoluetoimikunnan laatimasta ohjelmasta. Sitten oli tuomari Tannerin lyhyt, mutta hyvin tyhjentävä esitys tästä Kymen alustuksen pohjalla vähän korjattusta ja tyypistetyistä ohjelmasta, joka on jaettu lisäyksineen kokouksen osanottajille. Tämä oli tyypillinen puhenäyte kaiken turhan poisjättämisestä. Esitettiin vain aivan asiallisesti se asia, mitä me täällä keskustelemme, ja tuotiin esille ne mahdollisuudet, mitä meillä tällä hetkellä on toteuttavana, ja mitä mahdollisuuksia toteuttaa. Minun oma käsitykseni on se, että ei meillä ohjelman puutteessa olla tähänkään saakka oltu. Meillähän on tyypillinen esimerkki nykyisen hallituksen ohjelmasta silloin, kun se astui hallitsemaan. Se antoi meille ohjelman, minkä me luimme sanomalehdistä. Ja näimme, että tämä on hyvä ohjelma, tämä kun pannaan toimeksi, niin meillä on verrattain hyvät olosuhteet. Minä olen nyt tämän puoluekokouksen aikana jostakin paperista katsonut sen ohjelman ja todennut, että siitä ohjelmasta ei ole pystytty toteuttamaan yhtään miltään. Minä en syytä hallitusta enkä, että sitä ei ole voitu toteuttaa. Paljon enemmän minä syytän meitä kaikkia, SAK mukaanluettuna, ja itseäni, koska minäkin olen 16. ikävuodestani saakka ollut ja olen edelleen SAK:n jäsen. Me emme ole antaneet mahdollisuuksia toteuttaa tätä ohjelmaa, ja sama on ollut meidän puolueemme entisten ohjelmien kanssa. Kyllä meillä ohjelmia olisi ollut, mutta me emme ole pystyneet emmekä halunneetkaan niitä toteuttaa.

Myöskin minä kuuntelin vissillä mielenkiinnolla tätä keskustelua, että missä määrin se vastaa sitä kuvaa tästä meidän puolueemme piirin keskinäisestä kanssakäymisestä, minkä Otto Toivonen, meidän kunniajäsenemme, joka äsken vielä istui tuolla, antoi meidän puolueemme tavoitteista silloin, kun minä nuorena nuorisoliittolaisena kuuntelin niitä luentosarjoja, joita hän silloin piti Jämsänkoskella esitellen silloista ohjelmaa, puolueen tavoitteita, kaiken pohjana sanat veljeys ja tasa-arvoisuus. Minä olen tässä ikuunnellut näitä puheenvuoroja, että millä tavalla täällä pyritään näitä ihanteita toteuttamaan, mitkä minä

silloin omaksuin — niin, minä olen jonkin verran eliminoinut pois niitä, koska olen nähnyt, että nämä ovat sellaisia tavoitteita, että niitä ei ole mahdollisuus toteuttaa, mutta kuitenkin olettaisin, että ne vieläkin saisivat olla tavoitteena. Minkä verran ne vastaavat meidän parlamenttimme tämänpäiväisiä keskusteluja ja eilenkin sitä kuvaa, minkä minä silloin itselleni sain? Minä olen todennut, että meillä ei täällä ole mitään veljeystunteita tosiamme kohtaan, päinvastoin me olemme käyneet jokainen toistemme kimppuun. Meillä ei ole hyvää tahtoakaan etsiä yhteistä pohjaa,, näitä yhteisiä asioita käsitellä parhain päin. Jokainen etsimme kaikista huonoimman puolen toistemme esityksistä.

Näistä ohjelmista minä olen kerinnyt tutustumaan tähän Ky-men alustukseen kaikista parhaiten. Minun mielestäni me voimme aivan hyvin hyväksyä kaikki nämä. Ne ovat kaikki hyviä ohjelmia, mutta niissä on kaikissa se virhe, että niistä puuttuu vielä se, että miten ne voidaan toteuttaa. Tosin tässä typistetyssä alustuksessa on vähäisiä vaatimuksia, ja vähät vaatimukset ovat helposti toteutettavia, mutta minusta tuntuu, että sekini olisi sillä tavalla, että niitäkään ei kaikkia voida lähiaikana lävitse viedä.

Sitten minä, niinkuin äsken mainitsin, SAK:n puheenjohtajan puheesta odotin, että nyt SAK:n puolesta esitetään, kun arvosteltiin tässä aika paljon, myöskin jonkinlainen ohjelma, joka olisi ehkä parempi kuin nämä toiset. Alina en löytänyt siitä oikeastaan mitään lähiajan ohjelmaa. Siinä arvosteltiin vakauttamista. Minä en löytänyt paljon muuta, paitsi että pitäisi antaa tämän myllyn pyöriä siihen suuntaan kuin nytkin, pitäisi panna setelimylly pyörittämään enemmän rahaa ja pitäisi panna hinnat kiinni ja palkat pystyyn! Muuta minä en sitä oikeastaan oleellista löytänyt. Jos olisi niin yksinkertainen asia hoitaa talousasioita sillä tavalla, niin miksi ei sitä sitten tehtäisi meillä ja muualla? Sitä ei tehdä sen vuoksi, koska on kokemuksia, että sillä tavalla ei voida talouselämää korjata, sillä voidaan panna se sekaisin. Jos meillä on varaa kokeiluun, niin minä oikein mielelläni näkisin, että kokeiltaisiin tämä asia, mutta meillähän ei ole varaa siihen. Minä oikein hyvin ymmärrän, että SAK:ssakin kommunistinen siipi pyrkii kaikin keinoin juuri tähän päämäärään, panemaan rahaa paljon liikkeelle ja panemaan paljon palkkaa ja panemaan hinnat siihen, että kaikki tuotanto loppuu, koska ei voida sitä taktiikkaa jatkaa, mutta kaiken tavoitteena on panna elinkeinoelämä sekaisin, koska sitten olisi mahdollisuus panna meilläkin suorastaan — sanotaan — vallankumous käyntiin ja ottaa ohjaket toisiin käsiin, jotta kyllä tietäi-

vät panna talouselämän sitten järjestykseen, mutta olisi ehkä työväenliikkeelle kovin kallista kokeilua.

Minä ihmettelen kovasti, että meidän SAKimme puheenjohtaja, joka nyt on sosialidemokraatti ja jonka pitäisi ymmärtää talouselämää vähän enemmän kuin tavallisen kansanmiehen, esittää tällaista näkökohtaa.

Minä valitan sitä, että köykäisissä käsissä on meidän SAK:n johto tällä kertaa.

Oikeastaan minä tämän puheenvuoron pyysin puolustaakseni Kymen piirin tekemää ohjelma-alustusta. Minun mielestäni siinä olisi ollut sanottuna kaikki, mitä täällä tarvitaan, ja vähän enemmänkin. Mutta koska se nyt on korjattuna tuossa toisessa vihkosessa ja koska se on meidän maaseutuedustajien taholta vielä korjattu siitä, mihinkä sen täällä ammatti-ihmiset ovat laittaneet, niin minä suositteaisin, että me hyväksyisimme sen. Minä kuulun yhtenä allekirjoittajana niihin, jotka ovat sen hyväksyneet, mutta minä olisin halunnut sen 5. ponteen seuraavanlaisen lisäyslauseen: "Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, että sosiaaliset edut ja turvallisuus tasapuolisesti jaettaisiin kaikkien kesken huolimatta siitä, mikä asema yhteiskunnassa ja kenen palveluksessa kukin on, erikoisesti silloin, jos näihin kustannuksiin käytetään yhteisiä varoja."

Minä olen huomannut sen, että tässä meidän puoluepiirissämme on hyväksytty sellainen ajatus, että yhteiskunnassa on etuoikeutettuja luokkia ja pariasluokkia. — (Puheenjohtaja koputtaa.) — Joka loppui, no, minä pyydän jättää tämän, ettei minun tarvitse pyytää uudestaan puheenvuoroa yksityiskohtaisessa käsittelyssä, evästykseksi valiokunnalle.

Paavo Ilo (Mikkelin piiri): Herra puheenjohtaja! Täällä tänään ja eilen käyty keskustelu on osoittanut kyllin selvästi sen, mikä seurauksena, kun puolueen käytettävissä on ollut sellainen talouspoliittinen ohjelma, jota ei ole voitu toteuttaa, tai lausuakseni toveri Tannerin sanat: jota "ei ole edes yritetty toteuttaa". Meidän puolueemme ei ole pystynyt ohjelmaa laatiessaan pysymään sellaisella pohjalla, joka olisi pysyväinen, vaan viimeaikaiset ohjelmat on laadittu mielestäni liiallisen optimismin ja toiselta puolen liiallisen pessimismin vallitessa. Minkälaisen vaikutuksen muihin, meille vastakkaisiin piireihin tekee sellainen puolueen talouspoliittinen ohjelma, jonka sisältö loppujen lopuksi osoittautuu vain yhä olevan kokonaisuus kyhättyä fraaseja?

Meidän on pyrittävä tässä kokouksessa tekemään itsellemme selväksi, minkälaisella talouspoliittisella ohjelmalla on elämisen edellytykset. Mutta se lienee meillä kaikilla yhteinen mielipide, että

ohjelma meidän pitää saada ja sellainen, jota me kaikki sosialidemokraatit eri intressipiireinemme voimme yksimielisesti tukea.

Täällä on melko yksimielisesti tullut tuomittua se talouspolitiikka, jota meidän hallituksemme on viime vuosina harjoittanut ja jossa yhtenä osapuolena on ollut sosialidemokraattinen puolue. Viimeaikaiset talouspoliittiset ratkaisut ovat perustuneet suurelta osalta ns. tulonsiirtosysteemiin, jonka rasitukset ovat muodostuneet taakaksi palkallaan elävälle kansan osalle. Kuinka meidänkin puolueemme elimissä vaikutusvaltaiset henkilöt ratkaisevasti suhtautuvat, siitä haluan siteerata kunnianarvoisan puolueemme puheenjohtajan sanontaa Mikkelin läänin piirikokouksessa, kun hän antoi tilanneselostuksen. Käsiteltyään hallituspolitiikkaa, talouspolitiikkaa ja todettuaan, että ei ole voitu kaikkia ratkaisuja hyväksyä, arvoisa puheenjohtaja mainitsi, että "onhan se niinkin, vaikka ei ratkaisuja hyväksytty, voidaanhan niihin joka tapauksessa suhtautua".

Mitä kentän mies esittää ajatuksenaan asiasta?

Samasta piirikokouksesta mainitsen erään vanhan puolueveteraanin lausuman, kun hän mainitsi, että "viime aikana, kun hän on kuunnellut radiota, ja kun uutisten jälkeen on usein ollut maininta, että uutisten jälkeen pitää puheen pääministeri Fagerholm, niin kylmät väreet ovat käyneet selkäpiissä siitä, että mitähän meiltä palkannauttijoilta taas otetaan".

Täällä toveri Antikainen arvosteli talouspolitiikkaa noin ammatityhdistysmiehen silmällä katsottuna ja erikoisen kärkevästi ns. vakauttamisohjelmaa. En pysty tähän vakauttamisohjelmaan sen enempää puuttumaan, mutta haluaisin kysyä, kun puhutaan voimakkaasti eri intressipiirien osallistumisesta puoluetoimikunnan työskentelyyn, kuinka on mahdollista, että tällainen vakauttamisohjelma aiheuttaa SAK:n johdon taholta erillisen hyökkäyksen. Antikainen väittää, että hallituksen päätös oli puukonisku palkanauttijoiden selkään, ja toiselta puolen minä sanoisin, että Antikaisen offensiivi on puukonisku hallituksessa olevan sosialidemokraattisen ryhmän ja eduskuntaryhmän selkään.

Täällä on esitetty sitten itse talouspoliittiseen ohjelmaan erinäisiä näkökohtia. Minun nähdäkseni oleellisin, mitä talouspoliittisen ohjelman tulee sisältää, on se, että siinä tulee olla pääteemana täystyöllisyyden turvaaminen ja työllisyystöiden suuntaus sellaisiin töihin, jotka takaavat jatkuvan toimeentulon kulloinkin kysymyksessäolevan alueen työntekijöille ja työnhaluisille. Ei riitä se, että me saamme maantien toisesta päästä kuntoon, sillä sehän tietää sitä, että kun maantiet ovat kunnossa, ali right, tämän paikkakun-

nan työttömät on kyllä hyvä kuljettaa hyvällä maantiellä sitten satojen kilometrien päähän siirtotyömaille, mutta tämä tulee kalliiksi kunnille sekä valtiolle. Siis työllisyyskohteet pitäisi hoitaa niin, että taattaisiin jatkuva toimeentulo työntekijöille. Maaseudun pienviljelijäväestön jatkuva toimeentulo on turvattava, ja tämä saadaan aikaan, täällä on monasti painostettu, teollistamisen lisäämisellä. Meidän on pysäytettävä osaltaan tai yritettävä osaltaan pysäyttää se virtaus, mikä tapahtuu maaseudun väestön keskuudesta asutuskeskuksiin, ja tämä saadaan teollistamalla ja muuten pienviljelyä ja maanviljelyä tehostamalla toisella tavalla, kuin nykyisen hallituspolitiikan tai talouspolitiikan mukaiset ratkaisut ovat olleet. Täällä on esitetty useampia ohjelmia käsiteltäväksi ja olen myöskin tutustunut näihin pintapuolisesti. Mikään näistä ei ole tietenkään sellainen, josta voisimme sataprosenttisesti sanoa, että tuon me toteutamme. Ja niin kuin täällä toveri Tanner sanoikin, talouspoliittinen ohjelma ei saa olla liian pitkäaikaisella tähtäimellä suoritettu, sillä nykyajan teknillinen ja taloudellinen kehitys on niin nopeaotteista, että ohjelmaa pitää aina ajoittain tarkistaa. Mutta joka tapauksessa meillä pitää olla ohjelma, jonka me esitämme julkisuuteen, ja sellainen, jota me sitten voimme toteuttaa.

Lopuksi pyydän vielä aikaa sen verran, että yhdyn kannattamaan sitä, että tämän talouspoliittisen käsittelyn pohjaksi otettaisiin se alustus, joka on laadittu Kymen vaalipiirin alustuksen pohjalla ja jonka ponnet toveri Pitsinki täällä esitti,

Olavi Lindblom: Hyvät toverit! Puheenvuorossa toveri Antikainen kosketteli aluksi ohjelmallisuutta ja kysyi ennen kaikkea toveri Tannerin puheenvuoron johdosta, eikö ohjelmallisuus ole tarpeen, ja totesi, että jos ohjelmia laaditaan ja hyväksytään, niin niiden takana tulee olla myöskin voimaa niiden toteuttamiseksi. Hän totesi niinikään, että ohjelma voi olla ja sen tulee olla, jos työväen keskuudessa ristiriitoja esiintyy, kompromissi, saadakseen taakseen puolueväen.

Tämä rakennelma voi olla määrätyllä tavalla oikea. Jossakin määrin nimenomaan toveri Antikaisen puheenvuoroon viitaten sanon, että tästä kysymyksen asettelusta puuttuu eräs näkökohta, ja se on ymmärtääkseni se, missä määrin me puolueen ohjelman käsittelyssä ja sitä hyväksyttäessä ja sen jälkeen sen toteuttamista ajateltaessa voimme ammatillisesti järjestyneinä puoluejäseninä asettaa määrätyn panoksen tämän asian käsittelyyn.

Puhun enemmän kuin toveri Antikaisen puheenvuoron yhteydessä on sanottu lähinnä pitäen mielessäni sen, mitä tämän kokouksen neuvottelujen yhteydessä tai pikemminkin eräiden mielialojen

esittämisen yhteydessä on tullut ilmi, jolloin jälleen esiintyi se ajatus, että ellei tämä kompromissi ehdottomasti muodostu sellaiseksi, että se voi tyydyttää Antikaista, niin se ei voi tulla ohjelmaksi. Tällaista lähtökohtaa en voi pitää puolueväen neuvonpidossa oikeana.

Toveri Antikainen lausui, että jotkut voivat olla puolueen piirissä iloisia siitä, että jotkut tekevät tyhmyyksiä. Hän ei tarkemmin määritellyt, mistä tyhmyyksistä voi olla kysymys, mutta oletan, että hän tarkoitti sitä, mihinkä puolueen hallituksessa olevat edustajat olivat vakauttamisohjelman yhteydessä menneet, päätellen siitä, mitä hän puheenvuoronsa jatkossa eri yhteyksissä ja moheen kertaan mainitsi.

Kun ajattelee esim. eilen täällä esitettyä kysymystä, eikö puolueella ole talouspoliittisia asiantuntijoita, jotka voisivat laatia ohjelmia, ja kun ajattelee tätä toveri Antikaisen mainintaa tyhmyyksistä ja sitä kritiikkiä, jonka hän kohdisti vakauttamisohjelmaan, niin täytyy nyt tässä yhteydessä todeta, että tietenkään meillä ei kaikilla voi olla tilaisuutta yksityiskohtia myöten syventyä kaikkiin niihin eri tekijöihin, jotka vaikuttavat ratkaisuihin. Mutta meillä täytyy olla puolueen johtoon luottamuksella valittuihin henkilöihin nähden ainakin jonkinnäköistä arvonantoa. Kun tätä vakauttamisohjelmaa puoluetoimikunnalle hallituksen edustajat, toveri Fagerholm pääministerinä, toveri Simonen valtiovarainministerinä- ja toveri Tiainen muistaakseni yhtenä ministerivaliokunnan jäsenenä esittelivät, niin meidän käteemme ei jäänyt muuta toteamusta, kuin että jotakin täytyy tehdä. En usko, että yksikään puoluetoimikunnan jäsenistä, ja tiedän varmasti, että ei yksikään eduskuntaryhmän jäsenistä olisi ollut iloinen edes tästä ohjelmasta ja vielä vähemmän jos se saisi tyhmyyden maineen ja nimen. Kenelläkään ei voisi olla mistään, edes alhaisimmasta syystä aihetta olla iloinen tällaisesta.

Mutta kun vakauttamisohjelma sai niin ankaran kritiikin, jollaiseen hyvin mielellään itsekukin yhtyy, kun tietää tämän vakauttamisohjelman sisältämän rasituksen, niin lienee kuitenkin, saatataksemme oikeutta koko sille tilanteelle, jossa ratkaisu tapahtui, syytä palauttaa mieliin muutamia tosiasioita.

Erityisen ankarana arvosteluna toveri Antikaisen puheenvuorossa esiintyi ajatus siitä, että hänen mielestään ei olisi ollut tarpeellista hyväksyä edes tätä vakauttamisohjelmaa, vaikka ei ollutkaan mitään muuta esitettävänä sen vaihtoehdoksi, mitä tämä vakauttamisohjelma sisältää. Minä haluan pysytellä ulkopuolella sen puo-

lustamisen, koska minun käsittääkseni sen puolustaminen kuuluu lähinnä valtiovarainministerille ja toveri Tiaiselle — jonka esitystä minä en oikein täällä ymmärtänyt, ja joka samaan aikaan kun totesi, että näin oli meneteltävä, kuitenkin arvosteli tätä aikaansaannosta. Jos (tätä ohjelmaa tarkastaimme, toteamme, että se ei ole kaukana siitä ohjelmasta, jonka talousneuvoston tämän vuoden aikana valittu puheenjohtaja Korhonen ohjelmanaan esitti, ja Korhosen ohjelma puolestaan ei ollut kovin kaukana siitä, mitä esitti talousneuvoston viimevuotinen puheenjohtaja, pääjohtaja Teuvo Aura. Pääjohtaja Teuvo Auran ohjelma oli käsiteltävänä SAK:ssa lokakuussa, ja periaatteessa tämä ohjelma sai SAK:n hyväksymisen. Tämän ohjelman sisältöön kuului mm., tosin peitettyssä muodossa, devalvointi. Me, jotka luimme sen ohjelman, jotka sitten punnitsimme sen SAK:ssa, käsitimme, että siihen sisältyi devalvointikin. Minä en ymmärrä, mistä syystä toveri Antikainen tässä yhteydessä erityisen voimakkaasti korostaa devalvoinnin vaaraa, kun itse asiassa Teuvo Auran ohjelmaan devalvointi todella sisältyi ja periaatteessa ohjelma hyväksyttiin. Ainoa aukko, joka silloin Teuvo Auran ohjelmassa esiintyi sellaisena, joka aiheutti SAK:n varauksen tämän ohjelman hyväksymiseen nähden, oli kysymys siitä, millä tavalla palkkakysymys ratkaistaan. Teuvo Auran ohjelmassa lähdettiin siitä, että on toimeenpantava määrätyn suuruinen palkankorotus, joka silloin merkittiin tässä ohjelmassa merkinnällä x. SAK lähti siitä, että jos tämä ohjelma saa palkankorotuksen osalta tyydyttävän ratkaisun, niin ohjelma kokonaisuudessaan — devalvoineen päivineen — on hyväksyttävissä.

No niin, mitä tähän palkkakysymykseen sitten sisältyi? Me olemme paljon kuulleet vaatimuksia, olemme kuulleet paljon väitteitä ja olemme kuulleet paljon arvosteluja esitetyistä kannanotoista. SAK:n kannanmäärittely tuossa vaiheessa ei ollut selvä täyskompensaatiolinja, vaikka se peitetysti tällaisena esitettiin. Sen jälkeen, kun Teuvo Auran ohjelma oli ajettu karille lähinnä maalaisliiton toimesta, niin kuin me hyvin tiedämme, SAK:n valtuusto joulukuussa käsitteli talouspoliittista tilannetta ja päätti pysyä täyskompensaatiovaatimuksen kannalla. Kun henkilökohtaisesti olen ollut sitä mieltä, että mikään palkankorotus, korotuksesta kun maataloustulolaki nykyisessä voimassaan leikkaa automaattisesti pois määrätyn osan, ei voi muodostua täyskompensaatioksi, olipa se minkä suuruinen hyvänsä, jos se ylittää 5 %, jouduin valtuuston sosialidemokraattisen ryhmän piirissä lausumaan tässä suhteessa käsitykseni. Valtuusto kuitenkin pidättyi tämän täyskompensaation kannalle.

Ennen SAK:n seuraavaa valtuuston kokousta syntyi tämä Korhosen ohjelma ja hallituksen vakauttamispäätös, ja on kai rehellisyyden nimessä todettava, että SAK:n valtuuston kokouksen sosialidemokraattisessa ryhmässä koko kiista tässä uudessa vaiheessa keskittyi siihen, että juuri tätä vakauttamisohjelmaa ei voida hyväksyä. Monet niistä perusteluista, hyvin suurelta osalta, joita esitettiin vakauttamisohjelman hyväksymismahdollisuutta vastaan, ovat sellaisia, joihin tämän maan palkannauttijat voivat yhtyä. Kokonaan eri asia kuitenkin on se, mikä on palkannauttijain asenne kysymyksiin, jos he joutuvat valitsemaan ilman mitään ohjelmaa tapahtuvan jatkuvan työllisyyden huononemisen, työttömyyden lisääntymisen ja jonkin ohjelman välillä. Puolueen puolueoimikunta, niinikään hallitus- ja eduskuntaryhmä valitsivat sen, että jotakin yritetään tehdä. En ymmärrä, miksi voidaan ajatella, että tämä ohjelma olisi ehdottomasti hylättävä, kun palkkakysymyksen hoidon suhteen se kenttä, mikä on ollut täysin avoin ammattiyhdistysliikkeen toimenpiteille, on tänä päivänäkin vailla ratkaisua, ja ollut sitä viime syksystä saakka.

Tässä kokouksessa on yritetty luoda sellainen käsitys, että jos kaikkea sitä, mitä toveri Antikainen esittää, ei hyväksytä, niin tämä kokous olisi ammattiyhdistysvihamieUnen. En usko sitä, että tämän maan sosialidemokraattinen väki, joka lähettää edustajansa sosialidemokraattiseen puoluekokoukseen, haluaisi olla ammattiyhdistysvihamielistä. Uskon, että tämä väki tietää perusteellisesti, että puolueen enemmistö on palkannauttijoita. Mutta jos tämä väki on sellaisessa käsityksessä, kuin eräs kokousedustaja eilen menettelytapavaliokunnan vaalin jälkeen lausui, että tässä menettelytapavaliokunnan vaalissa olisi voittanut kokoomuspuolue ja ammattiyhdistysvihamieUnen linja, niin ei suinkaan tätä käsitystä voisi hyväksyä. Kyllä kai asia on niin, että tähän kokoukseen ei suinkaan päässyt mukaan kokoomuksen edustajia. Tässä ajattelussa on vissi määrä sokeutta, jota meidän pitäisi kaihtaa, jos haluamme pitää jalat maassa.

Toveri Pousi eilisessä keskustelussa viittasi siihen, että ammattiyhdistysliike pakotettiin viime vuoden keväällä yleislaktoon pahimpana mahdollisena aikana. En kuulu niihin, jotka haluaisivat kielteisesti arvostella yleislakkoa ammattiyhdistysliikkeen suursaavutuksena, pikemmin tahtoisin sanoa, että se oli voimannäyte, jota emme pystyneet edes etukäteen odottamaan. Jokainen, joka tunsii vähänkin asioita, oli siinä käsityksessä, että yleislakko ei voi kestää kuin viikon, ja asiat selviävät. Ammattiyhdistysväki kesti kolme viikkoa. Mutta jos sanotaan, että meidät pakotettiin siihen.,

niin jotakin vikaa on silloin, kun tiedetään, että oli kysymyksessä epäedullisin aika.

Kyllä meidän itsemme päätettävissä täytyy olla jokaisessa vaiheessa se, milloin me taisteluun lähdemme.

Se, että yleislakko kestettiin niin loistavasti kuin se kestittiin, ei meille itsellemmekään anna oikeutta lähteä siihen ajatteluun, että koko ajanlasku on uusittava siitä, mitä on tapahtunut yleislakkoa ennen ja yleislakon jälkeen.

Mielestäni annettiin näissä puheenvuoroissa jo eilen väärä käsitys tilanteesta, kun pyrittiin väittämään, että toveri pääministeri — tai toveri Fagerholm, sanokaamme niin — olisi väittänyt, että yleislakko olisi kaikkeen syynä. Minun käsittääkseni hän totesi sen tilanteen, joka on syntynyt yleislakon jälkeen, ja siihen tilanteeseen sisältyy toteamus, että paljon palkkatyöntekijöille kielteistä on sen jälkeen tapahtunut.

Kun tätä ohjelmaa käsiteltäessä toveri Antikainen viittasi siihen, että *mm.* ulkomaankaupan vapauttaminen johtaisi 35.000 työntekijän uudelleen sijoittamisen välttämättömyyteen, niin tahtoisin todeta, että tänä päivänä meillä on 90.000 työttömäksi ilmoittautunutta, jotka on pyritty sijoittamaan ja joista puolisenkymmentä tuhatta on kokonaan työtä vailla.

Nämä olivat niitä näkemyksiä, joita hallituksen asiantuntijaminit meille esittivät. He sanoivat, että tämä työllisyyden ylläpitäminen on yksi niitä tärkeimpiä tekijöitä, jotka heidät ovat johdaneet tähän ohjelmaan.

Minulla on se käsitys, että kun puhutaan taisteluista kommunisteja vastaan ja viitataan niihin vaiheisiin, jolloin me sodan jälkeisinä vuosina taistelimme heitä vastaan, ja arvioidaan tulevaisuutta, niin meidän on muistettava, että taistelu kommunisteja vastaan sodan jälkeisinä vuosina käytiin niin puolueen kuin ammattiyhdistysliikkeen toimivien sosialidemokraattien yhteistoimin, eheänä piirissä yhteisrintamana.

Puheenjohtaja: Järjestyssäännön mukaan on aika loppuun käytetty.

Puhuja: Täytynee lopettaa ja pyytää uusi puheenvuoro.

Puheenjohtaja: Puoluetöimikunnan edustaja toveri Tiainen on pyytänyt puheenvuoron puheenvuorojärjestyksestä poiketen vastataksaan tehtyihin tiedusteluihin. Puheenvuoro myönnettäneen.

Hannes Tiainen: Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Täällä on parissa puheenvuorossa puututtu asioihin, jotka ovat kuuluneet allekirjoittaneen työalaa viime vuosina. Toinen kysymys oli to-

veri Lindblomin esittämä käsitys, jonka mukaan tämä nykyinen mainio vakauttamisohjelma olisi mm. Tiaisen käten työtä.

Valitettavasti minä en ole niin erinomainen ihminen, että kykenisin sellaista luonnosta laatimaan, jonka kyllä sain käsiini josakin vaiheessa. Siihen pitää kyllä olla, niinkuin täällä eräässä puheenvuorossa on sanottu, porvarillinen talousekspertti. Tämä ohjelmaluonnos, jonka käsiini sain, oli kyllä vielä hyvin paljon "raaempi" kuin mitä sitten sen jälkeen tapahtuneessa käsittelyssä tuli sen muodoksi. Siinä suhteessa myöskin toveri Simosen ponnistelut, niinkuin allekirjaittaneenkin, johtivat jonkinlaiseen tulokseen, olkoonkin, että käsitykseni mukaan me siinä vaiheessa mukaan tullessa emme voineet enää sitä tehdä, minkä olisimme toivoneet ja minkä jouduimme sitten loppujen lopuksi hyvin suurilla varauksilla ja eräillä lausunnoilla varustettuna tunnustamaan ohjelmaksi.

Tämä tästä. —• Mutta täällä on puhuttu työllisyysasioista. Täällä nimenomaan eräässä puheenvuorossa sanottiin, että toki olisi aika ryhtyä tekemään jotakin muutakin kuin maanteitä ja ettei meidän talouselämämme sellaisenaan siitä parane, että näitä teitäj tehdään loistavaan kuntoon.

Jo tähän asiaan sanoisin, että kun meillä nykyisin todella käy, tetään tämänkin vaiheen aikana yli 20 miljardia markkaa teiden tekoon, niin luulisi sen nyt todella jo riittävän kaikillekin piireille tässä maassa. Näin ei kuitenkaan ole, vaan nimenomaan viime viikolla tuli eräs komitean mietintö, jossa todetaan, että meidän tieverkostomme on niin huonossa kunnossa ja moottoriajokaluksomme on niin nopeassa tahdissa lisääntynyt, että teiden rakentamiseen pitäisi vielä käyttää nykyisestä huomattavasti suurempia summia. Tämä lausunto ei suinkaan ole minkä tahansa komitean lausunto, vaan sellaisten henkilöiden lausunto, jotka ovat teollisuuden ja nimenomaan siihen liittyvän elinkeinoelämän alojen edustajiksi käsitettäviä ja sellaiseksi, heidän omakseen, on lausunto tulkittava. Tässä lausunnossa puhuttiin siitä, että valitettavasti ei ole saatu tärkeysjärjestykseen kaikkia teitä, jotka nyt ovat työn alla, vaan nimenomaan Pohjois-Suomessa tehdään suhteettoman paljon näitä töitä. Näin on, vaikka olemme yrittäneet siirtotyömailla tätä asiaa melkoisesti korjata parin viime talven ja varsinkin tämän talven kuluessa. Pohjois-Suomen teistäkin on sanottava, että esim. puunjalostusteollisuuden perustaminen sinne edellyttää nykyisestäänkin huomattavasti parannettavaa tieverkostoa siitä yksinkertaisesta syystä, että esim. Röytän tehtaan alueella raaka-aineen hankinta ja sen kuljetukset pitävät sisällään tällai-

sen tarpeen. On sanottu, että esim. sen "satutehtaan", joka piti Röyttään rakentaa — sinne Tornion puoleen — sen käyntiin saaminen sisällään pitäisi myöskin sellaisen tieverkoston rakentamisen, joka maksaisi lisäksi noin 5 miljardia markkaa.

Mutta nimenomaan kiintyy huomioni nyt siihen, millä tavalla täällä toivottiin näitä varoja käytettävän vastaisuudessa nykyistä järkevämällä tavalla. Sanottiin, että pitäisi nimenomaan toimia niin, että näistäkin varoista — jos oikein ymmärsin — käytetään entistä enemmän pysyvien työtilaisuuksien hankkimiseen. Minun täytyy tässä tilaisuudessa, niinkuin monissa muissakin tilaisuuksissa, pyytää anteeksi omasta ja koko valtioneuvoston puolesta, että me olemme tehneet "varaslähdön".

Jo ministeri Penna Tervo-vainajan aikana, mutta erikoisen voimakkaasti valtiovarainministeri Simosen aikana on ollut sellainen mahdollisuus, että valtiovarainministeriö on hyväksynyt nimenomaan teollisuuslainoituksen työllisyysvarojen käyttökohteeksi. Täällä on tiettävästi työvoimaviranomaisiakin, jotka tässä asiassa voisivat antaa ensikäden tietoja kentältä. Minulla on tässä edessäni sellainen paperi, joka osoittaa, kuinka paljon noin yhden ainoan vuoden aikana näitä varoja on annettu. Syyskuusta 1955 vuoden 1956 loppuun tultaessa tällaisia teollisuuslainoja on myönnetty 83 kappaletta, määrältään 6250 milj. markkaa. Nämä lainat ovat tuona aikana kaiken kaikkiaan runsas viides osa tuona aikana myönnetyistä työllisyyslainoista. Näinä lainoituskohteina on ollut voimalaitostyömaita, jotka käytännöllisesti katsoen kaikki ovat saaneet täältä lainoja. Joukossa on edelleen sellaisia kuin Otanmäki, Kaukopää — siis Enso-Gutzeitin tehdas — Oulu Oy, Veitsiluoto Oy, Vanajan Auto, jne. Nimenomaan tällaisia lainoja on myönnetty niille alueille, joissa voidaan talvikauden aikana lisätä rakentaa teollisuutta ja tuotantolaitoksia, ja nimenomaan sellaisille alueille, joissa sitten voidaan myöskin pysyvästi kiinnittää ihmisiä näihin uusiin teollisuuslaitoksiin.

Mainitsen yhden tyyppillisen esimerkin. 60 milj. markan lainalla on rakennettu — tietysti pääomia on muualtakin siihen saatu — Tornioon eräs tekstiilitehdas, jonka palvelukseen on saatu tällä kertaa jo 150 työntekijää, mutta työntekijöiden lukumäärä lähimmän vuoden aikana lisääntyy vielä noin 200:lla. He ovat siellä, lukuunottamatta harvoja ammattitaitoisia työntekijöitä, Pohjoissuomen alueelta. Toinen esimerkki. Me toimme Hankoon erään suuren tekstiilitehtaan, ja sinne siirrettiin nimenomaan naistyövoimaa Keski-Pohjanmaalta. Sillä ehdolla tämä laina annetuinkin, että saatiin tällainen työhönsijoitusmahdollisuus.

Nyt kysytään, minkä takia me sijoitamme esim. Hankoon tehtaan, johon työntekijät otetaan sitten Keski-Pohjanmaalta, taikka minkä takia juuri Tornioon on sijoitettu tuollainen suuri tekstiilitehdas ja kysymyksiä loputtomasti näistä asioista. Siitä yksinkertaisesta syystä, että valtiovalta ei voi määrätä, mihin yksityiset haluavat tehtaansa rakentaa. Mutta me voimme ratkaista sen, onko tuo tehdas sellaisella paikalla, että sillä työllisyyden kannalta on jatkuvasti merkitystä. Ja kun tämä on todettu, sen jälkeen me yritämme olla mukana lainoinemme.

Nämä lainat eivät ole muodostuneet suinkaan koko sitä pääomaa, mikä näiden tehtaitten rakentamisessa on tarvittu, vaan keksimääriin noin viidennen osan, joten muita pääomia on voitu käyttää neljä kertaa enemmän, kuin mitä nämä varat ovat yhteensä. Tämäkin teollisuuslainoitus on merkinnyt siis yli 30 miljardin markan investointia, silloin kun työllisyysviranomaiset ovat valtioneuvoston esittelyyn vieneet tällaisen määrärahojen summan, yhteensä 6250 milj. markkaa.

Kehityksen kulkuun eivät suinkaan kaikki piirit ole olleet tyytyväisiä. Päinvastoin meille on esitetty voimakkaita moitelauseita. Viimeksi sellainen on ollut Suomen Sosialidemokratissa, julkaisutuna 13. päivänä huhtikuuta tänä vuonna. Siinä sanotaan: "Tässä yhteydessä viittasin myös työttömyysvarojen käyttöön lainan antoon suurteollisuudelle ja huomaustin, että vaikka en ole näiden asiain tuntija, luulisin samoilla varoilla saatavan enemmän hyötyä, jos niillä rahoitetaan työttömyystöitä, kuin jos ne käytetään lainan antoon."

Tämän lausunnon on Suomen Sosialidemokratille lähettänyt pääministerin kanssa keskusteluun joutunut ministeri Rainer v. Fieandt. Niinkuin täällä o.a. tullut todetuksikin, niin valitettavasti meillä työttömyysviranomaisilla on ollut vissi määrä vaikeuksia siinä, että meidän työtämme on myöskin arvosteltu, silloin kun itse olemme mielestämme olleet esittämässä juuri normaalin talouselämän kehittymistä työllisyyden huomioon ottavalla tavalla.

Tämä oli sanottavani tällä kertaa ja juuri sen vuoksi, että täällä eräs henkilö esitti toivomuksen näiden varojen käytöstä vähitellen järkevämminkin.

Tällaista se on, kun yritetään toivomuksia etukäteen täyttää, joita täällä esitetään! Silloin täytyy samalla kertaa esittää jo niitä moitelauseita, jotka tällaisten toivomusten täyttämisestä jo ovat tulleet.

Puheenjohtaja: Täällä on pyydettyä ja vielä käyttämättä lähes 40 puheenvuoroa, tarkemmin sanottuna 38, Voitaisiinko aja-

telia, että esillä olevasta asiasta yleiskeskustelussa puheenvuorot, sen jälkeen rajoitettaisiin, kun todetaan pyydetty ja nyt pyydettyvät puheenvuorot. — Puoluetoimikunnan jäsenet saavat järjestyssäännön mukaan pyytää puheenvuoron ja keskustelun jälkeen tehdä huomautuksia ja ilmoituksia. — Puheenvuorot rajoitettaneen.

Puheenvuorot rajoitettiin.

Yrjö Hätinen (Helsingin piiri): On syytä tuoda tässä julki näin helsinkiläisen työmiehen näkökulmasta, mitä tämä puoluekokous merkitsee. Tämä käsittely, joka meillä on parhaillaan menossa, osoittaa parhaiten sen, mikä on ollut se syy, jonka takia helsinkiläinen puolueväki vaati ylimääräistä puoluekokousta koolle. Täällä on nyt kai vielä käyttämättä viidettäkymmentä puheenvuoroa, ja kuinka paljon niitä on jo käytetty! Siinä on näin helsinkiläisestä näkökulmasta katsottuna osoitus siitä, että tämä meidän vaatimuksemme ylimääräisen puoluekokouksen koolle kutsumisesta oli todella taloudellinen kysymys eikä henkilökysymys. Ei saada tavallista rivimiestä liikkeelle minkään henkilökysymyksen merkeissä. Mutta silloin, kun taloudelliset kysymykset menevät siihen pisteeseen, että se rupeaa tuntumaan jokaisen palkkatyöläisen elämässä ja kukkarossa, niin silloin saadaan puolueen rivimiehet liikkeelle.

Tämä on lähtökohta, ja se on selvä osoitus siitä, että jonkinlainen taloudellinen ohjelma on saatava.

Puuttuisin ensimmäiseksi eräseen kysymykseen, joka meillä täällä Helsingissä on ollut tapetilla koko sodan jälkeisen ajan. Se on SAK:n ja puolueen väliset suhteet. Minä en tiedä, mitä se on näytellyt muualla, mutta täällä Helsingissä, jossa me joudumme tapaamaan niin puolue- kuin ammattiyhdistysväkeä joka päivä, on tämä ollut kysymys, jota on pidetty ensiarvoisen tärkeänä kysymyksenä. Viime aikoina ovat linjat näyttäneet olevan hiukan sekaisin SAK:n ja puolueen välillä, ja me olemme odottaneet ja odotamme tältä puoluekokoukselta, että löydämme sellaisen taloudellisen ohjelman, jossa voimme yhteisin ronnoin työskennellä. Tämä on semmoinen vaatimus, mihinkä helsinkiläiset työläiset yhtyvät joka ikinen.

Eräänä tärkeänä syynä siihen, minkä takia viime vuosien palkka- ja muut ratkaisut ovat olleet erittäin vaikeita, luulisin olevan sodan jälkeisen kommunistien esille tuoman ohjelman, että puhdas rahapalkka on se, millä voidaan elintaso nostaa. Hehän lähtivät siitä, että nostetaan yksinkertaisesti palkkoja, ja sillä myös elintaso nousee. Tämä ajatus on näyttänyt leviävän yleensä kaikkiin piireihin, ja näinä vuosina on kilvoiteltu varsinaisista palkannou-

suista, siis ainoastaan rahapalkasta. Täytyy myöntää, että tässä taistelussa olemme me palkkatyöläiset nyt jääneet lehdellä soittamaan. Kun puhutaan viimeaikaisiä palkannousuista ja yleensä muusta sellaisesta, niin täytyy sanoa, että on toisia piirejä, jotka ovat siitä voineet kahmia paljon suuremman osan. Lähinnä ovat virkamiespalkat nousseet suhteessa työläisten reaaliansioihin varsin paljon. Kun Fieandt puhuu siitä rahasta, mikä liikkuu, niin siihen sisältyy myös kaikkien eri piirien saama palkanosuus, ja jos seuraa eduskunnassa sitä vuosittain myönnettävää määrärahaa, mikä tulee palkkojen osalle, niin sehän pyörii kai 100 miljardin nurkilla, se mikä menee nykyään varkamiespalkkoihin. Mikä osuus tällä on liian rahan olemisessa, on selvittämättä.

Täällä Helsingissä on pohdittu palkka-asiaa paljon, ja hyvin yleisesti kuuluu jo sanonta, että meidän täytyy löytää sellainen taloudellinen ohjelma ja sellainen palkkapolitiikka, joilla nousee reaali-palkka. Me olemme kyllästyneet jo siihen, että saamme jonkin määrätyn rahapalkan, joka sitten seuraavilla viikoilla menee. Sellaisella palkannousulla ei ole minkäänlaista merkitystä. Me saimme katkeran kokemuksen tästä suurlakon jälkeisenä aikana. Mitä merkitsi se taistelu, mitä me suurlakossa taistelimme? Sehän oli aivan yhtä tyhjän kanssa.. Ainoa tulos oli se kolmen viikon loma, minkä siinä saimme pitää! Siis reaalipalkan täytyy näytellä osaa eikä yksinomaan markkamääräisen.

Täällä toveri "Uoti esitteli taloudellista ohjelmaansa. Siinä mainittiin reaalipalkan noususta. Puhuttiin 2—4 prosentista. Tämä olisi pitänyt aikaisemmin ottaa SAK:ssa käsittelyn alaiseksi, koko palkkapolitiikan pohjaksi, että todella löytäisimme sen tien, millä me voisimme reaalipalkkaa nostaa, että sen täytyisi kulkea niissä kan-tosuhteissa, mitä yhteiskunnan talous kestää ja mikä myös jää meille nousuksi. Mutta, se edellyttää silloin irtautumista siitä inflaatioajatuksesta yksinomaan siitä rahapalkan noususta, mitä on ollut. Tämä ei edellytä sitä, että me emme tietäisi, että palkannoususta irtautuisimme ja lähtisimme jollekin vakauttamistielle, jolle nyt on lähdetty, ja että voisimme hyväksyä sen sellaisena, että palkkatyöläisten osalle asetetaan kaikki taakat kannettavaksi, niin kuin tässä tapauksessa on tehty. Tämä ei ole oikea paikka tällä kertaa puhua vakaannuttamisohjelmasta. Se on toisessa kysymyksessä, joka on tulossa.

Niissä talouspoliittisissa ohjelmissa, joita on ollut, tulee tärkeänä kysymyksenä olemaan markan arvo. Nyt ovat eräät talouspoliittiset miehet sitä tarkastaneet ja on mainittu, että meidän markkamme on arvostettu väärin, ja toiset ovat puhuneet devalvaa-

tiosta. Mutta nyt on esiintynyt viime aikoina erittäin voimakkaasti ja määrättyllä hyvinkin arvovaltaisella taholla, että meidän markkamme ei ole yliarvostettu ja siis devalvaatioajatus sellaisenaan ei ole oikea eikä välttämätöntäkään. Minulla on ollut tilaisuus keskustella hyvinkin huomattavien talousmiesten kanssa, ja he väittivät, että meidän markkamme on puumarkka ja se on oikein arvostettu hintansa suhteen ulkomaankaupassa, se menee, eikä tarvitse devalvaatiota. Viime aikoina on meidän raskaalla teollisuudellamme ollut tilaisuus viedä erittäin suuria konelaitoksia ulos, ja väittivät, että se on täysin kilpailukykyinen nykyisillä hinnoilla minkä tahansa maan, myös Ruotsin ja Amerikan kanssa. Se perustuu siis siihen, että todennäköisesti meidän palkkatasomme on sen verran alempi, että silloin, kun on kysymys sellaisesta vientituotteesta, missä on työn osuus verrattain suuri, me pystymme kilpailemaan kenen kanssa tahansa. — Kotimarkkinateollisuus on tietysti hiukan eri asia.

Tässä taloudellisessa ohjelmassa, joka on Kymen piirin ohjelmana, näyttelee työllisyyskysymys hyvin tärkeätä osaa. Täällä Helsingin liepeillä on suurin piirtein täystyöllisyys vallalla, mutta täällä on viime aikoina ollut erittäin suurta tungosta. Tännehan siirtyy joka puolelta maata väkeä ja kaikkein eniten näyttää viime aikoina siirtyneen Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta sekä Kajaanin puolesta ja sieltä päin. Siis todennäköisesti osoittautuu, että nämä ovat niitä kaikkein suurimpia vajaatyöllisyysalueita ja sieltä on tavattoman suuri paine työmarkkinoille tänne. Toistaiseksi tänne on jossain määrin väkeä sopinut, mutta jos taloudellista tilannetta ei saada tästä korjatuksi, mitä nyt näyttää, että rakennusteollisuus ja muu vähenee, niin Helsinginkin tilanne tulee olemaan yllättävän vaikea, ja se tulee varmasti olemaan verrattain äkkiä, niin kuin se on aina ennenkin ollut; kun Helsingissä tapahtuu rakennusteollisuudessa muutos, niin se vaikuttaa tavattoman nopeasti ja erittäin ratkaisevasti koko talouteen Helsingin piirissä.

Kotimarkkinateollisuudessa on menty varmasti väärään suuntaan. Täällä esitettiin eräitä teollisuusaloja, joilla joudutaan väkeä vähentämään. Nyt on olemassa eräitä aloja, esim. vaatetusteollisuusala, jossa esim. miesten pukuteollisuudessa saamieni tietojen mukaan meidän kapasiteettimme on kuusinkertainen. Siis kuusi pukua jokaista suomalaista miestä kohti voivat meidän pukutehtäamme tuottaa. (Puheenjohtaja koputtaa.)

Maunu Tähtinen (Turun eteläinen): Hyvät toverit! Tässähän alkaa tuntea jo itsensä niin kuin eduskunnan jäseneksi, koska sali

rupeaa olemaan näinkin paljon tyhjä. Mutta koska kuitenkin puheenvuoro on tullut pyydettyksi, on se syytä tässä käyttää.

Meillähän sodan jälkeisissä työläisten hyvinvointikeskusteluissa on aina lähtökohdaksi esitetty se, että tavallisen työmiehenkään elintasoa ei pystytä nostamaan, ellei kansantuotteen määrä nuose, ja tämän yksinkertaisen totuuden ilmeisesti tavallinen työmies jo kaikkialla suurin piirtein on käsittänyt. Mutta perin vaikea on kyllä käsittää sitä tilannetta, joka tällä hetkellä on rahapoliittisesta syntymässä, kun on todennäköistä, että kovan rahan aikaansaamiseksi käytetään vaikka sitä keinoa, että tuotannon tuloksen kasvu pysähtyy. Tämän seikan pitäisi olla eräs sellainen tekijä, joka puolueohjelmassa ja nimenomaan tämän hetken talouspoliittisessa ohjelmassa pitää huomioida. Me emme voi olla kannattamassa sellaista talouspoliittista ohjelmaa, joka, vaikka se aikaansaisi kovan rahan, estäisi kansantuotteen kasvun ja veisi pois sen perusedellytyksen, joka on välttämätön elintason nousulle. Tämän totuuden pitäisi olla melko selvä, ja sen tähden sen kysymyksen ottamisen myöskin puolueen tämän päivän talouspoliittiseen ohjelmaan pitäisi olla selvää.

Toinen seikka näistä talouspoliittisista ohjelmista. Ei voida väittää, etteikö puolueella olisi ollut talouspoliittisia ohjelmia. On ollut ja on melko hyviä, ja täällä tänään niitä on esitetty myöskin lukemattomia. Mutta kaikkein niiden toteuttaminen luonnollisesti riippuu siitä, minkä verran niiden toteuttamiseen on voimaa ja kuinka paljon on varoja niiden toteuttamiseen. Kun tässä Kymen piirin suosittelemassa talouspoliittisessa ohjelmassa esitetään mm. hyvin laajaa sosiaalipoliittista ohjelmaa, työttömyysvakuutusta — nätti sanonta —, ilmaista sairausvakuutusta, niin kaikki se luonnollisesti on hyvää, mutta kaikki se myöskin maksaa. Kun samassa ohjelmassa esitetään, että pitäisi toimia niin, että elinkeinoelämämme edistämiseksi ja vieläpä työntekijöidenkin toimeentulon edistämiseksi pitäisi verotusta helpottaa, niin tässä on melkoinen ristiriita. Valmiit ollaan tarjoamaan lisää sosiaalisiakin etuja ja samalla ratsastetaan verohelpotusten tarjoamisella. Kyllä tavallisen työmiehen kalloon on iskeytynyt myös se totuus, että jos me sosiaalipoliittikkaa haluamme harrastaa, niin se on myös yhteiskunnan maksettava, ja mistä valtio muuten rahaa saa, ellei se sitä verotuksella kokoa. Se on koottava joko välillisillä tai välittömillä veroilla, mutta joka tapauksessa se on koottava! Ja on sanottu työväenliikkeen johtavien teoreetikoidenkin suulla monta kertaa, että valtionverotuksen tuottamien varojen avulla sittenkin parhaiten pystytään siirtämään niiltä, joilla paljon on, niille, joilla ei

paljon mitään ole. Minua kyllä ihmetyttää kovasti, kun eräs puolueen kunnianarvoisa nimi Veronmaksajain Keskusliiton kokouksessa, ensin moitittuaan eri etujärjestöjä, suositteli veronmaksajillekin etujärjestöä; on ilmeistä, että kun tohtori Tanner saa nämä 4- ja 10-lapsiset perheenisät liittymään Veronmaksajain Keskusliittoon, niin sen jälkeen loputkin lapsilisät asianomaisilta perheiltä viedään! Sehän on selvä, että jollei rahaa koota, niin mistäs sitä niille köyhille annetaan. Tässä verokysymyksessäkin minusta puolueen ei enää pidä ratsastaa viime vuosisadan ja tämän vuosisadan alkupuolen iskulauseilla, vaan tosiaan ottaa niin puolueen talouspoliittiseen ohjelmaan kuin muuhunkin toimintaan vaatimus, että valtion on varoja saatava, jotta se talouspolitiikassa voisi sosiaalisia näkökohtia toteuttaa. Me emme pysty sosiaalipoliittikkaa hoitamaan, jollei ole rahaa. — Nämä ovat tällaisia käsittäakseni melko yksinkertaisia totuuksia, jotka tavallinen työmieskin ymmärtää.

Kun täällä toveri Lehto palkkapolitiikan yhteydessä sanoi, että me itsestämme tiedämme, että jos me pyydämme palkkaa lisää, niin se tietää sitä, että meidän reaali-palkkamme laskee, niin kuinka kurjassa jamassa työmies mahtaa ollakaan, kun sodan jälkeisiä palkankorotuksia ajattelee. Meillähän on palkka laskenut siten jo lukemattomia kertoja, eikä se reaali-palkkataso sodan jälkeen hyvä ollut. On selvää, että tässäkin mielessä on pää edessä. Se on ymmärrettävä. Mutta ellei palkkatyöläisellä muuta aukkoa ole saada jotain irti, niin luonnollisesti on palkkatietäkin kuljetava. Sen verran kuin minä olen ammattiyhdistysliikkeen nykyaikaisia ohjelmia ja viimeisiä vaatimuksia tutkinut, ei siellä nimenomaan ole missään sanottu, että sen pitää olla palkankorotusten linja. On pidetty kiinni siitä nimenomaan hallituksen ja vieläpä Suomen eduskunnan yksimielisesti hyväksymästä yleislakon päätymissopimuksesta, jossa silloinen reaali-ansiotaso taattiin. Vaatii todellakin ammattiyhdistysliikkeen johdolta melkoista kameleonttimaisuutta, jos se jälleen on pystynyt väriänsä muuttamaan ja esittämään jotain muuta vaatimusta näiden kuluneiden kuukausien jälkeen. On melkein mieletöntä mennä esittämään kentällä tavallisissa ammattiosastojen kokouksissa jotain muuta kuin sitä vaatimusta, että meidän täytyy saada korvaus kohonneista elinkustannuksista.

Ei ole ollut väärin, jos me olemme arvostelleet hallituksen vaikuttamispolitiikkaa. Siitä ovat selvänä esimerkkinä ne vastaukset, jotka Työnantajain Keskusliitto on tähänastisten neuvottelujen jälkeen antanut. Ensimmäiseksi niissä on vedottu siihen, että hy-

väksymme kaikki sen palkkapolitiittisen linjan, jota sosialidemokraattinen eduskuntaryhmäkin on suositellut valtiolle nykyään käytäntöön otettavaksi; ja tämä onkin se julma musta pulmakysymys, joka meitä pelottaa. Meille ollaan valmiit tarjoamaan siis sitä, mitä puolueen eduskuntaryhmäkin on hyväksynyt meille tarjottavaksi ja mistä Antikainen täällä varsin selvästi esitti, mitä se tarjous sisältää. Jos tätä taustaa vasten joudumme kentällä sitten esittämään näitä todella oikeutettuja vaatimuksia jonkinlaisen korvauksen saamiseksi kohonneista elinkustannuksista, niin ymmärrätte varsin hyvin, että se puheenvuoro, jonka täällä eilen käytin, oli oikeutettu.

Puolueväen täytyy ymmärtää, että ammattiyhdistysliikettä ei saa panna taistelemaan puolueen hyväksymien ohjelmien vastaisesti, ja että eräänä tämän kokouksen tehtävänä täytyy olla antaa selvät ohjeet tässä tämän päivän talouspoliittisessa pulmassa. Kyllä meillä näiden puolueohjelmien puitteissa pulmia tulee vielä myöhemminkin eteen, mutta tämä on jo tosiaankin sellainen, joka pitää selvittää.

Arvo Koivunen (Vaasan itäinen): Hyvät puoluetoverit! Kun kentän miehenä syvenny viime aikaiseen talouspoliittiseen suuntaukseen, ei voi olla ihmettelemättä, kuinka epäedullista se on ollut juuri palkansaajaväelle, nimenomaan pienipalkkaisille. Työmiehen reaali-palkka-ansiota on jatkuvasti laskettu hyvistä lupauksista huolimatta. Hintoja ei ole saatu pysymään kurissa, vaan ne ovat jatkuvasti nousseet. Se reaali-ansion nousu, jonka ammattiyhdistysväki yleislakon avulla runsas vuosi sitten itselleen taisteli, on jatkuvilla hintain korotuksilla tehty mitättömäksi.

Mainitsemastani yleislakosta on käytetty täälläkin runsaita puheenvuoroja ja yritetty tehdä siitä sellainen toimenpide, johon ei olisi pitänyt ammattiyhdistysväen lähteä, se on ollut virhe. Mutta minä haluaisin sanoa teille, toverit, että siihenkin meidät pakotettiin, siihen pakotti työnantaja. Tässä SAK:n pääsihteeri mm. halusi todistaa, että sitä olisi voitu siirtää. Mutta meillä ei ollut siihen varaa. Se oli epäedullinen aika. Mutta kun näin oli, niin täytyi koettaa, ja näin ollen yksimielisesti veimme lakon voitolliseen päätökseen.

Nyt sitten kevään kynnyksellä hallitus antoi eduskunnalle hyväksyttäväksi ns. lähiajan talouspoliittisen ohjelman. En olisi uskonut, että herra pääministeri tulee noin epäedullisen talouspoliittisen ohjelman kanssa eduskunnan eteen. Yhdyn täydellisesti metalliliiton puheenjohtajaan Liljeströmiin, kun hän tällöin mainitsi siitä ohjelmasta, että se on heikompi kuin mikään aikaisempi, se

on heikompi kuin K-ohjelma. Ja kun tiedämme, mitkä piirit olivat tämän K-ohjelman takana, niin ymmärrämme tilanteen. Puolueen jäsenenä työpaikoilla joutui hyvin ikävään tilanteeseen selittäessään, miten on mahdollista, että tähän on täytynyt hallituksen taholla mennä. Tulee väkisin mieleen ajatus, pitääkö silloin olla hallituksessa kun ei kyetä tämän paremmin ajamaan palkkatyöväen ja pienviljelijäin etuja. Jo useamman vuoden ajan olemme jääneet toiseksi, kuten sitä on opittu sanomaan, päähallituskumppanistamme maalaisliitosta. Aina se on onnistunut vetämään pitemmän korren näissä otteluissa, vaikka ne ovat olleetkin kompromissin tuloksia. Herää ajatus, eikö olisi viisainta jättää tällainen hallitustoveruus, lähteä toisenlaista politiikkaa noudattamaan. Vai onko niin, että ollaan hallituksessa vain hallituskipeyden vuoksi? Minulla on se käsitys, että äänestäjäkaarti tulee tästä tekemään omat johtopäätöksensä.

Hyvät puoluekokoustoverit! Vieläkö voidaan puhua vakauttamisesta, kun ajattelemme sellaista perhettä, jonka päämies ansaitsee noin 20.000 markan kahta puolta kuukaudessa? Vieläkö tässä on vakauttamista? Minulla heräsi ajatus, että sellaisten henkilöiden, jotka ovat vakauttamisohjelman lämpimiä kannattajia, tulojen täytyy olla toista luokkaa kuin tämän pienen palkansaaajaväen.

Eräs ikävä piirre, jonka tämä ohjelma toi tullessaan, on se tilanne, mihinkä se johti tämän maan ammattiyhdistysväen ja ammattiyhdistysliikkeen. Täällä on hyökätty erittäin kovasti tämän maan ammattiyhdistysliikettä vastaan. Eräs toveri puheenvuorosaan valitteli, että meillä on sellainen keskusliiton puheenjohtaja, kuin toveri Antikainen. Minä sano, hyvät puoluetoverit, että on suuri onni, että meillä on tällainen puheenjohtaja kuin toveri Antikainen — että hän kuitenkin yrittää ajaa työntekijäin etuja eikä tee heti lehmäkauppoja porvarien kanssa. Vielä edelleen: kun sotien jälkeen jouduimme taistelevaan kommunisteja vastaan, eikö se ollut juuri sosialidemokraattisesti ajatteleva ammattiyhdistysväki, joka suurinta osaa näytteli silloin, kun taistelimme kommunisteja vastaan, kun valtasimme ammattiosastoja ja urheiluseuroja eri paikkakunnilla kommunisteilta ja myös osuustoimintaliikkeissä teimme voimakkaasti työtä? Puolueväki oli enempi passiivinen siihen aikaan. Oli vähän noin niin kuin hajallaan. Minulla on se vakava käsitys, että tämän maan puolueväki saa olla erikoisesti ammattiyhdistysväelle kiitollinen siitä, että olemme siinä tilanteessa, missä tällä hetkellä olemme. Loppu!

Viljo Pousi (Kymen piiri): Hyvät puoluekokoustoverit! Oli tosiaankin valitettavaa todeta, että sen jälkeen, kun eilen toveri Fa-

gprholm ojensi tervehdyttävää ja yhdistävää kättä ammattiyhdls välle, niin täällä tänä päivänä Salminen jo moitti ammattiyhdistysliikkeen johtoa kevytmieliseksi. Se on tosiaan törkeätä. Kun toveri Antikainen tuo täällä kokouksessa niitä näkymiä julki, joita kenttä ajattelee, niin tällöin hänestä voidaan täällä sosialidemokraattisessa puoluekokouksessa sanoa, että tämä on kevytmielistä.

Samoin myöskin Kymen läänin edustajana oli yllätys saada tietää, että tämä alustus, joka täältä esitysvihkosesta ilmenee, olikin tämän maisterivaliokunnan keskeneräinen mietelmä. Tästä ei allekirjoittaneella ollut tietoa tullessani tähän kokoukseen, vaan olin vähän niin kuin ylpeä siitä, että onpas Kymen lääninkin taholta tällaiseenkin pystytty. — Tämä esitys ei kaikilta kohdilta tietystikään ole täysin ammattiyhdistysliikettä tyydyttävä, mutta onhan siinä paljon sellaisiakin kohtia, joita myös kenttämiehenä voi hyväksyä.

Kun tilannetta katsellaan palkkapolitiiselta näkökannalta, niin on ehdottoman tärkeätä, että tämä kokous määrittelee kantansa palkkapolitiisissa kysymyksissä siten, että myöskin puoluetamme lähellä oleva sosialidemokraattinen ammattiyhdistysväki voi sen hyväksyä. Siksi pyydänkin saattaa kokouksen tietoon seuraavaa:

"Ylimääräinen puoluekokous on tietoinen siitä, että talouselämässämme on tällä hetkellä useita sellaisia ratkaisemattomia ongelmia, joiden vuoksi talouselämämme vakaannuttaminen on välttämätöntä. Ohjelmallinen vakaannuttaminen edellyttää sosialidemokraattisen puolueen vaikutusta taloudellisissa ratkaisuissa sekä sitä, että ohjelma rakennetaan sellaiseksi, jotta se tähtää korkean tuotantotason sekä työllisyyden säilyttämiseen ja kilpailukyvyn parantamiseen.

Puolueen taholta on jatkuvasti korostettu ohjelmallisuuden tärkeyttä, mutta tähänastiset ohjelmat ovat sisällöltään olleet sellaisia, etteivät ne ole voineet saada puolueen jäsenistön ja ammattiyhdistysliikkeen tukea osakseen, koska sos.-dem. puolue ei voi olla myötävaikuttamassa sellaisten talouspoliittisten ratkaisujen syntyyn, jotka merkitsisivät pääasiassa rasisuten kohdistamista palkansaajaväestöön, pienviljelijöihin ja muihin taloudellisesti riippuvaisessa asemassa oleviin väestöryhmiin.

Eduskunnan hyväksymä talousohjelma tulisi toteutettuna merkitsemään suuria tulonsiirtoja palkansaajakunnan ja muun vähäväkisen kansanosan vahingoksi. Ohjelman seuraukset tulisivat tuotannon, menekin ja työllisyyden säilymisen kannalta ilmeisesti olemaan turmiolliset. Ohjelmaan sisältyvät palkkapolitiiset suositukset ovat sellaisia, että niiden toteuttaminen merkitsisi luopu-

ueuisesu riippuvaisessa asemassa olevien saav.,f,>t,,v, •
«in perustuvan elintason; seka ^{saa™}tetun ja sopi_{muk}-

taan £* 'r-"*6" ajankoh_taiset talouspoliittiset tavoitteet asete-

£.|=»;>—————>>~r—————

jehja- ja maaseutuväestöä edustavien järjestöjen kanssa.»

Samalla kun pyydän jättää tämän ohjelmavalin!,,,

Samalla pyydän saada kannattag Uotin t_pk
Ponsiehdotuksia u^o 11 n tekemia

sia ohjelmia voida laatia eikä niitä tarvita, ja jopa ehdotetaan, että sosiaalinen ohjelma ja sen toteuttamista koskeva osa suoras-
taan haudattaisiin komiteaan. Kannaotot kulloinkin esille tuleviin
talouspoliittisiin ja ohjelmallisiin kysymyksiin tulisivat siis jatku-
vasti sekä puoluetoimikunnassa että eduskuntaryhmässä ratkais-
taviksi tapaus tapaukselta ja me joutuisimme edelleenkin "ajautu-
maan hätäsatamasta toiseen", kuten puoluesihteerä Leskinen eräs-
sä puheessaan lausui.

Minkä varassa sitten ensi vuonna lähdettäisiin vaaleihin, on tie-
tymätöntä. Tuskin on odotettavissa, että valitsijat osaisivat kärsi-
vällisesti suhtautua puolueeseen, joka sosiaalisiin kysymyksiin näh-
den esittäisi esimerkiksi sellaisen ohjelman, joka tässä on mai-
nittu. Mikä tahansa porvarillinen puolue voisi tämän ohjelman hy-
väksyä. Mutta tuskinpa me pystyisimme niiden kanssa valitsijoista
kilpailemaan. Omat valitsijamme sitävastoin voisivat, niin kuin
tällä on jo huomautettu, kääntyä kommunistien puoleen.

Sosialidemokraattinen puolue on näihin saakka ollut sosiaalisten
uudistusten puolue. Jo perustamishetkellä todettiin, ettei voida
päästä hyviin tuloksiin, ei rakentamaan hyvinvointia, ei hävittä-
mään puutetta ja kurjuutta vain vaatimalla parempia palkkoja,
lyhempää työaikaa ja parempia työehtoja, jotka niihin aikoihin
kuuluvat puolueohjelmaamme, vaan on muutenkin päästävä lisää-
mään sosiaalista turvallisuutta. Kaikki ihmiset eivät ole tasaver-
taisia toimeentulon eikä elämänmahdollisuuksien suhteen. Parempi
palkka ei auta sitä työmiestä, jolla on paljon lapsia tai heikenty-
nyt terveys tai muita hyvinvoinnin syntymistä estäviä tekijöitä.
Kaikki eivät lähde samanlaisista oloista eivätkä samanlaisilla mah-
dollisuuksilla varustettuina. On varmaan liioittelua, kun sanotaan,
että jokainen on oman onnensa seppä. Kaikki eivät ole sellaisia
seppiä. Mutta he ovat kuitenkin ihmisiä, joilla ipitää olla oikeus
inhimilliseen elämään.

Oikeudenmukaisuuteen pyrkivä puolue, jollainen sosialidemo-
kraattinen puolue on, ei voi jättäytyä välinpitämättömäksi kaik-
kein huonoimmassa asemassa olevien ihmisten suhteen. Sosiali-
demokraattinen puolue on ottanut näiden ihmisten asian omak-
seen ja pitkäaikaisen parlamentaarisen toimintansa aikana saanut
aikaan koko joukon sosiaalisia hyvinvointia edistäviä lakeja. Nyt
kuulemme sanottavan, että tällaista toimintaa on tullut liiaksi,
että uudistuksiin käytetyt varat rasittavat liiaksi valtiomme ta-
loutta. Onko nyt sitten koko koneisto pantava käymään takapak-
kia? Mikä on oleva lopputulos? Katsotaanko paremmaksi sellai-
nen tilanne, joka syntyy uudistustoiminnan pysähtyessä tai taan-

tuessa? Tätä on vakavasti harkittava, sillä se on meidän puolueemme jatkuvan voiman ja kehityksen kannalta tärkeä asia.

Nyt väitetään, että esimerkiksi sosiaalisia menoja supistamalla, voimme helpottaa verotaakkaa, joka tietysti tuntuu paremmin palkatun väestön ja yritysten kohdalla. Mutta kun väitetään, että myöskin heikommassa asemassa olevat tästä hyötyisivät, uskallan olla eri mieltä. Ne väestöryhmät, joiden toimeentulo on kaikkein vaikein, eivät nykyäänkään maksa paljon veroa, ja veron alentaminen heidän kohdallaan tietää varsin pientä summaa heidän taloudessaan. Verotuksessa saavutettu etu on pienempi kuin menetetty sosiaalinen etu. Ei heitä auta edes hintojen alentaminen, jos siitä seuraa, niin kuin selvää on, myöskin palkkojen aleneminen. Jokapäiväisiin toimen-tuloikysymyk(siiin liittyvät tukitoimenpiteet -- paremmat palkat, alhaiset hinnat — ovat nekin tärkeitä ja vähävarainen tarvitsee niitä, ja hän odottaa niihin liittyviä yhteiskunnan tukea, mutta tarvitaan ennen kaikkea myöskin sosiaalista tukea, ja sellaisia ovat terveyden ja sairauden hoitoon liittyvät tukitoimenpiteet, sellaisia myöskin koulu- ja ammatinkasvatukseen liittyvät asiat. Jos niillä kohdin joudutaan tinkimään, heikenee kaikkein köyhimpien asema.

Sosiaalinen /toimintakin voi olla ja sen tulisi olla pitkälle tähtäävää. Mainitsen esimerkin. Eduskunnassa jouduttiin lykkäämään valtion kassatilanteen vaikeuksien takia vajaamielislain voimaantulo kokonaisella vuodella eikä lakia muutenkaan saada niin tehokkaaksi kuin olisi toivottavaa. Tietysti on parempi ottaa vastaan heikompikin laki kuin ei mitään, mutta tässä, niin kuin monessa, muussa asiassa, joudutaan korjaamaan seurauksia, kun syihin ei ole päästy tarmokkaasti käsiksi. Nykyaikainen lääketiede toteaa, että syynä vajaamielisyyteen ja suuressa määrin mielisairauteen ovat lapsen kehityksen ja syntymisen aikaiset olosuhteet, jotka voitaisiin korjata tehokkaan huollon ja neuvonnan avulla. Jos tämä asia olisi saatu paremmin järjestetyksi, niin vähemmän tarvittaisiin laitoksia, jotka tulevat kalliiksi rakennettaessa ja vielä kalliimmiksi ylläpitää. Tässä mielessä ajatellen esim. sairausvakuutuslakimme olisi nyt vihdoinkin saatava säädetyksi ja sen yhteydessä myöskin synnytyslomalaki, joka puolueemme perustamisesta lähtien on ollut ohjelmassa.

Yhteiskunnassa on yhä edelleen paljon vaikeassa asemassa olevia leskiä, orpoja ja yksinäisiä äitejä, joiden toimeentulo on raskasta ja joita olisi voitava tukea. Tämän vuoksi meidän ei pitäisi päästää sosiaalista taantumusmielialaa puolueessa vallalle. Sosiaali-demokraattinen puolue on, ja sen tulisi edelleen olla, köyhien ja

heikosti toimeentulevien ihmisten puolue. Sosialistisessa Aikakauslehdessä tosin hiljattain kirjoitettiin, että vanhan taistelulaulumme sanat "Nälkä meill' on aina vieraanamme" herättävät nykyisin vain hymyilyä. Myönnän, että esim. tämän talon ravintolassa, jossa nauttijansa edessä on hyvää syötävää ja juotavaakin, voidaan täydellä vatsalla ja hymyssä suin vedellä vaikka minkälaista virttä, mutta ei tarvitse mennä Kainuun metsäkulmille tai Karjalan korpimaille tutustumaan nykyisen ajan kurjuusnäkyihin, ne voi tavata pistäytymällä katsomassa vaikka vain tämän hyvän Helsingimme laitapuolia. Sielläkin voi saada silmiinsä sellaisia näkymiä, että hymy kyllä hyytyy. Tämä on sellainen asia, joka on syytä muistaa ja joka on muistettava silloin, kun sosialidemokraattisen puolueen toimintasuunnitelmia laaditaan.

Puheenjohtaja: Puheenvuorojärjestyksestä poiketen on puoluetuomikunnan jäsen Lindblom pyytänyt saada käyttää puheenvuoron. Myönnetään.

Olavi Lindblom: Toveri Koivunen kiinnitti huomiota siihen taisteluun, joka puolueväen toimesta ammattiyhdistysliikkeestä sodan jälkeisinä vuosina on käyty. Jo edellisessä puheenvuorossani mainitsin, että me emme saa tässä suhteessa sekoittaa peliä, sillä meidän on muistettava, että tämä taistelu käytiin sosialidemokraattien toimesta yhteisvoimin. Me jouduimme, niin kuin asiaan kuului, me sosialidemokraattiset ammattiyhdistysihmiset tässä asiassa eturiviin työpaikoilla, mutta me kävimme sitä taistelua puolueen kokonaisedun nimessä ja me kävimme sitä myöskin yhdistynein voimin.

Kun toveri Tiainen tässä viimeisessä puheenvuorossaan mainitsi, että hän ei ole ollut tätä vakauttamisohjelmaa tekemässä, niin en oikein käsittänyt, mitä hän tarkoitti sillä. Tietääkseni toveri Tiainen on hallituksen jäsen ja sosialidemokraattisen ryhmän jäsenenä hän on ollut tätä asiaa valmistelemassa ennen kuin se tuotiin puoluetuomikuntaan. Minä en yritä ehkä ole yrittänytään tehdä Tiaista tässä suhteessa minkäänlaiseksi "ainoaksi edesvastuulliseksi", mutta on jossain määrin outoa, jos hän haluaa sanoa, että hän ei ole tuntenut ohjelmaa sen tullessa puoluetuomikunnan käsiteltäväksi.

Sensijaan tahtoisin todeta, ja nimenomaan ammattiyhdistysedustajien silmien edessä, että toveri Tiainen tuntuu kyllä hyvin tuntevan tämän ohjelman kaksi eri vaihtoehtoa palkkakysymyksessä. Alkuperäisessä ohjelmassa esitettiin kahta 3 %:n korotusta, yhtä tänä vuonna toimeenpantavaksi ja yhtä ensi vuonna. Ohjelma esiteltiin puoluetuomikunnalle eräässä viikonvaihteessa, mutta viikonvaihteen jälkeen se oli muuttunut % kompensaaation periaatteeksi,

jota täällä on arvosteltu. Tiedustelin puoluetoimikunnan kokouksen yhteydessä toveri Tiaiselta, mistä syystä näin on tapahtunut, ja mitä etuja tämä % kompensaatio tässä tapauksessa antaa palkkatyöntekijöille enemmän kuin ohjelman aikaisempi muoto. Tiedustelin niinkään, mitä mahdollisuuksia olisi palata tuolle aikaisemmalle linjalle, koska käsitykseni mukaan tämä ns. kahden pisteen keskimääräinen velkaantuminen vaikuttaa epämiellyttävältä. Sain kuulla silloin toveri Tiaiselta olevani kelvoton palkka-asiaintuntija. Hän totesi, että tämä % kompensatioperiaate, jota toveri Antikainen on täällä perusteellisesti arvostellut, on se taivas, joka korvaa tuon äsken esittämäni 3+3 %:n korotuksen!

Veikko Järvinen (Helsingin piiri): Puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Nyt esillä oleva asia osoittaa, että ne puoluepiirit, jotka ovat vaatineet tätä ylimääräistä puoluekokousta, ovat olleet oikeassa. Jo tähänastisista puheenvuoroista käy selvästi ilmi, että meidän on saatava selvitys itsellemme siitä, missä me nyt olemme, ja luotava itsellemme lähiajan ohjelma. Meidän on lyötävä lukkoon ne linjat, joiden mukaan puolueen on kuljettava seuraavat lähivuodet, lyötävä lukkoon ne linjat, joiden pohjalla vedetään se raja, mille sosialidemokratia on pyrkinyt ja tulee pyrkimään.

Täällä on luettu kaksi ohjelmaluonnosta, joiden pitäisi olla keskustelun pohjana sekä lisäksi on kuultu SAK:n puheenjohtajan alustus, joka koskettelee vähän toista asiaa. Nähdäkseni tässä keskustelussa olisi pyrittävä keskittymään siihen, kumpi näistä ohjelmista otetaan siksi pohjaksi, jolla ohjelmavaliokunta lopullisesti lyö lukkoon ne linjat, jotka puoluekokous sitten voi hyväksyä.

Ohjelmathan ovat kahdenlaisia: toiset ovat tuollaisia utopistisia ajatusten leikkejä, joissa määrättyjä ajatuksia pannaan paperille — ajatuksia, joita voidaan sitten esittää hyvinäkin ajatuksina ulospäin — ja toiset ohjelmia, jotka rakentuvat reaalille pohjalle ja jotka pyritään todella vakavasti toteuttamaan.

Täällä maisteri Uoti esitellessään omaa alustustaan, ennen kuin hän pääsi ponsiin, ilmoitti, että hänen pontensa ovat utopistisia, jotka todennäköisesti eivät toteudu, ja jois toteutuvat, toteutuvat vuosikymmenien kuluttua. Minusta, jos alustaja itselleen jo tunnustaa tällaisen tosiasian, on vaikea ryhtyä laatimaan sen luonnoksen pohjalta sellaista ohjelmaa, jolla meidän pitäisi vakavasti päästä eteenpäin.

Minä en olisi niin pessimistinen kuin maisteri Uoti oli omista ponsistaan. Minulla on se käsitys, että niitä ponsia voidaan ja ilmeisesti pystytäänkin toteuttamaan, mutta oleellisinta on se, mitenkä me voimme luoda sellaisen kestävän ja pysyvän taloudelli-

sen pohjan, jonka todella pystymme rakentamaan ilman, että meidän täytyy sanoa, että meillä on vain utopistisia ajatuksia.

Kymen piirin puoluekokousesitys niin täydennettynä, kuin täällä on selvitetty, luo sellaisen taloudellisen ohjelman lähivuosiksi, jolloin pystymme toteuttamaan myöskin sosiaalipoliittisen ohjelman todella vakavasti, niin ettei se jää vain joksikin vuosikymmenien takaiseksi ajatusleikiksi.

Täällä aivan äskettäin esitettiin myöskin SAK:n johdon laatima pitkäkin luettelo. Vaikka se luettiin melko selvästi, niin kun en ole saanu monistetta käsiini, en täysin päässyt selville, mitä se sisälsi. Kuitenkin se luettiin siksi selvästi, että sen ainakin havaittiin, että se ei sisällä täysin tähän asiaan liittyviä asioita. Se oli julkilausuma, julistus, joka ei koske puolueen tulevaa talouspoliittista ohjelmaa. Se on mahdollisesti SAK:n johdon ulospäin antama julistus, mutta se ei suinkaan voine antaa meidän puolueemme tulevalle johdolle mitään, mille se voisi rakentaa talouspoliittista ohjelmaa.

Kun täällä nyt siis on esitetty tämä SAK:n johdon laatima julkilausuma, jonka pitäisi olla talouspoliittinen ohjelma, niin minä haluaisin kysyä, minkä vuoksi valtiovarainministeri vaikenee koko ajan. Onko hän sitä mieltä, että täällä eletään — tai ei eletä -- Huittisten hullun miehen lailla?

(28)

Pyydettyään puheenvuoron työjärjestykseen lausui

Veikko Salomaa (Mikkelin piiri): Minä pyysin tämän puheenvuoron työjärjestykseen siinä tarkoituksessa, että äskeisen ruokailutauon jälkeen puheenjohtaja ilmoitti tämän kokouksen jatkuvan tänä iltana vielä kello 21 jälkeen. Mielestäni ei ole ensinkään asiallinen toimenpide, että täällä yritetään maaseutuedustajia näännyttämällä pitää koko yön kestävässä kokouksessa, ja siksi ehdotan, että tämä kokous lopettaisi tältä päivältä toimintansa kello 19, ja että huomenna jatkettaisiin kokousta siten kuin asia vaatii. Kyllä kai meillä sentään lienee sen verran aikaa, että yritetään tämä kokous käydä selvin päin.

Puheenjohtaja: Täällä on Salomaa tehnyt työjärjestykseen ehdotuksen, että kokous tältä päivältä päätettäisiin kello 19 ennen tehdyn päätöksen vastaisesti. Pyydän niitä puheenvuorojen käyttäjiä, jotka haluavaa käyttää puheenvuoron Salomaan ehdotuksen johdosta, koskettelemaan vain tätä asiaa.

Unto Keijonen (Mikkelin piiri): Pyydän saada kannattaa toveri Salomaan tekemää esitystä.

Heikki Törmä: Minä perustelen myöskin sitä, että haluan kannattaa tätä Salomaan tekemää ehdotusta. Perustelen lähinnä sillä, että jos me valvomme yökauden, me ilmeisesti olemme samassa tilanteessa kuin eduskuntakin, että täällä salissa saattaa olla joku-nen ja suurin osa on ulkopuolella. Jokainen käsittää, mitä merkitystä on silloin tällä kokouksella, jonka nimenomaan pitäisi käsitellä ohjelmaluontoisia juttuja ja näinollen siis perusteellisesti paneutua niihin kysymyksiin, joiden takia tämä kokous päätettiin koolle kutsua. Se vaatii varmasti virkeää ja hyvissä voimissa olevaa joukkoa, ja jos me yön täällä istumme, me olemme ennen loppua ilmeisesti huonossa kunnossa emmekä myöskään huomenna valmiit täydellä teholla työskentelemään. Tämä on se perusta, johon nojautuen pyydän saada kannattaa Salomaan tekemää ehdotusta.

Martti Viitanen (Kymen piiri): Herra puheenjohtaja! Minä olen kyliä sitä mieltä, että asioiden käsittely sujuisi paremmin, jos me jatkaisimme sitä vielä tänä iltana. On ehkä niin, että tarkoituksena on väsyttää maaseutuedustajia ja lopettaa se aika kesken, mikä monellakin on varattu näitä kokouspäiviä varten, nimenomaan siten, että koetetaan lykätä tätä kokousta mahdollisimman monelle päivälle. On parempi, että asiat, jotka todella ovat tärkeitä, voidaan täällä käsitellä ja viedä loppuun kokouksen ollessa täysilukuisena paikalla.

Urho Knuuti (Lapin piiri): Herra puheenjohtaja! Minä pyydän saada kannattaa tässä edellistä puheenvuoron käyttäjää siinä suhteessa, että tätä kokousta jatkettaisiin. Täällä on tietysti paljon tovereita, jotka ovat tulleet kaukaa, ja saattaa olla, että ovat väsyneitä kokouksen kulkuun. Mutta minä voin vakuuttaa, että me, jotka olemme tulleet tänne kaukaa Lapista, olemme kyllä valmiit jatkamaan kokousta siitä huolimatta, että meillä on harvoin mahdollisuus käydä Helsingissä. Mutta haluamme päästä myöskin joskus täältä kotiin! Siksi ei ole paikallaan, että kokousta pyritään sillä tavalla viivyttämään, että käväistään kokouksessa ja lähdetään pois ja jatketaan päivästä toiseen. Me näemme parempana, että asiat käsitellään silloin, kun kokoukseen on tultu, ja että sitten lähdetään pois ja levätään senkin edestä, mitä täällä mahdollisesti on väsyttynyt. Täällä mainittiin, että eduskunnassa käväistään ja lähdetään pois, mutta me olemme voineet myös kuulla, että sielläkin istutaan joskus aamupuolelle yötä, joten tuskin olemme siinä suhteessa heikompia kuin kansanedustajatkaan.

Veikko Järvinen (Helsingin piiri): Puheenjohtaja! Kannatan

niiden edustajain tekemää ehdotusta, jotka ovat sitä mieltä, että jatkamme tänä iltana asiain asiallista käsittelyä. Mielestäni suurin osa täällä on palkansaajia, jotka tekevät töitä muuallakin. Me emme voi olla täällä monia vuorokausia.

Johannes Koikkalainen (Turun eteläinen): Minun käsittääkseni järjestävä valiokunta on tehnyt kerran päätöksen, joka ilmoitettiin ruokatauon jälkeen ja joka hyväksyttiin myös tässä kokouksessa. Ja silloin päätettiin, että me istumme nyt kello 19:ään, ja sen jälkeen pidämme ruokatauon ja sen jälkeen käsittelemme asiat loppuun. Olisi varsin miellyttävää päästä hiukan iltaakin katselemaan, mutta käsitykseni mukaan yhdellä ja toisella, on feiire myöskin leipätöihin, niin myöskin minulla. Toivon, että kokousta jatketaan niin kauan, että saadaan asiat valiokuntiin, ja sitten käsitellään muut asiat huomenna. Tällä kertaa on niin paljon puheenvuoroja, että niitä riittää huomiseksikin päiväksi!

Konsta Virkkala (Vaasan pohjoinen): Herra puheenjohtaja! Minä pyydän kannattaa niitä esityksentekijöitä, jotka ovat halunneet, että tämä palaveri keskeytetään tältä päivältä kello 19. Minä myönnän, että meillä kaikilla varmasti on työtä ja kiireitäkin, mutta minä katson, ettei ole tällaisen arvovaltaisen kokouksen arvon mukaista, että me istumme täällä yöllä ja teemme sellaista, joka ei ole varmastikaan meille kunniaksi.

Sulo Manninen (Helsingin piiri): Minä yhdyn toveri Koikkalaiseen siinä, että me olemme kerran jo tehneet tässä kokouksessa päätöksen siitä, millä tavalla kokousta jatketaan. Olen sitä mieltä, että näin on meneteltävä. Ei meillä kenelläkään ole aikaa istua viikkoa näiden asioiden kimpussa. Me olemme tulleet selvittelemään puolueen asioita, ja asia voidaan hoitaa, järjestykseen sillä, että me pidämme ruokatauon tänä iltana niin kuin on päätetty ja jatkamme kokousta sen jälkeen, jotta tämä asia saadaan käsiteltyä ja pääsemme huomenna käsiksi toisiin asioihin.

Valdemar Sandelin (Hämeen pohjoinen): Tässä edustajakokouksessa on yleensä näköjään sellainen tapa, että vaikka esityslista tuli meille ennen kokousta, niin sen jälkeen, kun me tulimme kokoukseen, meille vasta esitetään suuri nippu papereita, joihin pitäisi kokouksen aikana tutustua, mikä ei kylläkään käy päinsä, silloin kun puheenvuoroja kuunnellaan. Näin ollen näihin papereihin tutustuminen jää pintapuoliseksi. Illalla olisi aikaa katsella enemmän, mitä meille esitetään ja mitä me hyväksymme. Näin olen olen sitä mieltä, että klo 19 lopetetaan ja varataan aikaa myöskin asioihin syventymiseen. Kannatan sitä esitystä, että kello 19 lopetetaan.

Kaarlo Pitsinki: Puheenjohtaja! Me olemme jo kerran päättäneet, että kokousta jatketaan tänään kello 21. Se on mielestäni oikeaan osunut päätös jo siitäkin syystä, että myöskin ohjelma-valiokunnan, jonka evästämisestä nyt on kysymys, on päästävä työhön. Jos kokous jatkuu vielä huomenna, niin myöskin ohjelma-valiokunnan työ vastaavasti lykkääntyy, emmekä saa minkäänlaista käsitystä siitä, kuinka kauan tämänkin asian takia kokous viivästyy. Myös menettelytapavaliokunnan työ riippuu siitä, että ohjelma-valiokunnan työ saadaan käyntiin. Ehdotan, että pysymme aikaisemmassa päätöksessä.

Puheenjohtaja: Täällä on pyydetty työjärjestykseen viisi puheenvuoroa. Eikö tämä jo riittäisi?

Puheenvuorot rajoitettiin pyydettyihin.

Onni Mikkola (Läpin piiri): Kyllä minä olen sitä mieltä, että kokous pitää lopettaa kello 19. Koska täällä on miltei joka toinen tunti jaettu edustajille papereita, joissa on useampia sivuja näitä asioita kirjoitettuna, täytyy edustajilla olla iltaisin aikaa tutustua niihin, koska kokouksen aikana ei voi tutustua ja koska pitää käytyä puheenvuoroja seurata.

Veikko Rantala (Uudenmaan piiri): Hyvät toverit! Täällä on sanottu, että me kerkiämme käsitellä nämä ohjelmakysymykset tämän illan kuluessa, ja on sanottu, että me olemme saaneet nämä ohjelmat vasta tämän päivän kuluessa. Kun nyt on niin, ettei Pitsinki ole ennättänyt saada lisäohjelmansa laatimista valmiiksi ennen kuin tänään, ja eilen on hänen ohjelmansa jaettu edustajille, vaikka puolue toimikunnan puolesta hänet on valittu laatimaan ohjelmaa, voidaan odottaa, että edustajat pyytävät yhden illan saadakseen tutustua siihen. Nämä ohjelmaluontoiset kysymykset saattavat jäädä ohjelmiksi, joita sitten ei ole voitu toteuttaa, vaan on pantu sen tilalle esim. vakaannuttamisohjelma. Käykäämme kunnolla kiinni tähän työhön, mikä koskee tulevaa toimintaa ja ohjelmaa, tehtäköön harkiten päätöksiä, mutta unisina ei voi tehdä päätöksiä. Kun sanotaan, että eduskunnassa jaksavat edustajat tehdä työtä, niin he jaksavat, kun he saavat riittävän palkan, mutta me emme saa. Se seikka, että me olemme lähteneet tähän puoluekokoukseen nimenomaan saamaan rauhan puolueen piiriin ja tämän rauhan saaminen tietysti vaatii myöskin maltillisuutta ja neuvotteluja, puhuu sen puolesta, että katson, että edustajille pitää varata tilaisuus myöskin iltatyöskentelyyn, näiden ohjelmien käsittelyyn kämpissä eikä tässä savuisessa salissa, joten kannatan kokouksen keskeyttämistä täksi illaksi kello 19.

Paavo Lehtinen (Hämeen pohjoinen): Hyvät toverit! Silloin

kun tätä puoluekokousta lähdettiin puuhaamaan, heitettiin kentälle iskulause, että kentän on puhuttava. Nyt, kun kentän miehet ovat tänne saapuneet, pyritään heidän puhumismahdollisuutensa rajoittamaan sillä tavalla, että jouduttaisiin puhumaan mahdollisesti tyhjälle salille tai ainakin torkkuville edustajille, jotka hyvin vähän tietäisivät itse asiasta, jota heille esitetään. Meille on todella jaettu vahvat luntat, mitkä ymmärtääkseni on jaettu sitä varten, että myös tietäisimme, mitä ne sisältävät, koska joudumme päätöksemme tekemään niiden sisällön perusteella. Tähän asti keskustelua ovat hyvin paljon johdatelleet kysymysten alustajat ja puoluetoimikunnan jäsenet. Nyt, kun ilmeisesti listalta alkaisi tulla kentän puheenvuoroja, niin heidän mahdollisuutensa asiassa selkeästi esittämiseen pyritään rajoittamaan! Jos kerran tällä kokouksella on arvoa, ja tämä koollekutsuminen oli tärkeä, niin mielestäni on vakavasti paneuduttava asiaan eikä niitä torkkuva ja vajaalla salilla käsiteltävä. Jos tällä toimenpiteellä, että asiat esitetään yöllä, pyritään ilmeisesti vähentämään aikaa, niin on syytä todeta, että senkin jälkeen, kun asia palaa valiokunnasta, meillä on mahdollisuus lausua siitä vielä käsityksiämme. Siihen mennessä on ilmeisesti ehditty näihin papereihin tutustua. Mielestäni ei ole mitään syytä yrittää meitä yöllä täällä pitää.

Maunu Juutilainen (Kuopion läntinen): Tämän puoluekokouksen tärkein kyhymyshän on nimenomaan talouspoliittinen ohjelmakysymys eikä henkilökysymys, ja useimmilla meillä edustajilla on eväät sellaiset, että meidän täytyy saada mahdollisimman hyvä talouspoliittinen ohjelma luotua. Mutta kaikkein eniten ihmetyttää minua se, että maisteri Pitsinki, joka on vuosikauden arvostellut talouspoliikkaa tuolla perusjärjestöissä ja kentällä ja on ollut laatimassa tätä talouspoliittista ohjelmaluonnosta, estäisi meiltä sen arvostelun. Sitä ainakin tämä hänen työjärjestykseen käyttämänsä puheenvuoro osoitti. Mutta kyllä meillä kaikilla edustajilla täytyy olla vastuuta ja täytyy olla myös aikaa selvittää kaikki nämä kysymykset — ja selvittää niin perusteellisesti, että kun me menemme takaisin maakuntaan, voimme vapaalla omallatunnolla olla siitä, että olemme tehneet kaiken voitavamme saadaksemme sellaisen ohjelmaluonnoksen, joka myöskin varmasti pitää ja jonka varaan voidaan lähteä rakentamaan huomispäivää.

Martti Lahtinen (Hämeen eteläinen): Herra puheenjohtaja! Etelä-Hämeessä on tapana sanoa, että valkeus nauraa pimeyden töitä. Viime puoluekokouksessa, jossa meitä prässättiin yökaudet, oli seurauksena, että työstä ei tullut kunnollista. Minä olen niitä miehiä, jotka tahtovat, että tehdään työt päivällä ja tehdään kun-

nollisesti, ettei meitä taas vuoden parin päästä rassata uudelleen. Ehdotan, että kokous keskeytetään kello 19 ja huomisaamuna jatketaan.

Keskustelu työjärjestyksestä julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on toveri Salomaa Keijosen ym. kannattamana ehdottanut, että aikaisemmasta päätöksestä poiketen tämän päivän osalta kokous päätettäisiin kello 19.

Toveri Viitanen Knuutin ym. kannattamana on ehdottanut, että kokousta jatketaan tänään klo 21. Muita ehdotuksia ei ole tehty.

Selonteko myönnettiin oikeaksi.

Puheenjohtaja: Asiasta on äänestettävä. Asia on ratkaistava yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Ehdotan, että toimitetaan äänestys siten, että ensin nostavat osanottajakorttinsa ne, jotka kannattavat Salomaan tekemää ehdotusta, sen jälkeen ne, jotka kannattavat Viitasen tekemää ehdotusta. Äänestysjärjestys hyväksyttäneen.

Äänestystapa hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Pyydän niitä edustajia, jotka kannattavat Salomaan ehdotusta, nostamaan korttinsa.

Tämä tapahtui.

Puheenjohtaja: Pyydän niitä edustajia, jotka kannattavat Viitasen tekemää ehdotusta, nostamaan korttinsa.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

Puheenjohtaja: Salomaan ehdotusta on kannattanut; 84 edustajaa ja Viitasen ehdotusta 99. Äänestyksen jälkeen kokous päättää jatkaa kokousta kello 21.

Äänestystulos merkittiin pöytäkirjaan.

Pyydettyään puheenvuoron päätökseen lausui

Valdemar Sandelin: Pyydän esittää eriävän mielipiteen kokouksen päätökseen sen vuoksi, ettei maaseudun edustajille anneta, riittävästi aikaa tutustua niihin ponsiin, ehdotuksiin ja talouspoliittisiin ohjelmiin, mitä täällä on esitetty. Nän ollen esitän eriävän mielipiteen päätöksen johdosta.

Puheenjohtaja: Merkitään pöytäkirjaan.

Merkittiin.

Veikko Rantala: Yhdyn kannattamaan tätä eriävää mielihetkeä.

(35)

Puheenjohtaja: Puheenvuorjärjestyksestä poiketen on alustaja Antikainen pyytänyt käyttää puheenvuoron. Myönnetään.

Eero Antikainen: Minulla ei ole tarkoitus pitää alustusluon-

toista puheenvuoroa. Totean vain, että kun täällä Järvinen mainitsi minun puhuneen toisesta asiasta, kuin mitä työjärjestyksen mukaan käsiteltävänä oleva asia edellyttää, niin totean, että eilispäivänä tehdyn päätöksen mukaan voitiin puhua näiden talouspoliittisten katsausten yhteydessä myöskin hallituksen taholta annetusta kertomuksesta; ja siihen liittyy erikoisesti tämä vakaannuttamisohjelma, josta minä puheenvuorossani käsitelin.

Veikko Järvinen puheenvuorossaan käsitellessään täällä näitä esitetyn taloudellisen ohjelman yksityiskohtia, halusi todeta, että maisteri Uotin talouspoliittinen ohjelma on utopistinen ohjelma jo lähinnä sen vuoksi, että se koskee niin kovin pitkää aikaa tästä eteenpäin. Kun Järvinen samassa yhteydessä, jolloin hän käsitelti kokousedustajille viimeksi jaettua paperia, tieteen tai tietämättään erehtyi mainitsemaan, että se on SAK:n taholta tehty ohjelma, jota se ei ole (tämä päätöslauselmaluonnos, sehän on kokousedustajien täällä antama päätöslauselmaluonnos eikä kuulu tähän asiaan), niin toteaisin vain, että se ei ole utopistinen siinä mielessä, että se ei käsittelee nyt ajankohtaista ongelmaa. Päinvastoin se käsittelee juuri tämän päivän kysymystä meidän talouspolitiikassamme ja lähtee siitä, että turha on laatia pitkän ajan talouspoliittisia ohjelmia, ellemmme ota kantaa niihin päivän kysymyksiin, jotka tuossa hallituksen ns. vakauttamisohjelmassa ovat tällä hetkellä esillä.

Täällä muutamassa puheenvuorossa haluttiin tehdä SAK:n ja sitä edustavien henkilöiden kyvykkyys kyseenalaiseksi lähinnä"siinä mielessä, että SAK:n taholta ei ole tässä kokouksessa tuotu esille talouspoliittista ohjelmaa. Niin, todella ei ole tuotu, mutta me käsitämme, että tämä ei ole SAK:n edustajakokous, vaan Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokous, jossa SAK:n talouspoliittisen ohjelman sisälletuominen ei olisi suinkaan sopivaakaan. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä korostaa, että SAK:n taholta ei ole oltu niin toimeentuloa taloudellisten kysymysten ratkaisussa ja ohjelman laatimista tarkoittavissa pyrkimyksissä, kuin mitä täällä kenties on eräistä puheenvuoroista saatu aihetta todeta. Totean, että 24. 9. 1956 SAK: n taholta laadittiin alustava luonnos sellaiseksi talouspoliittiseksi ohjelmaksi, joka olisi täytynyt rakentaa ja kehittää Sosialidemokraattisen Puolueen, hallitusryhmän, eduskuntaryhmän ja ammattiyhdistysliikkeen yhteistyönä. Tämä ohjelmaluonnos käsittelee toimenpiteitä palkkapolitiikaksi, hintapolitiikaksi, subventiokysymystä, maataloustulon sidonnaisuutta, palkkojen indeksijärjestelyä, (työllisyyskysymystä sekä harjoitettavaa raha- ja luottopolitiikkaa. Tällä ohjelmaluonnoksella ei ollut kuitenkaan onnea menestyä yhteisissä neuvotteluissa puolueen ja hallitusryhmän

kanssa. Sen jälkeen viime vuoden lopulla talousneuvoston piirissä, jossa on ollut edustettuna hallitus, Sosialidemokraattinen Puolue ja SAK, pyrittiin SAK:n aloitteesta saamaan aikaan myöskin talouspoliittinen ohjelma, joka olisi käsitellyt kaikkia näitä pulmakysymyksiä ja /tarkoituksella saada se myöskin hallituspolitiikan hyväksymäksi. Syystä taikka toisesta muuten hallituksen taholta ei haluttu huomioida tätä työtä, vaan päinvahtoin annettiin ymmärtää, että talousneuvoston puheenjohtaja on ylittänyt valtuutensa, ne valtuudet, jotka hän oli saanut hallitukselta vahvistamaan tämän talouspoliittisen ohjelman rakentamista ja josta syystä silloinen talousneuvoston puheenjohtaja, pääjohtaja Aura, erosikin talousneuvoston puheenjohtajan tehtävästä. Vielä niin myöhään kuin tämän vuoden tammi—helmikuussa Suomen Työnantajain Keskusliiton ja SAK:n toimesta eräänlaisena siviilityönä (sellaisena työnä, jossa pääministerin toimeksiannosta myöskin hallituksen edustaja oli mukana) pyrittiin aikaansaamaan luonnos tolaudellisten pulmien ratkaisuksi. Tämä työ oli kehittynyt jo varsin pitkälle, (kunnes sitten syystä taikka /toisesta tämä työ ei omannut hallituksen ja poliittisten piirien myötätuntoa eikä mielenkiintoa niin suuressa määrin, että lopullinen ohjelma olisi tästä voinut syntyä. Olen halunnut tämän kertoa vain sen vuoksi, että ei syntyisi sitä käsitystä, että SAK:n taholta on oltu arvostelemassa vain toisia eikä itse olisi pyritty todella positiivisella panoksella olemaan mukana sellaisen ohjelman aikaansaamisessa, josta olisi tullut koko sosialidemokraattisen väen yhteinen talouspoliittinen ohjelma.

Kun täällä on arvosteltu erikoisesti meidän hallitus- ja talouspolitiikassamme noudatettua menettelyä mm. maataloustulon sidonnaisuuden suhteen, niin kannattaa todeta, että tässä vakaannuttamisohjelmassa, joka muuten omaa erinomaisen suuren määrän kielteisiä puolia, maataloustulon sidonnaisuus suhteessa palkansaajien kokonaisansioon on jätetty edelleen entisenlaiseksi. Ei ole siis tässä, minkälaiseksi tätä vakaannuttamisohjelmaa halutaankin esitellä, mm. tätä erästä perusepakohtaa pyrittykään poistamaan. Tässä keskustelussa yleislakon syistä ja seurauksista on haluttu todeta, että ei ole suinkaan pakotettu SAK:ta yleislakkoon. Totta onkin, että SAK:ta ja järjestyneitä palkansaajia ei ole pakotettu yleislakkoon. He ovat tehneet tämän omasta aloitteestaan tietoisina siitä, että elleivät he olisi järjestöllisillä toimenpiteillä ryhtyneet puolustamaan oikeuksiaan, heidän olisi täytynyt nostaa kätensä ylös sen uhan edessä, joka palkansaajia jo siinä vaiheessa kohtasi. Tämä pakko järjestää työtaistelu oli omaehtoinen järjestöllinen toimenpide sen väkivallan murtamiseksi, joka siinä vaiheessa jo uhkasi

palkansaaja^kuluttajaperheitä. On sanottu, että paljon kielteistä on tapahtunut yleislakon jälkeen. Tämän me myönnämme, vaikka me olemme sitä mieltä, että tämä kielteinen kehitys ei ole yleislakon aiheuttamaa. Mistä kaikesta johtuen tämä kielteinen kehitys palkansaaja-kuluttajien ja vähäväkisten osalta on sitten ollut (mahdollista? Siihen voisi tällainen puoluekokous hakea monia syitä. Korostan omalta osaltani vielä kerran, että eräs syy on siinä hapuilevassa politiikassa, jota Sosialidemokraattinen Puolue on joutunut harjoittamaan viime aikoina lähinnä sen sisäisen kampanjan johdosta, joka puolueen piirissä on hajoittanut voimia niin suuressa määrin kuin on hajoittanut. Olen tietoinen riittävän hyvin siitä, että hallitusryhmän enemmistön päätöksiä ja pyrkimyksiä tietyn tavoitteen aikaansaamiseksi ja mielialan muokkaamiseksi tätä ylimääräistä puoluekokousta varten on tietoisesti haluttu myöskin sabotoida. Jos halutaan tästä asiasta yksityiskohtaisia kertomuksia, niin se on myöskin mahdollista. On sanottu, että työttömyyden torjumiseksi tämä vakaannuttamisohjelma on välttämätön sen johdosta, että meillä tällä hetkellä on yli 80.000 työtöntä tai työllisyys- ja työttömyystöissä olevaa. Näin on asianlaita. Mutta käsitkseni on, että jos tämä ohjelma toteutetaan, niinkuin aikaisemmissa puheenvuoroissani mainitsin, niin tämän nykyisen 80.000 työttömän lisäksi tulee vielä normaalista kotimarkkinatuotannosta n. 30.000—35.000 työtöntä lisää; ja se on jo pulma myös valtiontaloudelle, jonka tervehtyttämiseksi osittain tätä vakaannuttamisohjelmaa on pyritty aikaansaamaan. On sanottu, että Auran ohjelma sisälsi devalvaation. Niin talousneuvoston ohjelmaluonnos* jota sanotaan tässä keskustelussa Auran ohjelmaksi, sisälsikin, mutta sen sisältää myöskin tämä vakaannuttamisohjelma riittävän selvän sanon. Tämän Auran johdolla laaditun ohjelmaluonnoksen ja vakaannuttamisohjelman välillä on vain se ero, että myöskin työpalkkoja koskevat kysymykset pyrittiin ratkaisemaan siinä yhteydessä yhdessä sen tosiasian kanssa, että devalvaatio toteutetaan. Tämä uusi ohjelma lähtee kaksijaksoisena. Niinkuin sanoin, ensin on otettava ostokyky pois palkansaajilta mahdollisimman vähiin, sen jälkeen palkkapolitiikka on rakennettava sellaiseksi, ettei ole kompensatiovaatimuksiin oikeutta sen tilanteen varalta, kun devalvaatio tehdään, jolloin markan arvon alentuessa sekä ulkomailta tuotavat kotimarkkinatuotannon raaka-aineet että jokapäiväisessä kulutus-taloudessa käytettävät tarvikkeet hinnoiltaan huomattavasti nousevat. On olemassa, siis huomattava ero palkansaaja- ja vähäväkisten kuluttajaperheiden turvallisuuden kannalta myöskin näissä kahdessa ohjelmassa,

Se, että pääsihteeri Lindblom, jonka nimen minä mainitsin ensimmäisen kerran, puheenvuorossaan halusi korostaa, ettei ole SAK:lla tämäntapaisia positiivisia pyrkimyksiä ohjelmien rakentamiseksi, joista minä mainitsin, johtuu kaikesta päättäen siitä, että pääsihteeri Lindblom, jonka täytyisi harrastaa (SAK:n asioita, ei pitkään aikaan ole todella harrastanut ammattiyhdistysliikkeen asioita, mutta on sen sijaan kuukausia ahkeroinut tämän puoluekokouksen valmistelutyössä.

Puheenjohtaja: Tehdyn päätöksen mukaan otetaan nyt päivälliaut'0 ja kokousta ja/tketaan kello 21.

Kokous keskeytettiin kello 19.

Kokousta jatkettiin kello 21.

Puheenjohtajana toimi Fa11i1a.

Puheenjohtaja: Pyydän edustajia asettumaan paikoilleen. Kokous jatkuu.

Järjestävän valiokunnan taholta on pyydetty ilmoittamaan, että nyt aloitettavassa keskustelussa käydään keskustelu tästä asiasta loppuun, asia lähetetään valiokuntaan ja muita asioita ei, tässä tämän yön istunnossa käsitellä. Voitaneen merkitä.

Merkittiin.

Väinö Kuja npää (Hämeen eteläinen): Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Täällä on tänään meille jaettu ohjelmia, niitä on pari kolmekin kappaletta. Näitä on vielä vähän muunneltu, joten sitä tavaraa meillä nyt on, mutta itähän puoluekokoukseenkin lähdettiin aivan tästä ohjelmattomuudesta. Nyt voimme sen todeta, että täällä siitä pääsemme. Siitä vain on kysymys, pääsemmekö yksimielisyyteen näistä ohjelmista, niin että me kaikki voimme ne hyväksyä. Kentällä työskentelevä sosialidemokraattinen väki on yleensä sen verran valistunut, että tiedämme varsin hyvin talouspolitiikan olevan kompromissipolitiikkaa. Olemme myös tottuneet siihen, että silloin kun puolue on hallitusvastuussa, se saattaa joutua tekemään sellaisiakin ratkaisuja, jotka varsin vähän tyydyttävät puolueen jäsenistöä ja palkansaajakuntaa yleensä. Se tie, jota viime kevään jälkeen on kuljettu, on kuitenkin ylittänyt varmasti puolueväen kestokyvyn. Muristen vielä hyväksyttiin jollakin tavalla se, että hallitus lähti heti keväällä nostelemaan hintoja ja maksuja. Ei kentällä vielä varsin pahasti hermostuttu silloinkaan, kun hintojen nousu levisi vähän joka alueella ja kun elokuun indeksiluku jo osoitti, että olimme jääneet jälkeen 5 % yleislakon lopettamisen johdosta. Luotettiin siihen, että kai tilanne jotenkuten selviää. Varsinainen tyytymättömyys aikoi niistä ratkaisuista, joita hallitus teki lokakuussa. Nostetuin, sen tähden,

juuri kaikkein keskeisimpien elintarvikkeiden hintoja siinä määrin, että indeksi kipusi yksinomaan niiden johdosta uudet 5 pistettä. Jonkinlainen lohdutus, jos tosin laihanlainen, oli se, että puolueväki ajatteli, että köysi on nyt vihdoinkin jo palkansaajakunnan osalta vedetty niin tiukalle, että sitä enää ei siltä osalta kiristettäisi. Tässä valossa asiaa katsellen on viimeisten vitkojen kehitys ollut sen laatuista, että puolueen politiikkaa ei voi kerta kaikkiaan enää kentällä puolustaa.

Kuukausi sitten eduskunnassa hyväksyttiin ohjelma, joka tuli sellaisena yllätyksenä puolueväelle, että se on vienyt kertakaikkiaan halun poliittisen työn tekemiseen. Puolueväki ei voi ymmärtää sellaista asiantilaa, että palkansaajakuntaa yritetään puristaa samanaikaisesti joka puolelta. Hallitus asettaa oman ja eduskunnan arvovallan peliin palkkakysymyksessä työnantajien puolelle. Ollaan selittämässä, että meidän tulisi tyytyä vielä huonompiin reaali-palkkoihin kuin mitä oli ennen yleislakkoa, ja että pariin vuoteen ei olisi toivoakaan mistään muusta reaali-palkan huononlumisesta siten, että mitä enemmän hinnat nousisivat, niin kaikesta noususta saisimme vain 2/3 kompensaaation, niin että siis jokainen hinnannousun määrä laskisi 1/3:lla hinnannousun prosenttiluvusta reaali-palkkaa. Järjestelmästä eivät ole oikein saaneet selvää ammattimieli etkään, niin sekava se on. Palkkojen mahdollinen tarkistus voitaisiin kai sen mukaan suorittaa vasta tämän vuoden elokuussa, mikäli meidän nykyinen työnantajalle oleva velkamme silloin jo olisi maksettu! Jos käy niin, että velkaa ei olisi vielä meiltä maksettu, palkkoja tarkistettaisiin vasta seuraavan vuoden elokuulla. Järjestöväen piirissä ei ole voitu keksiä mitään järjellistä syytä selitykseksi tällaiselle esitykselle. Vilpittömästi on yritetty löytää perusteluja hallituksen ja puolueemme päätöksille, mutta ainakaan tähän mennessä ei ole mitään järkeen käypää selitystä löytynyt. Ainoa vähänkin ymmärrettävä selitys on ollut se, että päättävissä asemissa, olevat eivät ole tiedäneet, mitä he ovat tehneet. Varsin vakavaa arvostelua on herättänyt se, että tällaisen asiantilan syntymistä on puolueen opposition taholta valmisteltu jo lähes vuoden. Kaikki ne puheet, joita on pidetty, ja kirjoitukset, joita on kirjoitettu epäsuorasti ammattiyhdistysliikettä vastaan, kaikki puoluetovereiden suusta kuullut valittelut siitä, että elintasomme on liian korkea, ovat rohkaisseet mitä tehokkaimmin työnantajapiirejä ja porvarillisia poliitikkoja.

Meillä taitaa olla paljon sellaisia puoluetovereita ja nimenomaan puoluejohtajia, jotka haluavat kirkastaa puoluepelinsä tovereitten silmissä sillä, että tämän maan vähäväkisten elintasoja lasketaan ja

että ammattiyhdistysliike pyritään asettamaan niin penkin ja seinän väliin, että se ei enää pysty työntekijäin asemaa hoitamaan.

Jos tällaisessa puuhassa onnistutaan, niin kaikki tulee karvaaksi kyllä puoluejohtajille itselleenkin. Turhaa on luulla, että sosialidemokraattiselle politiikalle enää sen jälkeen annetaan mitään itsenäistä asemaa, jos sillä ei ole ammattiyhdistysliikkeitä takanaan. Sen jälkeen saa puolueen johto olla varma siitä, että sen tehtäväksi jää porvareitten vanavedessä kulkeminen ja porvareitten ohjelmien toteuttaminen. Mikäli puolue haluaa yleensä jotakin politiikassa sen jälkeen tehdä, poliittinen kunnianhimo ja halu olla varsinaisen työväenliikkeen yläpuolella, on saattanut opposition niin vaaralliselle tielle, että jos sillä taholla kyettäisiin näkemään, mihin ollaan menossa, kaikki pyhät teesit, joita on esitetty, nieltäisiin kyllä kiireellä.

Kantani on, että puoluekokous ei voi hyväksyä hallituksen talouspoliittista ohjelmaa eikä sitä talouspolitiikan suunnitelmaa, johon puolue nyt halutaan ajaa, vaan että puoluekokouksen tulisi antaa tukensa nykyisen palkkapoliittisen ongelman ratkaisemiseksi SAK:ssa.

Täällä aamupäivällä esitettiin pari ohjelmaa meille. Toinenhan oli itämä, mikä 'kuultiin maisteri Uotin laatimana, toinen oli puoluetöimikunnan laatima, jonka maisteri Pitsinki täällä esitteli. Nämhän ovat miltei yhtäpitävät. Eroa on vain siinä, että Uotin tekemä ohjelma on pitemmälle tähtäävä ja täsmällisempi ja tästä, syystä, koska, me olemme aina puhuneet, että meillä pitäisi olla pitkän tähtäimen ohjelmia, lähdenkin kannattamaan, että tämä toveri Uotin tekemä talouspoliittinen ohjelma hyväksytään tässä kokouksessa Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen lähitulevaisuuden talousohjelmaksi.

Maisteri Uoiti: Hy*vät toverit! Puhevuoroni johtuu siitä, että täällä on edelleen keskustelun aikana eräissä, puheenvuoroissa toistettu sellaisia väitteitä, joita ei ole edes haluttu perustella, mistään todistamisesta puhumattakaan. Viimeksi näin teki täällä toveri Järvinen, vaikka hän laskee kyllä sellaista pientä leikkiä — hän sanoi, että minä olin itse näitä ohjelman ponsia maininnut utopistisiksi. Näin ei suinkaan ole. Minä sanoin, että ne ovat ehkä optimistisia, minkä toveri Järvinen voi pöytäkirjoista tarkistaa. Hän todella esitti tällaisen kannan ja hän käytti hyvin runollista ilmausta todella siitä, että tämä tällainen ohjelmallisuus on ajatusleikkiä, joka ei ole reaalisella pohjalla. Jotta tämän asian käsittely voisi palata lähemmäksi asiaa itseänsä ja yksityiskohtia, niin minä todella haluan, että itäällä joku hieman täsmentäisi, mitkä näistä ohjelman 21

ponnesta ovat tosioloja vastaamattomia ja mitkä ovat todella meidän päämääriemme ulkopuolella.

Sitä tuskin todella on, niinkuin minä täällä jo kerran sanoin, rahamme arvon vakavuuden palauttaminen. Sitä tuskin on palkansaajakunnan elintason turvaaminen. En myöskään usko, että kansalaisten työmahdollisuuksien turvaaminen on mitään utopiaa. Todella voidaan arvostelua ehkä näistä 21 ponnesta vain kolmeen kohdistaa tässä mielessä, mutta, niinkuin olen jo täällä todennut, niiden osalta onkin otettu 5 ja 10 vuoden täsmällinen aikatavoite. Haluaisin vielä huomauttaa liittyen ponteen 16, että siinä vaaditaan tulevien 5 vuoden aikana meillä toteutettavaksi yleistä 45 tunnin ja teollisuudessa kesäkuukausina 42 tunnin työviikkoa. Ennenkuin voidaan väittää tätä utopiaksi, olisi syytä hieman tutustua asioihin. Asian laita on nimittäin niin, että YK:n tilastojen mukaan on meillä v. 1954 ollut keskimääräinen työaika teollisuudessa 44,1 viikkotuntia, ts. hieman pienempi kuin mitä ohjelmassa esitetään. Jos silloin lähdemme tällaisesta lakimääräisestä vaatimuksesta, niin siitä nyt varmasti on utopia melkoisen kaukana, eikö niin, toveri Järvinen?

Nähdäkseni tämä asian käsittely tältä osin — se että useassa puheenvuorossa on minkäänlaisia perusteluja esittämättä väitetty ajankohtaisia ponsia kovin pitkäjännitteiksi — se on ehkä paras osoitus todella siitä, että sittenkin nähtävästi täällä eivät yksinomaan asiat määrää, vaan myöskin se, kenenkä henkilön suulla ne on esitetty.

Täällä edustaja Lempi Lehto puheenvuorossaan sanoi, että Helsingin piirin eväät asettuivat tämän Kymen piirin, ts. sinne uuteen tämän sihteerikomitean työluonnoksen hyväksymisen pohjalle. Nähdäkseni hänen puheensa sävyssä oli pieni moite siinä suhteessa, että puoluetoimikunta ei ajoissa voinut saattaa alustusta järjestöjen tietoon. Minä ota tästä (mielelläni syyn päälleni ja se johtunee siitä, että kun jo yksi alustus lähti karkuun ja pantiin joistakin syistä joidenkin nimiin, niin minusta olisi ollut hyvin ikävää, jos toinenkin alustus olisi pantu vaikkapa jonkun työväenyhdistyksen esitykseksi. Niin se asia ikävästi on, kun asioita halutaan eräältä taholta huonosti hoitaa, niin silloin ei ole mitään ihmettelemistä siinä, jos todella tällaisia ikäviä viivytyksiä sitten sattuu.

Täällä eräs toveri aikaisemmin puheenvuorossaan puuttui siihen, että työaikakysymys ei ollut erityisesti tässä esillä meitsätyöväen eikä maataloustyöväen osalta. Tämä on totta, mutta nämä työaikaa koskevat ponnet sisällyttävät myöskin nämä työalat sisäänsä

ja sitä paitsi näiden alojen erikoislainsäädäntöhän on parhaillaan, tosin ollut jo hieman liian pitkän ajan, eduskunnan käsiteltävänä.

Voitaneen todella nyt lähteä siitä, että vaikkapa myöskin näissä, muissa alustuksissa on paljon hyvää asiaa, en sitä kiellä, enkä voi kieltää, koska ne puolueen vanhoihin lentolehtisiin perustuvat, mutta oleellinen puute on todella siinä määrin nähdäkseni suuri, että se edellyttää tiettyä suhtautumista ainakin palkansaaja-asemassa olevalta väestöltä näihin muihin alustuksiin. Jos te, hyvät toverit, vaivaudutte katsomaan tämän vihkosen "Mitä nyt on tehtävä?" ponsia, niin siellä löytyy viisi sangen pyöreätä pontta, joissa on ehkä hyviä asioita, aivan samoja asioita kuin tässä puoluetöimikunnan alustuksessa, mutta ponsien joukkoon ei ole mahtunut saanaakaan yhteiskunnan tulonjaosta, ei palkkapolitiikasta, ei työehtosopimuspolitiikasta, eikä yleensä siitä säätelystä, jota yhteiskunnassa tulee näiden kysymysten ja muidenkin kysymysten osalta, harjoittaa. Tässä on ratkaiseva puute, jonka vuoksi nämä ponnet eivät ole mitään sosialidemokraattisen puolueen ponsia. Ne ovat muuten hyviä ja järkeviä ponsia, mutta ne eivät vastaa meidän puolueemme aatteellisuutta.

Hannes Tiainen: Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Minä joudun täällä kolmannen kerran jo teitä vaivaamaan. Tällä kertaa, kun olen tätä keskustelua seurannut, olen kiinnittänyt huomiota lukuisissa esityksissä mainittuun asiaan, maataloustuloon. Kun olen joutunut vuosien mittaan tämän asian kanssa melkoisesti tekemisiin, pyytäisin teille noin kronologisesti esittää tämän asian eri vaiheet.

Maataloustuloasia muodossa taikka toisessa on ollut meidän maassamme voimassa tieteenkin alun alkaen, mutta sitä on hoidettu vähän eri muotoisena eri aikoina. 1930-luvunhan me muistamme. Siihen sisältyivät erittäin korkeat elintarvikkeiden tullit, vicntipalkkiot, muunlainen tuki, joka oli annettu lähinnä "vasikka"-avustuslinjalla jne., tuontikiellot elintarvikkeille sekä sitten sellainen hintapolitiikka yleensä, joka turvasi vain myyntituotannolle tukea.

Mielenkiintoista on ollut todeta, miten tällainen hintajärjestelmä määrättyinä kriisikausina on toiminut. Sellainen maatalouspoliittinen kriisi oli meidän maassamme esim. sodan aikana. 1942-45?. Maassahan olivat silloin kokoomushallituksessa kaikkien puolueiden edustajat. Ja kuitenkin se hallitus joutui suorittamaan ratkaisun, josta asiainkulusta on mm. tohtori Tanner kirjassaan esittänyt. Siinä kerrotaan, kuinka maalaisliiton puolesta pääjohtaja Ellilän suulla esitettiin, että elintarvikkeiden tuottajahintoja oli yhdellä kertaa korotettava 35 %:lla, ts. runsaalla kolmasosalla. Kertomus

edelleen jatkuu toteamuksella, että sosialidemokraatit eivät voineet tällaista hyväksyä, vaan he esittivät puolestaan 12 %:n korotusesityksen. Kiista muodostui hyvin vaikeaksi. Maalaisliittolaiset uhkasivat lähteä pois hallituksesta. Tähän eivät kuitenkaan sosialidemokraatit omalta puoleltaan mitään uhkausta esittäneet, ja lopputulos oli se, että hallituksessa äänestettiin 8 äänellä 7 vastaan maalaisliittolaisten esitys läpi. Niinkuin on tullut nyt täälläkin tavaksi sarioa, maalaisliitto veti siinä vaiheessa pitemmän korren. Ei kuitenkaan voitane sanoa, että silloisessa hallituksessa sosialidemokratien edustus olisi jollakin tavalla ollut heikko. Päinvastoin me myöntänemme kaikki, että silloiset ministerit olivat tämän seuran parhaita sekä silloin että sen jälkeenkin. Tästä oli seurauksena sitten myöskin se, että maassa alettiin nyttemmin hyvin pahamaineiseksi tuomittu subventiopolitiikka. Senaikaista rahaa nykymarkoiksi muutettuna käytettiin vuotta kohti runsaat 20 miljardia markkaa, ja täytyy kyllä myöntää, että tämä summa oli vain kymmenesosa silloin vuosittain sodan nielemästä summasta.

Sitten, kun me tarkastelemme tätä maataloustulolaista vapaata aikaa edelleen, me tulemme ratkaisuihin, jotka suoritettiin vv. 1946

47. Silloin nostettiin yhdellä ainoalla kerralla elintarvikkeiden hintoja 40—50 %, mistä oli seurauksena, että elintarvikkeiden hinnoilla punnitut teollisuustyöläisten palkat alenivat runsaalla 20 %:lla. Niin oltiin tilanteessa, jossa vuoden 1947 loppuun tultaessa, sodan lopusta olivat reaali-palkat elintarvikkeiden hinnoilla punnituina näin paljon alemmat. Ei näyttänyt siis kovin hyvältä tällaisen sopimuksettoman ja voisi sanoa "laittoman" asiainmenon kulku enempää sodan aikana kuin sen jälkeenkään.

Me tulemme sitten linnarauhavuoteen, siihen vuoteen, jolloin mar-kan arvosta meillä oli enää jäljellä runsaat 6 penniä vuoden 1985 100 pennistä. Silloin tehtiin jälleen sopimus maataloustulolaista. Ensimmäisen kerran maataloustulolaista ruvettiin puhumaan, ja sopimus sitä varten oli erittäin runsaskätinen. Siinä sopimuksen teos-e eivät suinkaan ole Sosialidemokraattisen Puolueen ns. maatalous-siiven edustajat olleet lainkaan mukana. SAIK:n pääsihteeri Lind-blom, joka täällä esitteli äsken palkka-asioita, ja meidän puolue-sihteerimme Leskinen olivat silloin nimenomaan tärkeältä osalta linnarahasopimusta tekemässä, ja siinä linnarahasopimuksessa luvattiin niin paljon maataloustuottajille, että jos me joutuisimme tänä päivänä nämä lupaukset lunastamaan, niin meidän pitäisi nos-taa nykyisiä elintarvikkeiden hintoja keskimäärin vielä 15 %:lla.

Me huomaamme siis, että tällaisia kevytmielisiä lupauksia taika runsaita hintojen korotuksia äänestysten jälkeen ja kaiken-

laisten kompromissien jälkeen on ennen tällaista lainalaista kautta tehty vaikka kuinka paljon, eikä siinä ole auttanut, kertaan sen vielä, se millaisia miehiä siellä hallituksessa on esim. sosialidemokraatteja ollut edustamassa.

Vuoden 1952 syksyllä sitten tuli ensimmäinen maataloustulopääätös, jossa maataloustuotteiden hinnat sidottiin sataprosenttisesti yleiseen ansiotasoon. Tähänhän ei ole oltu tyytyväisiä, mutta on syytä todeta, että v. 1955 sosialidemokraatit esittivät sellaisen esityksen eduskunnassa, että uusittavana ollut maataloustulolaki olisi hylättävä. Miten siinä käsittelyssä kävi? Kas, siinä sosialidemokraatit jäivät vallan yksin. Ei tullut mistään muusta ryhmästä kannatusta tällaiseen ajatukseen, ettei maataloustulopääätöstä edelleen tarvittaisi. Me huomaamme siis, että kansanedustajien voimalla ei ole voitu asioita hoitaa, vaikka on tällaiset hylkäysesitykset tehty. Kaikki muut poliittiset puolueet ovat olleet sitä mieltä, että maataloustulolakia edelleen tarvitaan. On kohtuuntonta esim. moittia nyt siitä, että sosialidemokraattisella taholla ei olla poliittisissa ratkaisuisissa yritetty asioita korjata.

Eri asia on, mitä meidän puoleltamme on esitetty. Minä tässä mainitsen esim. professori Mäen /komitean työskentelystä sen, että SAK:n edustajana nimetty maisteri Uoti ja allekirjoittanut esittivät silloin sellaista ajatusta, että maataloustulo ei lainkaan tulisi enää sidotuksi yleiseen ansiotasoon, vaan että maataloustuottajat saisivat tuotannon rationalisoinnista tulevan lisän itselleen, ja että työpanoksen lisääntymisestä tuleva lisä palkansaaajillekin koituisi taas heille. Inflaatiota vastaan niin maataloustulo kuin palkatkin sidotaisiin kulutustavaraain hintaindeksiin, joka olisi kummallekin ryhmälle sille ryhmälle ominaista tavaroista kokoonpantu. Nytemmin olemme joutuneet ratkaisuun, jossa maataloustulo on sidottu 85-prosenttisesti yleiseen ansiotasoon, ja tämä seikka on vielä sillä tavalla tarkistettava, että siihen kuuluu maataloudelle maksu siitä, mitä vientipalkkioiden lisäykset ovat olleet.

Ja nyt vakauttamissopimus, joka myöskin on tehty, on sisällään pitänyt sen, että me pääsisimme vuoden 1959 alusta suurin piirtein samanlaiseen järjestelmään, jota vuoden 1955 lopulla Mäen komiteassa esitimme yhdessä SAK:n edustajan kanssa. Vähin erin on päästy toteuttamaan osa siitä, mitä alun pitäenkin meidän puoleltamme on tärkeänä pidetty. Päämäärään ei suinkaan vielä päästy, mutta jottei kenellekään jäisi nyt kovin harhaluuloja tästä asiasta, niin on syytä todeta vielä se, että yleensä kaikissa Euroopan maissa on tällä kertaa maataloustulolait, jotka ovat maataloustuottajien kanalta suunnilleen samanlaisia kuin meillä taikka vielä ankarammin

maataloutta suosivia. Syy tähän ei suinkaan ole missään muussa kuin kansainvälisessä tilanteessa, joka sisällään pitää mm. sen ajatuksen, että jokaisessa maassa tarvitaan riittävän toimintakykyinen elintarvikkeiden tuotanto, jotta ulkolaisten tuontimahdollisuuksien loppuessa kyettäisiin mahdollisimman pitkälle jatkamaan kotoisella leivällä ja särpimellä niiden asioiden hoitoa, jotka liittyvät kansanhuollollisiin tehtäviin.

Täällä toveri Lindblom koetti osoittaa tässä palkkakysymyksessä sellaista, että esim. allekirjoittaneen osuus tämän vakauttamisohjelman valmistelussa olisi ollut sellainen, että olisi pitänyt tietää, mitä vakauttamisohjelma sisältää. Tätä en halua suinkaan kieltää, mutta olen täällä aikaisemmassa puheenvuorossani huomauttanut siitä, että ei sovi lainkaan sanoa sitten sitä, että se olisi Tiaisen tai Simosen tai minkään sosialidemokraattisen ministerin tai ministeriryhmän ohjelma. Se on ohjelma, joka on kompromissien kompromissien kompromissi, syntynyt aikana, jolloin me nimenomaan omien riitaisuksiemme takia olemme joutuneet erittäin vaikeaan asemaan. Ei edes sitä 54 kansanedustajien voimaa ole voitu käyttää, puhumattakaan siitä, että SAK:n tuki olisi ollut takana, niin kuin se aina aikaisemmissa ratkaisuissa vastaavasti on ollut.

•Myönnän kyllä, että minä näissä palkka-asioissa en suinkaan ole mikään ekspertti, mutta kuitenkin sanoisin, että jonkinverran minua on hämmästyttänyt myöskin se, että Lindblom on menettänyt, eksperttiominaisuutensa. Hänen pääsihteerin asemansa SAK:ssa on sen laatuinen, että luulisi nyt siitä syntyvän sitten jotakin positiiivista, sellaista, jonka SAK voisi hyväksyä. Mutta näinhän ei ole käynyt, vaan minä olen huomannut, että hän on mitä julkeimmassa sodassa SAK:ta vastaan. Tämä on asia, joka nyt on tässä syytä todeta. Minun mielestäni jokaiselta toteuttamiskelpoiselta ohjelmalta, olipa se minkäläatuinen tahansa, vaaditaan paitsi sen tekemistä, myöskin riittävän laajojen kansalaispiirien kannatus. On todella ollut vissinlaista uhkapeliä se, että ilman tällaista riittävää kannatusta tällaiseen ratkaisuun on ajauduttu, mutta syistä mainitsin tärkeimmän jo äsken.

Sitten tähän asiaan liittyy nimenomaan sellainen käsitys, että 4,5 %:n ohjelmalla esim. viime elokuussa olisi päästy eteenpäin ja sitten jatkuvasti neljännesvuosittain lisäämällä tällaisia 4,5 %:n juttuja. Tämähän on ollut nimenomaan Lindblomin nimiin pantu patenttiratkaisu palkkakysymyksessä. Huomauttaisin, että tässäkin suhteessa pääsihteerin Lindblom korkeana asiantuntijana palkka-asiaa ja SAK:n pääsihteerinä ilmeisesti on unohtanut erään asian, ja se on se, että ennen kuin tuollainen ohjelma on toteuttamiskel-

poinen, niin sille pitäisi saada myöskin työnantajien siunaus. Tässä suhteessa kuitenkin työnantajat eivät ole tietävästi missään vai-
 liessa ilmoittaneet haluaan tällaiseen. Näin ollen tämäkin 4,5 %:n
 ohjelma, josta on niin paljon puhuttu ja kirjoitettu, on niitä tuu-
 lentupia, joiden varaan on koitettu rakentaa määrättyjä ns. oppo-
 sition ohjelmia.

Paavo Lehtinen (Hämeen pohjoinen): Hyvät puoluekokous-
 edustajat! Olemme tänä päivänä kuulleet hyvin paljon harjoitetta-
 van itsekritiikkiä, olemme kuulleet esitettävän erilaisia ohjelmia,
 jotka ainakin esittäjien mielestä ovat sen laatuksia, että ne toteu-
 tettuina eivät aiheuttaisi tämän suuntaista kritiikkiä kuin tänä
 iltana on käyty.

En ole ollut esitettyihin ohjelmiin nähden siinä mielessä toivo-
 rikas, että ne pelastaisivat meidät myöhemmästä arvostelusta, mutta
 olen niissä kuitenkin havainnut sen laatuksia käsityksiä, jotka eräis-
 sä ehdotetuissa päätöslauselmissa voin hyväksyä, ja siinä mielessä
 yhdynkin kannattamaan edustaja Pousin tekemää ehdotusta talous-
 poliittiseksi päätöslauselmaksi.

Mainitsin jo äsken, että olemme harjoittaneet voimakasta itse-
 kritiikkiä. On tietenkin paikallaan, että harjoitamme silloin tällöin
 itsekritiikkiä, se varmaan tekee hyvää. Mutta mielestäni ei ole puo-
 luekokouksen arvon mukaista, että se harjoittaa itsekritiikkiä sillä
 tavalla, kuin täällä on tapahtunut. Ainakin eräät puheenvuoron
 käyttäjät ovat pyrkineet ottamaan syytä enemmän kuin mitä siihen
 kuuluukaan. Ei ole puolueellemme kunniaksi, että haluamme vas-
 tata kaikista niistäkin asioista, joissa emme ole voineet saada tah-
 toamme läpi. Tässä kokouksessa on kuitenkin pyritty tämä käsi-
 tys omaksumaan ehkä siitä syystä, että on uskottu näin tehtäessä
 voitavan toisia puoluekokousedustajia ja puolueen eri tehtävissä
 olieita tovereita halventaa. Puolueemme nimi ei tästä toiminnasta
 parane eikä tulevaisuus varmaankaan muutu valoisammaksi.

Meidän tätä kokoustamme seurataan kotimaassa ja maan rajojen
 ulkopuolellakin suurella mielenkiinnolla. Sitä seuraavat porvarilliset
 piirit, sitä seurataan monessa köyhässä tuvassa. Tiedetään, että
 tämän kokouksen päätökset merkitsevät kummallekin puolelle hy-
 vin paljon. Porvarit odottavat, minkälaiset talouspoliittiset ohjelmat
 tästä kokouksesta ulos saatetaan. Samaa odottavat tietenkin palk-
 katyöntekijät ja muut vähävaraiset eläjät.

Olemme ennen tätä kokousta saaneet lehdistä nähdä selvästi ne
 käsitykset, mitä maamme porvaristo tältä kokoukselta odottaa.
 Se odottaa, että tämä kokous vahvistaisi sen laatuksen talousohjel-
 man, joka jo eduskunnassa on vahvistettu — ja joka ohjelma toteu-

tettuna merkitsee huomattavaa tulonsiirtoa palkannauttija- ja muilta vähävaraisilta piireiltä niille piireille, joilla meidän käsityksemme mukaan ei puutetta ole. Se ohjelma, joka hallituksessa ja eduskunnassa on vahvistettu, on selitetty välttämättömäksi mm. siitä syystä, että maassa on työkohteista puutetta ja tulevia suuria ikäluokkia ei voida sijoittaa kunnon töihin, ellei tätä ohjelmaa lähdetä toteuttamaan.

On väitetty, että meidän maassamme ei ole kyllin riittävästi investoitu. Kuitenkin tilastot osoittavat, että maassamme on investoitu enemmän kuin muissa Euroopan maissa — kansantulosta, vuosittain noin yksi kolmannes. Väitetään, että valtiontaloutta on hoidettu huonosti, niin että tällainen vähäväkisen kansanosan kiristystoimenpide on välttämätön.

YK:n suorittamat tutkimukset osoittavat, että meidän maassamme — ja sen tietenkin tiedämme itsekkin — on vuosittain ollut säästön puolella 2 %. Olemme useasti verranneet elämässämme Ruotsin oloja. Siellä tilastot kertovat, että vuotuinen taloudellinen tapahtuma on ollut velkaantuminen 2 % ja jopa velkaantuminen mm. Ranskassa on ollut 24 %. Tälle välille tietenkin mahtuu hyvin paljon eri maita. Jos Ruotsin asiat on voitu hoitaa kiitettävällä tavalla niin menetellen, niin onko meidän pakko tässä tilanteessa todeta jotakin muuta ja katsoa välttämättömäksi, että köyhän kansan elintaso on alennettava, jotta tilanteesta päästään selville vesille.

On vaikea tällaista ratkaisuojetta ymmärtää työväen puolueen ohjeeksi. On aivan luonnollista, että porvarit näin lausuvat. He ovat aina näin lausuneet. Ensimmäistä kertaa sosialidemokraattiselle puolueelle tarjotaan tämän suuntaista ratkaisua. Tämän kokouksen vallassa tietenkin on, jatkaako meidän puolueemme sitä tietä, jonka se on yli 50 vuotta omakseen omaksunut, vai astuuko se talouspolitiikassa sille tielle, jota porvaristo on kaiken sen ajan meille tarjonnut, jonka, me olemme toiminnassa olleet. Historiasamme kääntyy ilmeisesti tässä kokouksessa uusi lehti. Toivottavasti se lehti joudutaan kääntämään mahdollisimman pian ohi ja voidaan palata jälleen sille tielle, jota varten puolueemme on perustettu.

Kuten mainitsin, ohjelmaa on perusteltu työkohteita lisäävänä. Nyt jo olemme havainneet, mikä merkitys tällä ohjelmalla on työmarkkinoilla. Työtillaisuudet ovat tuntuvasti vähentyneet ja vähentyvät edelleen, jos näin menetellään. Uusia työkohteita ei voida rakentaa, koska rakennustoiminta kaikilta kohdin tyrehtyy, tuotanto elämällä ei ole edellytyksiä laajentaa tuotintantantia,

Me puhumme mm. ammattikoulujen lisäämisestä, mutta ellemme saman aikaisesti varaudu sijoittamaan nuoria ammattikoulutuksen saaneita työntekijöitä työkohteisiin, niin olemme pakoitettut toteamaan sen ikävän tosiseikan, että ammattityövoima siirtyy maas-

n T a T u h r r ^ T m U U a n e . T ä m ä o n S U U r t a ^ t a l o u d e l -
lista tuhlausta, ja tämä ikävä tosiasia on tällä hetkellä todettavissa. Se varmasti jatkuu, ellei tämän maan rahapolitiikkaa ja talouspolitiikkaa taivuteta toiseen suuntaan. Jos jatkuvasti kuluttajaväestön elintasoja alennetaan, niin ei tietenkään ole edellytyksiä ma^ohdoTⁿ T ^ I I ^ k o S k a k U l U t u s k a a n e i o l e »ääntynyt. Meidän mahdollisuutemme ulosvientimarkkinoilla tässä suhteessa ovat niin vahaiset, että on turha toivoa sen kautta saatavan parannusta

Ulkomaankauppa on tässä ohjelmassa vapautettu tavalla, joka a kätevästi vähentää työkohteita kotimaassa. Maahamme tämän ohjelman mukaan tuotetaan paljon valmisteita, jotka tähän asti säännöstelyn avulla on voitu teettää kotimaassa. Nyt kun ulkomaankaupalle portit avataan, niin vastaavasti vähennetään työkohteita kotimaassa.

Puheenjohtaja: Valitettavasti aika on loppunut

^ U 3 n l H y T t o V e r i t , T e i U e o n V i i m e y ö n * e i l i s i l l a n a i k a n a ,
esitelly a l e k i r j o i t t a v a k s i K y m e n p i i r i n e h d o t u s t a . E p ä i l e n , e t t ä
oletteko 01! S H ä 6 h t i n e e t , ^ ^ T O i V O i S i n , e n ä a r k i s t a i s i t t e ,
oletteko valmmt vastaamaan valitsijoillenne siitä joka kohdalta, sen teetin jokaisena sanasta. Valitsijat, kun me täältä palaamme n H i r r l o n n ^ m e i d ä t t 6 n t t i i n , j a 30 k a i n e n Ä U v a s t a a m a a n
mistä lafkaisuistaan, jotka hän tässä kokouksessa on tehnyt Puo- lueväki katsoo meihin!

Puheenjohtaja: Pyytäisin kokouksen osanottajia välttämään liikehtimistä taalla salissa ja äänekästä puhelua. Se häiritsee puheenvuoron käyttäjiä.

Verner Kiekara (Hämeen pohjoinen): Hyvät puoluetoverit'
TM*«TrZ!T^a t ä m k e r t a a t u o l l a i n e n s u u r i n i p p u » * * » " » * .

v i e t t ^ T Y a l k a i S e m m i n > a ^ e n e m m e o l e p a l j o n k a a n p y s -
tynee tutustumaan eikä siitä evästyksiä aikaansa antamaan. Ne arvostelut mitä tässä on esitetty, ovat sellaisia ylimalkaisia niille' joille evaita pitäisi antaa, kun tämä nyt lähetetään asianomaiseen va lokuntaan. Mutta emme pysty niitä antamaan, tällaiset rivimiehet koska siihen ei tänäkään iltana ole varattu aikaa, jotta olisi saatu paremmin tutustua.

Nyt onkin pääpaino pantava sille, että nämä meidän edustajamme, jotka tällä kertaa nähtävästi tulevat päättämään asioista

tulevaisuudessa edelleen seuraavaan kokoukseemme asti, kaikella asiantuntemuksella ja niillä ohjelmilla, mitä he ovat täällä esittäneet, koettavat sen viedä niin, ettei nyt tule tällaista kaaosta, että ruvetaan taas vaatimaan ylimääräistä puoluekokousta ja sitten syöttämään papereita, joihin taas ei ole aikaa tutustua.

Niitä varten, jotka rupeavat meidän maassamme sosialidemokraattista puoluetta johtamaan, ja sitäkin eduskuntaryhmää, jolle heidän pitää tietoja antaa, tähän esitykseen nyt ei rivimies täällä paljon pysty sanomaan, eivätkä ne, jotka kentältä tänne on lähetetty, noihin papereihin pysty merkintää tekemään eikä siitä antamaan todellista kuvaa, minkälainen sosialidemokraattiselle puolueellemme ehdottomasti kuuluu. On vielä luotu meidän noista vanhoista veteraaneistakin kuvia tuonne tavallisen miehenkin eteen ja puhuttu kaikennäköistä leikkauksista ja vakauttamisesta, joka missään tapauksessa ei sovi sellaiselle palkannauttijalle, jonka kuukausionsio jää 20.000 markkaan ja jonka pitää ehkä elättää vielä tuollainen kuusihenkinen perhe. Se sopii tietenkin näille helsinkiläisille ja vallankin sellaiselle, joka näitä puheenvuoroja juuri kuuntelee eikä pane mitään painoa. Mutta se on väliaikaista. Siihen saatte varmasti valmistautua, jos tällainen ohjelma, mikä tämä Kymen piirin ohjelma, joka tänne on tuotu, sellaisenaan syötetään.

Näin ollen, näihin kaikkiin seikkoihin viitaten, haluankin panna pääpainon näille meidän vanhoille talousmiehillemme, ja erikoisesti haluankin tässä kysyä tällaisilta vanhemmilta, niin kuin esim. meidän kunniaohtorilta Tannerilta, jota meidän kaikella kunnialla tulee kunnioittaa erikoisestikin Pohjois-Hämeessä, jossa näin on tehty. Tulenkin tekemään tässä kysymyksen, jotta hän selvästi ja suoranaisesti vastaisi ja auttaisi näitä miehiä, jotka nyt lähtevät meidän puolueettamme johtamaan, että tulisi sellainen ohjelma, joka olisi kestävä ja rakentava koko tälle puolueelle sekä koko meidän yhteiskunnallemme:

Koska kunnianarvoisa veteraani tohtori Tanner on joutunut siihen asemaan, että hän on mukana eri yhteyksissä ja taloudellisissa ratkaisuissa, pyydän häneltä tiedustella seuraavaa:

Onko tohtori Tanner vuonna 1953 jäänyt yksin puolueeseen kannattamaan silloista kustannuskriisiohjelmaa, ja kävikö samoin myös ns. Niukkas-budjetin suhteen? Onko myös niin, että tohtori Tanner on tällä kertaa pääjohtaja von Fieandtin ohjelman kannalla, joka katsoo, että valtion menoista on edelleen leikattava pois kautta linjan noin 10 %?

Näihin kysymyksiin olisi välttämättä saatava vastaus sen vuoksi, että turhanaikainen kuiskuttelu saataisiin loppumaan. Ja varmaan

tohtori Tanner vastauksessaan voi esittää perusteluiksi enemmän näkökohtia, jotka ovat omiaan selvittämään täällä talouspoliittisten kysymysten kannanottoihin päädyttäessä.

(28)

Puheenjohtaja: Täällä on työjärjestykseen pyydetty kolme puheenvuoroa. Esillä olevan asian käsittely keskeytetään siksi aikaa, kun käsitellään työjärjestykseen pyydetty puheenvuoro.

Onni Mikkola, työjärjestykseen: Silloin kun käytiin taistelua tämän ylimääräisen puoluekokouksen aikaansaamiseksi ja toveri Leskinen piti sen kuuluisan Kainuun puheensa, vihamielisimmän puheen, mitä maaseutua vastaan on koskaan pidetty, hän mainitsi, että ylimääräisessä puoluekokouksessa pitää olla aikaa, että voidaan keskustella ohjelmista ja saada puolueelle hyvä ohjelma. Mutta minusta tuntuu, että se esitys, jonka illalla teimme, että kokous keskeytettäisiin heti, kun ruokatunnille lähdetään, tuntuu oikealta, sillä tällä hetkellä täältä kokoussalista on ainakin puolet (tai vähän vähemmän) edustajista poissa. Koko ajan on täällä puheenvuoroja käytetty, ja välissä on ollut kovaa liikehtimistä.

Ehdotan siis, että kokous keskeytetään.

Puheenjohtaja: Koska kokous on tehnyt päätöksen kokouksen jatkamisesta, en voi ottaa esitystä päätettäväksi.

Antti Mikkonen, työjärjestykseen: Yhdyn tähän Lapin piirin edustajan Mikkolan esittämään ehdotukseen, että kokous keskeytettäisiin. Puolet edustajista on poissa, ja sitten täällä luetaan ja paasataan asioista, joista kukaan ei tiedä mitään! Ei ole minkään kokouksen sääntö, eikä järjestelmänkään mukaista, tällainen tehtävä, että tällaista suurta, arvovaltaista kokousta pidetään niinkuin jotakin vanhaa renkien tanssipaiikkaa, josta puolet on humalassa, mennyt latoon!

Ilmari Forsse 11, työjärjestykseen: Yhdyn myös kannattamaan Mikkolan tekemää ehdotusta, että kokous lopetetaan ja erikoisesti siitä syystä, että täällä juuri ne pöydät, jotka äänestyksessä kannattivat kokouksen jatkamista, ovat nyt tyhjinä. Minun nähdäkseni on aivan tarpeetonta jatkaa, koska eivät täällä edustajat kerran pysy.

Puheenjohtaja: Niinkuin jo äsken lausuin, ei käsitykseni mukaan ole syytä ottaa asiaa enää kokouksen käsiteltäväksi, koska kerran on päätetty kokousta jatkaa, eikä tehdä monta päätöstä muutaman tunnin aikana.

Paavo Lehtinen, työjärjestykseen: Mielestäni kokouksella on

valta päättää, millä tavalla se toimii. Jos puheenjohtaja ei täysin kokoussääntöjen mukaisesti ota käsiteltäväksi työjärjestykseen tehtyä muutosehdotusta, vaan kieltäytyy asiaa käsittelemästä, esitän vastalauseeni puheenjohtajan menettelyn johdosta merkittäväksi pöytäkirjaan.

Puheenjohtaja: Minusta tuntuu tarpeettomalta muutaman puheenvuoron jälkeen jälleen käydä tähän asiaan käsiksi. Mutta jos tahdotaan asiasta, jälleen päättää, voidaan siitä tietysti äänestää.

Onni Mikkola, työjärjestykseen: Yhdyn toveri Lehtisen esittämään eriävään mielipiteeseen.

Johannes Koikkalainen, työjärjestykseen: Tässä on useamassa puheenvuorossa valitettu jo asiaa. Minun ymmärtääkseni ei tähän taktillisista syistäkään ole ollenkaan tarpeellista lähteä. Nyt katsotaan, että täällä on joku edustaja tällä kertaa enemmän kuin silloin, kun asiasta päätettiin, sillä puolella, joka on sitä mieltä, että kokous lopetetaan. Käsitykseni mukaan puoluekokous on sentään niin arvovaltainen kokous, ettei täällä määrätyistä taktillisista syistä saa lähteä panemaan kokousta pelleilyksi. Katson, että se päätös, joka tehtiin jokin aika sitten, edelleenkin pysyy ja ettei joka puheenvuoron jälkeen käydä uusia päätöksiä tekemään samasta asiasta.

Sulo Manninen, työjärjestykseen: Hyvät toverit! Ei ole tämän puoluekokouksen arvon mukaista, että meidän pitäisi aina muuttaman tunnin väliajoin jälleen ryhtyä tekemään uusia päätöksiä siitä, jatketaanko kokousta. Me olemme kaksi kertaa päättäneet, että asia käsitellään loppuun, jotta ohjelmavaliokunta pääsee aloittamaan työnsä, eikä ole mitään estettä myöskään ilmaantunut sille, etteikö voida nyt suorittaa päätökseen keskustelua, joka on käynnissä. "Vastustan jyrkästi sitä, että uutta päätöstä ryhdytään tekemään asiasta, josta jo kaksi päätöstä on tehty tänä iltana.

Veikko Järvinen, työjärjestykseen: Herra puheenjohtaja! Meidän pitäisi kaikkien muistaa, että olemme sosialidemokraattien kokouksessa, jossa kaikki ovat sosialidemokraatteja. Jos täällä nyt ruvetaan ryhmiä käyttämään taktillisessa mielessä, niin kuin josakin ammattiyhdistysliikkeen kokouksessa tai joissakin muissa työväen järjestöissä, niin kyllä me olemme menneet vikaan. Minun mielestäni on erittäin paheksuttavaa, jos ryhdytään puhtaasti taktillisesti käyttämään hetkellisiä tilaisuuksia, jotta saataisiin hetkelinen enemmistö.

Valdemar Sandelin, työjärjestykseen: Minusta puheenjohtaja menettelee aivan väärin, ellei hän ota tehtyä ehdotusta äänestyk-

seen, koska tämän laatuinen ehdotus on tehty. Ilmoitankin näin ollen, että mikäli puheenjohtaja ei ota asiaa äänestyksen alaiseksi, niin vähemmistöryhmä tulee poistumaan kokouksesta. Saatte jatkaa sitten yksin!

Puheenjohtaja: Eivätköhän työjärjestykseen tarkoitetut puheenvuorot riittäisi?

A. J. Salminen, työjärjestykseen: Meitä imatralaisia on lähetetty tänne kokoukseen siinä mielessä, että me nopeasti käsittelemme asiat emmekä jää Helsinkiin asumaan. Meillä kaikilla sieltä päin olevilla on muutakin työtä. Käsitykseni mukaan me emme talouselämäämme vakauta sillä, että me täällä viikkokaupalla istumme ja riitelemme ja maksatamme puolueella ja puolueen jäsenillä, jotka vähistä varoistaan maksavat tämänkin kokouksen viulut. Ei minun mielestäni se käy latuun. Minä lienen tämän kokouksen vanhimpia osanottajia, ja minusta tuntuu, että minä jaksan täällä olla, eikä minulla ole kiire tuonne Helsingin hekumaankaan tutustumaan! Minä olen joskus aikaisemmin tutustunut, minä jaksan olla ja odotan, että nuoremmat myöskin jaksavat.

Maunu Juutilainen, työjärjestykseen: Hyvät toverit! Sosialidemokraattinen puoluekokous on kutsuttu koolle, haluan erikoisesti sanoa, on kutsuttu koolle luomaan uutta talouspoliittista ohjelmaa. Täytyy ottaa huomioon, että vasta tänä iltana olemme saaneet tarkemmat suunnitelmat uudeksi talouspoliittiseksi ohjelmaksi. Kyllä minun käsitykseni mukaan täytyisi antaa edustajille, jotka joutuvat määrittelemään kantansa näihin kaikkiin tärkeimpiin lähiajan ja pitkän tähtäimen ohjelmiin, myöskin tarpeeksi aikaa käyttää itsekritiikkiä niiden eri kohdissa. Minua erikoisesti ihmetyttää se, minkä takia juuri sen ryhmän taholta, joka on vaatinut, tätä puoluekokousta uuden ohjelman luomiseksi, halutaan tämän kasitelyn liiallista jouduttamista ja sen kiirehtimistä. Minä yhdyn täydellisesti kannattamaan Sandelinin tekemää esitystä tässä kysymyksessä. Tämä kokous, jonka täytyisi eheyttää sosialidemokraattinen puolue, on joutunut tällä hetkellä jonkinlaiselle aallonharjalle. Siinä mielessä pyytäisin, että kaikki edustajat vakavasti myöskin tätä kysymystä harkitsisivat, kun nostavat äänestyslippunsa.

Viljo Heikkinen, työjärjestykseen: Hyvät toverit! Kyllä tämä nyt näyttää siltä, että niin arvovaltainen kokous kuin sosialidemokraattisen puolueen puoluekokous, olkoonkin, että se on ylimääräinen kokous, niin ei tästä nyt tehtäne mitään narrien paratiisia. Kun meillä on kaksi kertaa päätetty, että tänä päivänä päätetään asiat niistä ohjelmista, että ne joutuvat valiokuntiin, niin emmekö me sitä jo sitten usko! Eikö tunnu aivan oikealta, että tuo valiokunnan

työ pääsee alkuun? Tuntuu kovin jopa naurettavalta, kun täällä esitellään aina muutaman puolen tunnin päästä perustelut, että kokous lopetetaan, ja ellei näin tehdä, niin me poistumme kokouksesta. Ei meillä ole mitään sitä vastaan. Silloin te olette osoittaneet, miten vähän te liikutte sosialidemokraattisen puolueen asialla. Kyllä se on totta, mitä täällä on jo todistettu, että meillä jokaisella on varmaan kiire työpaikoille hoitamaan varsinaisia leipätöitämme, ja se on myös täällä todistettu, että tämä manööveri tulee myös kalliiksi sosialidemokraattiselle puolueelle. Te tiedätte, että talousvaliokunnassa on 23 milj. markan vaje. Jos me täällä 2—3 päivää seisoskelemme tällä tavalla, niin eiköhän se tee jo 1 milj. markan vajauksen talousarvioon. Tämäkin on yksi vakauttamiskysymys, mikä pitäisi ottaa järkevästi huomioon. Minä yhdyn niihin, jotka täällä ovat kannattaneet, että me käsittelemme ne asiat, mitä me olemme päättäneet tänä päivänä näistä ohjelmakysymyksistä, ja jos joku ei halua kuulla esitettäviä puheita, niin hänhän voi istua ravintolassa, ja jos joku ei halua käyttää puheenvuoroa, hän voi peruuttaa sen. Näinhän me vain joudutamme kokouksen asioiden käsittelyä. Minä toivoisinkin, että näissä asioissa, kun meillä -- täällähän on sanottu, että täällä on kolme ohjelmaluonnosta, käsitykseni mukaan on vain kaksi, kolmas on ponsilausemaesitys, joka kuuluu eri valiokunnalle — että me keskittäisimme ajatuksemme näihin ohjelmakysymyksiin. Jos me löytäisimme niissä jotakin virhettä tai jos niissä on jotakin liikaa, niin se poistettaisiin, niin kuin esim. Kymen piirin ohjelmasta on poistettu ja niitä korjattu, Jos maisteri Uotin ohjelmassa on jotain liikaa (siellähän on hyvin paljon pykälä!), niin vähennettäköön niitä ja käsitellään sitten nämä jäljelle jääneet ohjelmapykälät perusteluineen. Eiköhän sovi siitä, niin kuin jo on sovittu, että kokous jatkuu niin kauan, että me saamme asiat valiokuntiin.

Veikko Kokkola, työjärjestykseen: Äskeistä edellinen puhuja sanoi, että pitäisi saada perehtyä papereihin ja pitäisi saada nukua yö rauhassa, jotta voisi lukea niitä. Minä olen samoin ihmetellyt, minkä takia täällä pidetään kymmenittäin puheenvuoroja asioista, joihin ei ole tutustuttu, joista ei mitään tiedetä! (Käntäpöytäpuheita.) Tähän on jätetty SAK:n puolesta julkilausumaehdotuksia. On jätetty talouspoliittista ohjelmaa koskeva esitys. Normaalien käsityksen mukaan tämä on lähete keskustelu. Asiat menevät — ei ole pitkään aikaan tullut uusia esityksiä — ohjelmavalionkuntaan, josta ne sorvattuina tänne palautuvat uudelleen, jolloin on tilaisuus keskustella. Kun aikamiehiä rupeaa lapsettamaan, niin iänestellään pois jälleen! Minä luulisin, että järkevät ihmiset jät-

tävät puheenvuoronsa käyttämättä. Minä en viitsisi aikaa tuhлата semmoiseen asiaan, josta minä en mitään ymmärrä, niin kuin täällä eräs puhuja sanoi, koska ei ole ehtinyt tutustua näihin asioihin.

Taloudenhoitaja Paananen, työjärjestykseen: Puolueen taloudenhoitajana minun täytyy esittää huolestumiseni kokouksen menosta. Jokainen kokouspäivä maksaa meille 477.500 mk. Olette kuulleet edellisen vuoden tilinpäätöksen. Olette kuulleet myös, millainen tulee tämä vuosi meille olemaan. Jos me kevytmielisesti lisäämme kokouspäiviä, tulemme samalla lisäämään sitä tappiota, minkä tämä tilivuosi tulee puolueelle tuottamaan. Minä rohkenen esittää toivomuksen, että kaikki järkevät puolueen etua ajattelevat ja myös puoluekokouksen arvoa ajattelevat henkilöt käsittelevät täällä asioita sillä tavoin ja siinä järjestyksessä, että me voimme pitää tämän puoluekokouksen normaalisissa aikarajoissa — ajatellen myös puolueen kunniaa ulospäin ja puolueen taloudellista asemaa.

• Puheenjohtaja: Joko katsotaan keskustelun työjärjestykseen esitetyn asian johdosta riittävän?

Keskustelu työjärjestykseen esitetystä asiasta päättyi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on Mikkola Mikko- sen kannattamana ehdottanut, että taas kokous keskeytettäisiin. Heihin ovat yhtyneet useat muut edustajat. Koikkalainen Mannisen ym. kannattamana on ehdottanut, että kokousta ennen tehdyn päätöksen mukaisesti jatketaan. Muita ehdotuksia ei ole tehty. Onko selostus oikea?

Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Ettei väitettäisi, ettei kokouksessa seurata kokoustapoja, vaikka huonompiakin, niin minä sanon, että asiasta on äänestettävä.

Mikkolan ehdotus käsittää, että kokous keskeytetään, Koikkalaisen ehdotus, että kokousta jatketaan.

Pyydän, että ne edustajat jotka kannattavat Mikkolan tekemää ehdotusta, nostavat osanottokorttinsa laskettaviksi.

Äänestysvaliokunta ryhtyi laskemaan ääniä.

Puheenjohtaja: Pyydän niitä edustajia, jotka kannattavat Koikkalaisen ehdotusta, nostamaan korttinsa.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

Puheenjohtaja: Saamme kuulla tuloksen. Äänestysvaliokunta ilmoittaa äänestyksen tuloksen.

Äänestysvaliokunta: Äänestyksessä on Mikkolan ehdotus saanut 77 ääntä ja Koikkalaisen ehdotus 88 ääntä.

Puheenjohtaja: Äänestyksen tuloksen perusteella jatketaan kokousta. Jatketaan keskeytetyn asian käsittelyä,

(25>

Martti Vesterinen (Vaasan itäinen): Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Kun me maaseudun edustajat saavuimme tänne puoluekokoukseen niillä eväillä, joita meille itse kullekin paikkakuntamme työväestö antoi, oli meillä melko selvillä myöskin puolueemme talouspoliittisen linjan suunta. Sen sijaan olemme täällä kokouksessa saaneet havaita, että meidän eteemme on kasattu erinäinen määrä talouspoliittisia ohjelmia, ja mikä ihmeellisintä: jokaisen alustajan puheenvuoroista on käynyt ilmi, että on vaikea rakentaa puolueen talouspoliittista ohjelmaa.

Minä ainakin omassa hiljaisuudessa tulini kysyneeksi, mistä tällainen on kotoisin. Onko nyt niin, että meillä ei enää ole tarvetta (ai tarpeita? Onko meidän puutteet todellakin niin tarkkaan poistettu, että me emme enää kykene emmekä osaa laatia talouspoliittista ohjelmaa? Jos tässä vielä leikkisästi sanoisin, niin olisiko ehkä niinkin, että tämä meidän suomalainen kapitalistinen yhteiskuntamme tämän sosialidemokraattisen puolueen yli 50-vuotisen taistelun jälkeen on lypsetty niin tyhjiin, ettei työväestö enää kykene siitä mitään ottamaan, vaan että meille tulee sääli tuota kapitalistiparkaa ja meidän täytyy antaa takaisin, niitä etuisuuksia, mitä olemme taistelujen kautta saavuttaneet? Näinhän ei asia suinkaan ole!

Kun minä lähdin Keski-Suomesta, antoivat minulle sen vaaliyhtymän valitsijat tällaiset eväät: "Vie terveisiä, ettei tätä saneerausta saisi enää jatkaa." Heillä ei ole enää varaa tinkiä elinehdoistansa. Ei ole oikein, että silloin kun meidän eduskuntaryhmämme ja hallitusryhmämme ja puolueemme siinä mukana on voinut antaa vanhuksille heidän kipeästi tarvitsemansa vanhuusturvan, kansaneläkkeen, että me muutaman kuukauden kuluttua joudumme ottamaan näille vanhuksille varat lastemme suusta, vähävaraisten ja varattomien perheiden lasten suusta. Erikoisesti minusta tässä viimeisessä vakauttamisohjelmassa on vaikea kohta tämä lapsilisien pakkosäästöön otto. Se on eräs hyvin kipeä kohta siellä maaseudulla, tölleissä joissa perheen äidit eivät ole tietäneet, millä tavalla he olisivat voineet pukea lapsensa. He sanoivat myöskin minulle, että koeta toimia sillä tavalla, että puolue saisi ehjän puoluetoimikunnan, että ne riitapukarit, joita täällä on ollut, vapaaehtoisesti luovuttaisivat paikkansa uusille. Minäkin oli niin idealisti, että uskoin sellaisen tapahtuvan. Mutta täytyy todeta, että ei siihen ole mahdollisuuksia. Sen vuoksi puoluetoimikunnan kokoonpanosta tulokoon tässäkin yhteydessä sanotuksi, että on parempi, että me to-

dellakin valitsemme vaikkapa kaksimielisestikin yksimielisen puolue toimikunnan ja annamme sen hoitaa tehtävät.

Meillä on tässä puolueessa rakennettu kaksikin suurta ohjelmaa, periaateohjelma ja talouspoliittinen ohjelma — pitkälle kantavia ohjelmia — ja me olemme kyenneet näitä ohjelmia toteuttamaan. Koskaan tähän mennessä meidän ei ole tarvinnut valittaa, että meiltä puuttuu ohjelmia. Minulla on sellainen käsitys, että meiltä puuttuu ohjelmia sen takia, kun meillä ei ole voimaa näiden ohjelmien läpiviemiseksi. Miksi ei ole? Siksi, että me emme näitä ohjelmia pyri toteuttamaan työväenliikkeen voimalla. Sanon nimenomaan työväenliikkeen voimalla, koska sosialidemokraattinen puolue ilman muita erikoisjärjestöjä ja nimenomaan ammatillista liikkettä ei kykene toteuttamaan talouspoliittisia ohjelmia, laadittakoon niitä sitten kuinka hyviä ja minkälaisia tahansa.

Meillä on täällä kolme talouspoliittista ohjelmaa, Kymen piirin esitys, toveri tuomari Tannerin esitys ja toveri maisteri Uotin esitys.

Kaikkihan nämä ovat hyviä ohjelmia. Mutta minä rohkenen epäillä, että jos näitä ohjelmia yritetään toteuttaa ns. puolueemme poliittisen johdon toimesta kuulematta varsinaista jäsenainesta ja kannatusjoukkojamme, niitä joiden etuja meidän täytyisi ajaa, jos me siivuutamme nämä, me emme tule onnistumaan näiden ohjelmien toteuttamisessa. Sen vuoksi minusta on yhdentekevää, mikä ohjelma näistä tullaan hyväksymään.

Mutta koska täällä toveri Uotin ohjelma-alustuksessa on kohta 10. joka pyrkii rakentamaan talouspoliittisen ohjelman sillä tavalla, että työväenliike kokonaisuudessaan haluaa viedä puoluekokouksen luomaa, talouspoliittista ohjelmaa eteenpäin, minä yhtyisin kannattamaan tässä alustuksessa nimenomaan kohtaa 10. Minä voisin lukea teille tämän ponnen kohdassa 10: "Tämän vuoksi tulisi perustaa puolueeseen erikoinen talouspoliittinen neuvottelukunta sekä sen alaisuuteen vakinainen toimisto ja sihteeri. Neuvottelukunnassa tulisi puolue toimikunnan lisäksi olla edustettuna sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, ammattiyhdistysliike, osuuskauppaliike sekä puolueen piirijärjestöt." Tässä on sanottu työväenliike sellaisenaan näiden talouspoliittisten ohjelmien toteuttajana.

Kuten äsken sanoin jo, jos meidän puolueemme poliittinen johto kuulematta muita työväenliikkeen erikoisjärjestöjä härkäpäisesti haluaa toteuttaa täällä jonkun, vaikka vain jonkun näistä talouspoliittisista ohjelmista, se ei tule onnistumaan. Me tiedämme, että ne saavutukset, mitä olemme tähänkin mennessä saavuttaneet, ovat taistelujen kautta saavutetut. Me saamme olla varmoja, että ne

menetykset, joista mc vapaaehtoisesti haluamme luopua, on taistelujen kautta jälleen meidän saavutettava. Sen vuoksi minä. haluaisin siteerata teille vanhaa harmaatukkaista veteraania toveri Hakkilaa: "Taistelu on kohdistettava porvaristoa vastaan eikä tapeltava, omassa keskuudessa." Sosialidemokraattisen puolueen, sosialidemokraattisen työväenliikkeen tulee olla taistelevaa sosialidemokratiaa'.

Paavo Herman Tiilikainen (Kymen piiri): Herra puheenjohtaja! Täällä on useaan otteeseen väitetty, ettei olisi ollut tilaisuutta tutustua esitettyihin ohjelmiin. Haluaisin tässä esittää, että meidän, siis Kymen piirin, ohjelma on käsitykseni mukaan ollut jo hyvin aikaisessa vaiheessa kaikkien edustajien käytettävissä, nimittäin tämän puoluekokouksen esitysvihkosien mukana, joten väitteet siitä, ettei siihen olisi päästy sisälle, ovat aivan perättömiä; kuin myöskin se iväite, joka täällä esitettiin eräitten toimesta, että itämä ohjelma olisi jonkun tai joidenkuiden maistereiden käsialaa. Voin vakuuttaa teille, että ohjelma on suurimmalta osaltaan meidän piirisihiteerimme tekemä. Niinkuin luonnollista, tällaisessa tapauksessa on tarkistettava eräitä numerotietoja, ja ne ovat olleet puolue-toimiston tarkistettavina. Ohjelma ei ole missään tapauksessa varastettu. Ei ole ollut meillä tilaisuutta varastaa Olli Uotin, taikka joidenkuiden muiden papereita, joten me olemme pelanneet puh-
tailla papereilla.

Kun täällä on monessa eri otteessa arvosteltu tätä Kymen piirin ohjelmaa, niin olemme olleet — tämä Kymen piirin pöytä, melkein koko edustajajoukko — vähän katkeria sen vuoksi, että meidän hyvää tarkoittava ohjelmamme on pantu vähän noin niin kuin alimmaiseen kattilaan. Emmehän mekään ole olleet tähänastiseen meiniinkin kaikissa vaiheissa tyytyväisiä. Mehän olemme reippaasti kokouksessamme arvostelleet kuultujen selostusten ja kirjoitusten perusteella tätä nyt harjoitettua toimintaa. Olemme tehneet siitä oman tilannearviointimme, ja sen seuraamuksena on tämä esityksemme tälle puoluekokoukselle tehty. Tämän esityksen ovat hyväksyneet meidän perusjärjestömme kuin myöskin meidän viime sunnuntaina pitämämme piirikokous, jonka esityksen myöskin täällä puhujana esiintynyt edustaja Pousikin oli valmis viime sunnuntain kokouksessa hyväksymään, joten minä uskoisin, että Pousikin voi täysin rinnoin yhtyä tähän meidän esittämäämme ajatukseen. Ei hänen tarvitse hävetä, että se on Kymen piirin esitys ja että hän on Kymen piirin edustaja.

Täällä on useaan otteeseen puhuttu vakaannuttamisesta, joka tavallaan ei tähän kysymykseen liity. Mutta minun mielestäni tääl-

lä pitäisi myöskin esiintyä tämän meidän vakaannuttamisemme isän, ministeri Simosen. Me odotamme, että hän antaisi oman painavan sanansa omista asennoitumisistaan ja omista kannanotoistaan. Mielestäni ei ole oikein, että täällä muutamia noin raskaasti syytellään, kun samanaikaisesti eräät tärkeimmät tekijät pysyvät tnka-alalla. Nyt pitäisi, vaikka onkin yoistunto, ja siihenhän ovat eduskunnassakin tottuneet eräät henkilöt, jatkaa ja myös tämä puoli asiasta tuoda esille.

Mainitussa vakaannuttamisohjelmassa, siis tuossa suuremmassa luntassa, ja sen esittäjän eräissä sanonnoissa, on pikkusen huomauttamisen sijaa. Täällä puhuttiin kuin myöskin tuolla paperilla esiintyi täyden kompensaaation ulosmittauksen vaatimus. Minä vain kysyisin Olli Uotilta, minkä takia hän omassa paikassa niin kuin täälläkin puhuu täydestä kompensatiosta, kun hän esim. Imatralla käydessään talvella sanoi, että me hyvin tiedämme, että tähän ei ole mahdollisuutta. Miksi jatkuvasti puhutaan, että se täytyy saada? Hän vielä meille reippaasti paikallisjärjestön kokouksessa saman ajatuksen esitti, ja sen vuoksi me olemme hiukan katkeria.

Tässä noin yleisesti nämä perustelut, minkä vuoksi puheenvuoroni pyysin. Ja minun käsitykseni mukaan tämän kokouksen kyllä aivan hyvin kärsii ottaa tämä Kymen piirin alustus käsittelyn pohjaksi, koska, se pitää sisällään niitä asioita, jotka me olemme järjestöissämme käsitelleet ja hyväksyneet ja jotka me olemme nähneet tähän painettuun vihkoseen — tosin lyhennettynä mutta asiasisältöltään samanlaisena — otetun.

"Viljo A 1 a-P ö 11 ä n e n (Vaasan pohjoinen): Toveri puheenjohtaja! Hyvät kokousedustajat! Viitataan aluksi pääministerin esittämään vakauttamisohjelmaan, jota me maaseudun palkallaan eläjät sekä pienviljelijät emme voi vaitiollen hyväksyä. Edustajille on myös jaettu alustus "Mitä nyt on tehtävä?". Nämä molemmat alustukset ovat sellaisia, jotka pakottavat kysymään, miten nämä taloudelliset ja palkkakysymykset voitaisiin käytännössä hoitaa ilman sos.-dem. ammattiyhdistysväen ja pienviljelijäväen myötäväikutusta. Viitataan alustuksen "Mitä nyt on tehtävä?" 11. sivulla olevaan kohtaan "Sos.-dem. puolue ja palkansaajat", jossa mm. sanotaan: "Palkansaajien on, saatava heille kuuluva osuus tuotannon tuloksista, sekä tuotannon kasvun ja kehittymisen mukana kohoava elintaso, joka lähinnä saavutetaan nousevien rahapalkkojen avulla." Ja edelleen: "Palkkapolitiikan hoitaminen on jätettävä ammatillisten järjestöjen /tehtäväksi. Sosialidemokraattisen puolueen ja palkansaajain ammatillisten järjestöjen tulee kuitenkin olla kiinteässä yhteisymmärryksessä ja yhteistyössä, mihin puolue pyrkii vaikutta-

maila talouspolitiikkaan sellaisella lavalla, joka edistää elinkeinoelämää kokonaisuudessaan ja siten luo edellytykset palkansaajien elintason korottamiselle."

Tohtori Tannerin puheenvuorossa kiinnitti huomiotani se, että hän hyväksyi myös tämän ohjelman. Kaikella kunnioituksella tohtori Tannerin persoonaa kohtaan on kuitenkin sanottava, että me emme ole tottuneet tapaamaan tohtori Tanneria siellä, missä talouspoliittisia ohjelmia laadittaessa haluttaisiin keskustella ja ottaa huomioon ammattiyhdistysväen toivomukset. On sanottava mitä vakavimmin, että hallituksen esittämä vakauttamisohjelma on onneton palkkatyöntekijöitä ajatellen. Kun "Mitä nyt on tehtävä?"-alustuksessa esitetään vain yliolkaisia viittauksia palkkatyöntekijöille eikä osoiteta, miten siinä esitetyt asiat voitaisiin yksityiskohdaisesti toteuttaa, niin olisi tämän puoluekokouksen tarkoin harkittava päätöksiä tehdessään, ettei näillä päätöksillä vaikeuteta tilannetta ja etteivät palkkatyöntekijät joutuisi ehkä epätoivoiseenkin taisteluun elinehtojensa puolesta eikä näin työnnettäisi kiilaa sos.-dem. puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen välille. Sillä se varmaan koituisi suureksi onnettomuudeksi sos.-dem. puolueelle sekä koko vähävaraiselle kansanosalle.

Ellei täällä saada parempaa selvyyttä tohtori Tannerin ja mais-teri pitsingin ajatuksista, jää minulle sellainen käsitys, että täällä pitäisi nyt hyväksyä samoja ajatuksia ja propagandaväitteitä, joita porvarilehdet ja -puhujat jatkuvasti esittävät, ja jotka esiintyvät myös "Mitä nyt on tehtävä?"-alustuksen sivulla 14, "että me kulumme liikaa, tai että meidän elintasomme on liian korkea". Niiden pyrkimyksenä on taas viedä niin palkansaajat kuin pienviljelijätkin 1930-luvun käytäntöön, hoitamattomina, työttömyyksiin.

Näihin asioihin on saatava selvyys, ennenkuin kukaan täällä voi hyväksyä ohjelmia taikka puolueelle uusia johtoelimiä.

Puheenjohtaja: Puheenvuorojärjestyksestä poiketen on puoluetoimikunnan jäsen "Vihtori Rantanen pyytänyt saada käyttää pyytämänsä puheenvuoron tällä kohtaa. Myönnetään.

Vihtori Rantanen: Hyvät toverit! Täällä tämän talouspoliittisen keskustelun alkupuolella käytti puoluetoimikunnan jäsen puheenvuoron, jossa puheenvuorossa hän arvosteli hyvin ankarin sanoin ammattiyhdistysliikkeen ja SAK:n puheenjohtajan toimenpiteitä ja puheenvuoroja. (Jos jollekulle tämän kokouksen osanottajista on iepäselvää tämän puheenvuoron sisällön johdosta hänen persoonallisuutensa, niin esitän, että hän on SAK:n pääsihteeri.)

Työnjohtaja Salmiselle minä lausuisin pari sanaa, kun hän arvosteli niin voimakkaasti myös SAK:n toimenpiteitä palkkapoliti-

kassa ja myöskin SAK:n puheen johtajan talouspoliittista asiantuntemattomuutta. Minä haluaisin vain sanoa sen, että ammattiyhdistysliikkeen ja työnjohtajien välillä on hyvin usein ollut aikaisemminkin erimielisyyttä.

Kun lukee tänne jaettua ohjelmavihkosta, herää mieleen kysymys, tässäkö sitten on se paljon puhuttu taloudellinen tervehtyminen. Onko se suuri, vuoden päivät kestänyt tohina kuivunut sitten näin pieneen kokoon? Kun Helsingin ylimääräinen piirikokous koontui ja käsitteli viime kesänä näitä asioita, niin mm. pääsihteeri Lindblom, ollessaan kokouksessa puoluetoimikunnan edustajana, lausui, että puoluekokouksen on laadittava erittäin selvä ja yksityiskohtainen talouspoliittinen ohjelma. En minä tästä vihkosesta löydä kyllä yksityiskohtaisuutta enkä selvyyttäkään.

Hyvät toverit! On todella valitettavaa, että tätä kokousta jatketaan niin pitkälle, ettei voida enää asiallisesti asioita käsitellä. Puheenjohtaja ei tunnu saavan kokouksessa järjestystä ja hiljaisuutta, eivätkä kokousedustajat pysy paikoillaan. Näin vakavan kysymyksen ollessa käsiteltävänä odottaisi sos.-dem. puolueen puoluekokoukselta kyllä hieman toisenlaista käsittelytapaa. Tänä päivänä ovat eräät talouspoliittiset kysymykset todellakin erittäin tärkeitä ja ajankohtaisia. Niihin olisi tarpeellista saada ratkaisuja, ratkaisuja ennenkaikkea palkansaajien osalta. Meidän maassamme on harjoitettu tämäntapaista talouspolitiikkaa useita vuosia. Meillä on ollut kustannuskriisimme, niukkasohjelmia, niukkaisbudjetteja jne., joilla on pyritty alentamaan ihmisten ostokykyä ja kaventamaan elintasoja. Me olemme yhteisvoimin sos.-dem. puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen kanssa pystyneet ne torjumaan. Tällä kertaa näyttää tilanne kehittyvän hieman toiseen suuntaan. Minä vain asettaisin kokousedustajain vastattavaksi, jokaisen itselleen ja valitsijoilleen: Ovatko edustajat todellakin valmiit niin runsaaseen kuluttajien ja palkansaajien elintason alentamiseen, mitä tämänpäivän talouspoliittiset ohjelmat merkitsevät? Jos vastaus on tästä selvä, niin silloin myöskin tämän kokouksen ratkaisu tulee olemaan varmaankin palkansaajille ja ennenkaikkea sos.-demeille myönteinen.

Täällä on hyvin monia tehtaiden pääluottamusmiehiä kokousedustajien joukossa. Minä uskon, että he hyvin vakavasti harkitsevat asiaa ratkaisua tehdessään, sillä jäsenistö tulee myöskin heiltä kysymään: Mitä olet tehnyt sillä osuudella, jonka olemme sinulle antaneet?

Minä en kuluta tämän kokouksen aikaa enempää, koska siellä on puheenvuoroja. Luultavasti jokainen haluaa käydä hieman nukumassakin. Minä vielä kerran vetoan puoluekokouksen edustajiin,

että todellakin katseltaisiin sosialidemokratian parasta ja sosialidemokraattisen jäsenistön parhaan aineksen työmiehen, parasta.

Pekka Kokko (Satakunnan piiri): Hyvät toverit! Kokouksen meno on jatkunut pitkälle. Koetan lyhyesti tuoda esille ne ajatukset, mitä nimenomaan työmiehet, porilaiset työmiehet, ajattelevat tämän hetken tilanteesta, ja mitä me porilaiset, Porin puolen metallityöntekijät, olemme ajatelleet puolueen ongelmakysymyksistä.

Sen vihkosen, joka puolutoimikunnan toimesta lähetettiin perusjärjestöille ja jonka ensimmäisenä kappaleena oli Kymen piirin esitys, pohjalla me olemme käsitelleet tämän tulevan puolueen ohjelman, ja sen esityksen varaan sen täytyisi rakentua. Me emme suinkaan näe tässä ohjelmassa kaikkea sitä hyvää ja kaikkea sitä parasta, mitä me tosiaan sos.-dem. puolueen lähitulevaisuuden ohjelmassa odottaisimme ja vaatisimme. Me näimme siinä heikkouksia, mutta me olimme kuitenkin sitä mieltä, että tästä voimme rakentaa ja tälle voimme lähteä tulevaisuutta rakentamaan.

Eräs seikka, johon me kiinnitimme huomiotamme, oli näissä ponsissa esitetty viimeinen ponsi. Siinä tosiaan mainitaan työaikalakien, työviikon lyhentäminen. Mutta me olisimme toivoneet, että tätä kohtaa olisi täsmennetty johonkin määräraikaan. Mutta koska muutaakaan kohtia ei ole täsmennetty, niin uskoisimme, että se tosiaan tulee huomioon otetuksi ohjelmassa jo lähitulevaisuudessa korjauksen aikanaan saamiseksi. Se, että huomiomme kiinnittyi tähän työaikakysymykseen, johtui siitä, että nykyisin käytännössä oleva työaika, joka perustuu työaikalakiin ja voimassa oleviin työehtosopimuksiin, teollisuuslaitoksissa nimenomaan kesäaikana on hyvin erilainen, ja se on kohta, joka olisi yritettävä saada korjatuksi, jos me sosialidemokraatteina yritämme asettaa kaikki ihmiset samaan asemaan, saman teollisuuslaitoksen palveluksessa edes olevat, niin kai on tarkoitus, että kaikki työntekijät olisivat samassa asemassa. Mainitsen vain muutaman käytännön esimerkin. Saman tehtaan erään osaston työntekijät suorittavat 48 tunnin työviikkoa, eräs osa tekee 47, eräs 45, ja saman tehtaan työväestä eräs osa tekee 39 tunnin työviikkoa — tarkoitan konttorihenkilökuntaa. Jos me tosiaan ajattelisimme, että jokainen ihminen, olkoon hänen työpaikkansa konttorissa tai tehtaassa, jokaisen ihmisen työajan täytyisi olla samanpituinen. Me toivoisimme, että tuleva puolutoimikunta, joka ohjelmaa rupeaa toteuttamaan, kiinnittäisi omaa ja eduskuntaryhmän vakavaa huomiota tähän asiaan.

Minä yhdyn kannattamaan tätä esitystä, mikä on Kymen piiristä lähtenyt ja minkä pohjalle on rakennettu tämä asia, ja yhtyisin kannattamaan Salmisen tekemää lisäponsiehdotusta siinä.

Muutama sana tämän hetken niistä käsityksistä, mitä tällä hetkellä ajatellaan nimenomaan niistä ajatuksista, mitä SAK:n taholta on viime aikoina julkituotu, palkansaajapolitiikasta. Me olemme siinä mielessä hyväksyneet sen, että se tuo korvauksen sille, mitä me menettäneet olemme näiden viime vuosien aikana. Mutta huomioon ottaen sen, nimenomaan sen kehityksen ja sen tuloksen, jonka me yleislakon taistelulla saimme, ja sen kehityksen, joka yleislakon jälkeen on tapahtunut, jokainen työmies ja jokainen työmiesperhe tietää sen, että se täysi kompensatio, jonka silloin suuren taistelun avulla saavutimme, olemme sen menettäneet. Olemme ajatelleet niin, että me emme pidä kiinni markkamääräisistä täyden kompensaation korvauksista. Me tyydymme siihen, että meille taataan reaalinen ansio ja toimeentulo — ei huomiseksi päiväksi, vaan myös tuleviksi päiviksi ja tuleviksi pahoiksi päiviksi. Meidän on otettava huomioon se tosiasia, joka täälläkin on eräissä puheenvuoroissa esiin tuotu, että meillä on tulevina aikoina huonoja päiviä edessämme. Ottaen huomioon sen, mitä ns. suuret ikäluokat tuovat tullessaan, mitä tuo ulkomaankaupan suhdanteiden huonontuminen jne. Me toivoisimme, että lähitulevaisuudessa SAK, ajaessaan Suomen työväenluokan palkka-asiaa, ottaisi huomioon myös tämän reaaliansion saavuttamisen ja reaaliansion pitämisen pysyvänä.

Toveri Tiaiselle mainitsisin muutaman sanan. Hän luetteli niitä markkamääriä, joita työllisyysvaroina on annettu nimenomaan uuden teollisuuden rakentamiseen. Minun mielestäni siinä ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota siihen, kun on firmoille annettu näitä työllisyysmäärärahoja työttömyyden torjumiseksi, että miten ne niitä käyttävät. Eräs teollisuuslaitos Satakunnassa on saanut 8 miljoonan markan työllisyyslainan noin kuukausi sitten — tämän hetken tilannetta en tosin tiedä, mutta vajaa kuukausi sitten — tämä sama työnantaja oli ottanut yhden työntekijän kunnan työttömyyskortistosta töihin tehdasrakennukselleen. Minä en tosiaan tiedä, kuinka hyvin perustein nämä lainat on annettu, mutta toivoisin, ja me kysymyksessä olevan paikkakunnan sosialidemokraattinen järjestöväki toivoisimme, että näille firmoille näitä työllisyyslainoja annettaessa valvottaisiin nimenomaan työministeriön taholta paremmin, että ne käytettäisiin siihen tarkoitukseen ja sillä tavalla, kuin näitä rahoja ovat anoneet. Samanaikaisesti kumminkin itällä, firmalla oli tarjolla sellaista työtä, johon olisi voitu työläisiä ottaa kortiston kautta, ja asianomaisen kunnan työttömyyskortistossa oli noin 80 työntekijää.

Puheenjohtaja: Puheenvuorojärjestyksestä poiketen on alustaja Uoti pyytänyt puheenvuoron. Annetaan se hänelle.

Maisteri Uoti: Herra puheenjohtaja! Edustaja Tiilikainen esitti täällä minulle suoran kysymyksen ja katson velvollisuudekseni silloin siihen vastata. (Haluan kuitenkin ennen sitä onnitella Kymen läänin vaalipiiriä siitä, että heillä on erinomainen piirisihteeri. Hän on todella sitten laatinut alustuksen, joka osoittaa melkoisia perustietoja juuri taloustieteen alalla, melkoista taitavuutta käytellä termejä. Tämän lisäksi hänellä on ollut telepaattista kykyä, että hän on pystynyt tietämään valmiin jäsenyyksen, Helsingistä Kymin, ja lisäksi pystynyt todella sangen tarkasti, mikäli minä ymmärrän, oppimaan minun vanhan ystäväni ja huonetoverini maisteri Pitsingin kirjoitustyyliä — minä kun tämän tyylin tunnen, koska olen hänen kanssaan samassa työhuoneessa monta vuotta, viettänyt. Meidän tulisi saada enemmän näin pystyviä ja todella asiaan paneutuvia ja osittain yliluonnollisillakin kyvyillä varustettuja piirisihteereitä puolueemme piirijärjestöjen palvelukseen!)

Edustaja Tiilikainen kysyi minulta, minkä takia minä puhun täällä jostakin täyskompensaatiosta, kun olen Imatralla kuulemma sanonut, että sellaista ei voi saada. Minä kiistan jyrkästi koskaan esittäneeni minkäänlaisia mielipiteitä jonkin itäyskompensaation saamisesta, sen puolesta tai vastaan. Niissä alustuksissa, joita minä olen esittänyt ammattiyhdistysvaelle, minä olen esittänyt kehitystä talouselämässä, SAK:n kannanottoja ja asioiden kulkumahdollisuuksia. Käsittääkseni on täysin selvää, jopa ilman muuta luonnollista, että SAK on pysynyt elinkustannusten nousun korvaamisen osalta kiinni tehtyjen sopimusten hengessä nimenomaan niissä olosuhteissa, joissa vastapuolen tarjous on kaiken aikaa ollut nolla. Minä uskallan väittää, että hän ei voi mitään muita ajatuksia Imatralta-kaan minun suuhuni asettaa.

Eräitä seikkoja tässä Kymen piirin ohjelma-alustuksessa on SAK:n toimiston piirissä jonkin verran ihmetelty. Kaikkein pahimmin on meidän silmiimme pistänyt esitys siitä, että tähän maahan pitäisi säätää minimipalkkalaki. Asiahan on nimittäin niin, että tämä minimipalkkalaki on ollut kommunistien teemana vuodesta vuoteen. He ovat sillä — en tiedä, mistä syystä — halunneet tuollaisen tilanteen syntyä edesauttaa, että todellakin joku minimipalkka olisi, vaikka uskon, että heidänkin täytyy tietää, että jos tämän maan porvarillinen eduskunta säätää minimipalkkalain, niin varmaan tämä minimipalkka on sellainen, että sillä ei kukaan elä. Minimipalkalla laissa säädettynä on yleensä taipumus, tietysti, muodostua heikoilla työaloilla maksimipalkaksi ja nimenomaan tällaiset lait meidän oloissamme olisivat varsin paha jarru ammatilliselle

järjestötoiminnalle ja sopimuspolitiikalle. Tällaisia lakeja ei ole missään Euroopan maissa, joissa on nykyaikainen palkkapolitiikka. Nimenomaan Skandinaviassa ollaan oltu sitä mieltä, että sellaiset eivät ole tarpeellisia. Tällainen lainsäädäntö sopii takapajuisiin maihin — ja saattaa olla ymmärrettävää, että tällaisten ohjelma-luonnosten laatijain taholla halutaan tällaisten takapajuisten maiden järjestelmiä meille tyrkyttää, mutta missään nimessä se ei ole hyväksyttävää.

Viimeksi puheenvuoron käyttänyt toveri mainitsi, tai hän hieman antoi ymmärtää, että yleislakko olisi sellaisenaan ollut yleislakon jälkeen tapahtuneen hintakehityksen syy. On ikävä todeta, että ammattiyhdistysmiesten aivoihin voi piintyä tällaisia yksipuolisia ajatuksia, jotka ovat lähtöisin jonkun Talouselämä-lehden palstoilta ja saaneet sitten laajempiakin kannattajapiirejä taakseen. Jos seuraamme tapahtunutta hintatason nousua viime maaliskuusta lukien, niin tosiasia lienee se, että palkkakustannusten nousu, sen siirtyminen hintoihin, on nostanut indeksiä ehkä 3—4 pisteellä. Me emme olisi välttyneet valtiontalouden tietyistä saneerauksista, emme olisi välttyneet vuokrien korotuksista, emme tuontihintojen noususta emmekä paljon mistään muustakaan, jos ei olisi rahapalkkoja pystytty nostamaan, niin kyllä meillä olisi vuoden 1955 loppupuolen palkat, mutta meillä suinkaan ei olisi vuoden 1955 hintataso eikä edes yleislakon pohjana ollut hintataso, vaan indeksi olisi jo 31:n pisteluvussa 115 tai niillä main. Emme voi nykyhetkellä suhtautua tällaisella yksipuolisuudella syihin ja seurauksiin. Suomen Pankin pääjohtaja on nimenomaan toistuvasti sekä suullisesti että kirjallisesti ilmoittanut, että jos ja kun voitaisiin solmia työehtosopimukset tämän hallituksen palkkasuosituksen pohjalta, niin samana ajankohtana, samoina viikkoina, korkeintaan kuukausina, tulisi Suomen Pankki tekemään sen leikkauksen, josta se on pidättynyt — v. Fieandtin sanoja käyttäkseni — siksi, että on haluttu parantaa kuumepotilasta; toisin sanoen: ensin käytännössä palkkasulku, sitten devalvaatio, jonka hintavaikutukset elinkustannusindeksissä ovat muutaman kuukauden sisällä noin 10 % edellyttäen, että devalvaatio on kaavailtu 30 %:n suuruiseksi. Tämä näyttää sellaisenaan toteen myös erään puoluetoimikunnan alustuksen keskeisen kohdan, nim. sen, että turha meidän on luulla, että yksipuoliset uhraukset sellaisinaan sitten tilanteen vakaannuttaisivat. Jos todella me emme tee tällä hetkellä muuta, kuin taipuisimme näihin erittäin epäedullisiin suosituksiin, tekisimme sopimukset niiden pohjalta, rae tekisimme sen tietoisena siitä, että tällaisella

leikkauksella, siis devalvaatiolla, tultaisiin yksinomaan nostamaan elinkustannusindeksiä 10 %:lla. Turha meidän on kuvitella jatkuvasti jotakin sellaista, että palkansaajaväestön yksipuolinen uhraus olisi kaikista vaikeuksista edes poispääsy, koska todellakaan käytäntö ei osoita mitään muuta kuin sen, että kun me jotakin uuraamme, niin muut ovat tappelemassa siitä, minkä me olemme jälkeemme jättäneet, ja hetken päästä pyytämässä lisää!

Sulo Hostila (Kymen piiri): Herra puheenjohtaja! Minä tuskin enää olisin puuttunut puheenvuoro-oikeuteeni, mutta koska SAK:n toinen puheenjohtaja, puoluetoimikunnan jäsen Rantanen kävi niin erikoisella tavalla erään meidän piirimme puoluekokousedustajan titteliin käsiksi, niin minusta tähän asiaan on syytä paneutua.

Aivan oikein sihteerä Uoti mainitsi, että meillä Kymen läänissä on todella sosialidemokraattista voimaa. Mutta me olemme myöskin kunnioittaneet niitä veteraaneja, jotka ovat tämän toiminnan meille paikkakuntalaisille eri puolilla lääniämme hankkineet, esim. juuri tätä edustaja Salmista, jota täällä työnjohtajatittelillä tituloitiin ja joka on 50 vuoden aikana omakohtaisella ruumiillisella työllä hankkinut elatuksensa. Minusta on halpamaista, että SAK:n puheenjohtaja käy tässä kokouksessa häntä arvostelemaan jollakin työnjohtajatittelillä — sillä verukkeella, että hänen hermonsä eivät kestä asiallista arvostelua eräistä toimenpiteistä kuluneina vuosina! Me olemme oikeutetusti ylpeitä siitä, että Kymen lääni edustaa puolueen voimakkainta piiriä. Myöskin siinä mielessä me olemme täysin yksimielisiä, että tähän kokoukseen tulimme vakaassa uskossa saada rauha puolueemme piiriin ja myöskin toisiin piireihin samanlaiset edellytykset toimia niin, että muillakin olisi mahdollisuus voimaansa lisätä. Kun kuitenkin meidänkin piirimme joukossa löytyy muutamia erimielisiä, edustajia, niin heille totean, että näitä hyväksi todistettuja Kymen läänin esityksiä puolueen nykyhetken ja tulevasta talouspolitiikasta on esitetty meidän läänimme esityksessä. Myöskin toveri Pousi yksimielisesti hyväksyi jo perusjärjestyksessä kaikki nämä kohdat, myöskin täällä puheenvuorossaan hän hyväksyi muutamien varauksien samalla tavoin meidän oman ohjelmamme. Kuitenkin hän Sen jälkeen, kunhan puuttui: SAK:n lunttaan, tuli sanoneeksi, että tämä tekele on tilattu jostakin maisteriryhmästä ja raakileena se ei enää kelpaa mihinkään. Minä valitan, että meidänkin piirissämme löytyy henkilöitä, jotka eivät edes vajaan viikon aikaa pysy niiden päätösten ja periaatteiden takana, jotka he ovat julkisessa perusjärjestöjen kokouksessa aikaisemmin hyväksyneet. Me toteamme, että Kymen läänin esitys lähtee siitä, että teollisuutta olisi tähän maahan saatava lisää, Me juuri

saamme voimamme Kymen läänissä teollisuudesta. Se on avoimesti tunnustettava. Me haluamme lisätä myöskin suurteollisuutta, mikäli se on suinkin mahdollista. Silloin juuri sosialidemokratian voima edelleenkin kasvaa ja siinä suhteessa me aivan luonnollisesti yhdyimme tähän oman piirimme esitykseen. — Minä en käy spekulimaan, mitä tietä tämä esitys on syntynyt. Joka tapauksessa se on hyvä ja minun käsittääkseni, niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on todistettu, kelpaa puolueen hyväksyttäväksi toiminta-ohjueksi.

Armas Härkönen (Mikkelin lääni): Herra puheenjohtaja! Kun on jouduttu sosialidemokraattisen puolueen puoluekokouksessa käsittelemään maaseudun oloja ja kysymyksiä, niin se tosiaan täytyy tapahtua tuntemuksella. Ymmärrän, että en puhu aivan asian vierestä enkä tuntematta niitä näkökohtia, jotka siellä vallitsevat, koska olen 30 vuotta tätä maata juuri pienviljelijäin parissa samoillut ristiin ja rastiin. Mutta itse asiassa tämä ylimääräinen puoluekokous, joka nyt on meillä tässä menossa, taistelukentällä se herätti eräitä näkökantoja minussakin. Kun puolueen vakituinen toimitsija eräässä kokouksessa oli selostamassa asioita, jotka eivät kuuluneet varsinaisesti tässä kokouksessa esillä oleviin kysymyksiin, tuli siellä puheeksi myöskin se, mistä täällä Helsingissä oikein riidellään. No, hän tietystikin, tämä toimitsija, viisaana miehenä ei suoraan vastannut kysymykseen, mutta sieltä läpi kuulti sellainen näkökanta, joka täälläkin nyt on moneen kertaan eri yhteyksissä jo esille tuotu. Minulla ei silloin ollut minkäänlaista suuntaa näissä kysymyksissä, joiden merkeissä täällä eleitään. Mutta sen jälkeen tapahtui muutama kuukausi sitten täällä Helsingissä myöskin sellinen kokoontuminen, jossa eri ryhmien kärkimiehet esittivät ajatuksensa, joista juuri minulle selvisi, mikä käsitys maaseudulla, elävillä pienviljelijöillä ja siellä työskentelevällä muullakin vähäväkiselä kansanosalla voi asioista olla. Tässä mainitsen, että siellä juuri puoluesihteerin Leskinen esitti mm. maaseudun asuntotoiminnan tyrehdyttämistä siten, että ne varat, jotka nyt maaseudulle asutustarkoituksiin on annettu ja joista korot ja kuoletukset palautuvat tänne ASO:n rahastoihin, on käytettävä maan teollistamiseen. Ja hän ilmoitti nimenomaan, että näitä varoja tulee takaisin 30 miljardia markkaa vuosittain. Tosin tämä määrä osoitettiin vääräksi jo tässä yhteydessä ja todettiin, että niitä ei tule takaisin täyttä 2 miljardia vuodessa, jotenka se sinänsä oli jo virheellinen esitys ja virheellinen käsitys asioista, ja lisäksi se on sikäli virheellinen meidän maaseudun väestön edustajille kuultavaksi, että jos tämä pienikin määräraha otetaan maaseudulta pois, niin ei siellä ole sei-

laistakaan mahdollisuutta rakentaa niiden pienviljelijöiden välttämättömiä asuntojaan, joita he ehdottomasti asumisekseen, eläkkeeseen ja ollakseen tarvitsevat. Nämä varat on sitä paitsi lainoitettu 3 %:n korolla, mutta ei puhuttu sanaakaan niistä ARAVA-määrärahoista, joita annetaan asutuskeskuksiin ja asemakaavoitetuille alueille myöskin maaseudulla 1 %:n korolla ja joista jo "subventio", siis se korko, jonka valtio joutuu tällä tavalla kärsimään ja menettämään, tekee vuodessa 3,5 miljardia markkaa. Edelleen eri yhteyksissä on esitetty sellaisia ajatuksia, että maatalouden tukeminen ja sen eteenpäin vieminen ja kehittäminen meidän maassamme ei ole sellaista toimintaa ja sellaista politiikkaa, jota sosialidemokraattinen puolue voisi pitää omanansa, ja jota se voisi edelleen hoitaa. Minulla on täällä edessäni muutamia sellaisia sanontoja ja ohjelma-kohtia, jotka tämän seikan selventävät, esim. minulla on tässä käytettävissäni puoluesihteerin Leskisen Kainuussa pitämä puhe, jossa eräissä kohdissa nimenomaan kolhitaan sitä maatalouden osaa, joka nyt siellä ja muuallakin meidän maassamme tällä kertaa saa osakensa valtion huomiota. Täällä sanotaan: Lopetetaan maatalouden tukeminen iä jos on pakko maksaa subventioita, niin maksetaan niitä edes sahoille ja selluloosatehtaille. Tällainen ajatus kun esitetään siltä taholta, joka on juuri tällaisen puolueriidan sieluna, tavallansa, ja kun nämä yhdistellään, tulee ilman muuta maaseudun eläville käsitykset selviksi. Ei ihme, että maalaisliiton puoluesihteerin Korsimo iloitsi niistä sanonnoista tältä osalta ja muiltakin kohdilta, mitä Kainuussa esitettiin ja vielä enemmän, jos me otamme ne ajatukset eräiltä kohdiltansa käsiteltäväksi, mitkä puoluesihteerin Leskinen Valkeakoskella on, myöskin maaseudun ja maatalouden kysymyksistä, esiteltyt. Täällä nimittäin on sanottu, jos mielimme kehityksessä olla muiden mukana, on maamme teollistaminen edellytys elintasomme nousuun ja taloudellisen pohjan saavuttamiselle. Pienteollisuus ja sen kehittäminen maaseudulla on vain näpertelyä, me tarvitsemme suurteollisuutta — ja nyt tärkein! — maataloudella ei Suomessa ole muuta mahdollisuutta kuin elättää isäntäänsä ja emäntäänsä. Työtilaisuuksia muille se ei juuri pysty tarjoamaan. On turhaa väkisin pitää yllä järjetöntä maataloutta. Kun tällaisia ajatuksia annetaan vastustajille kentälle, ymmärrämme, että niiden henkilöiden keskuudessa, jotka puoluetöitä kaikessa hiljaisuudessa juuri maaseudulla ovat muun työnsä ohella joutuneet tekemään, tämä on katkeraa luettavaa.

Edelleen vielä tässä uudessa, nyt tänne tuodussa painetussa esityksessä "Mitä nyt on tehtävä?" oli niiden ponsilauselmien 3. kohdassa maininta "Uudistettava maa- ja maatalouspolitiikka niin, että

maanviljely saatetaan omavaraisesti kannattavaksi elinkeinoksi ja metsien järkipäistä hoitoa ja hyväksikäyttöä kehitetään". Tämä esitys on sellaista sanontaa, joka mielellään maalaisliiton taholla on erittäin maukasta. Tosin näissä lisäyksissä on tullut muutos, ja sanoisin, että lisäykset ovat hyviä, mutta kun alkukäsittelyssä juuri tämän painetun sanan teksti jää edelleen olemaan näissä ponsissa ja siihen tuli vain lisäyksi tämä koneella kirjoitettu ja monistettu osa, niin olisi mielestäni kuitenkin tuo painettu kokonansa poistettava ja muutettava tuota kohtaa niin, että ainoastaan tämä monistettu teksti tänne lopullisesti jäisi. Kun kuitenkin kaikella sillä, mitä nyt on tapahtunut, on, kuten tässä mainitsin, sellaiset seuraukset, että tulevaisuudessa kenttätöitä maaseudulla tekeville, tulee vaikeaksi saada todistetuksi ne pyrkimykset, mitkä todellisuudessa sosialidemokraattisella puolueella tulee olemaan myöskin maaseudun kysymyksiin nähden, olisi mielestäni tässä kokouksessa hyväksyttävä sellainen ponsilauselmä, joka taittaisi kärjen niiltä väitteiltä, jotka varmasti nämä esitetyt ajatukset ja näkökohdat esille tuovat. Siinä mielessä ehdotan, että tämä puoluekokous hyväksyisi seuraavan ponnin:

"Puoluekokous sanoutuu irti puoluesihteerin Leskisen Kainuussa ja Valkeakoskella pitämistä puheita ja niissä esittämistä lausunnoista talouspoliittisista kysymyksistä ja erikoisesti lausuu paheksumisensa hänen maaseutukysymyksessä esittämiinsä harkitsemattomiin ja puolueohjelman vastaisiin kantoihin."

Puheenjohtaja: Puheenvuorojärjestyksestä poiketen on puoluetuomikunnan jäsen Kuusela pyytännyt saada käyttää tällä kohtaa puheenvuoron. Myönnän sen.

Walter Kuusela: Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Minun epäkiitollisena tehtävänäni on monissa tilaisuuksissa ollut yrittää puolustaa pienviljelijöiden etua meidän puolueessamme. Toverit hyvin tietävät, että tehtävä ei ole suinkaan ollut helppo, ja minä olen miltei säännöllisesti tottunut siihen, että silloin kun näitä pienviljelijäasioita on jouduttu puolustamaan, niin minä olen siinä joutunut vähemmistöön. Tosin meillä on puoluekokouksien ohjelmat pyrittävä rakentamaan pienviljelijäystävälliseksi sen takia, että me kaikki olemme käsittäneet, että maaseudulla sosialidemokraattisella puolueella pienviljelijäväestön ja maaseutuväestön keskuudessa on ollut kaikesta huolimatta runsaasti kannatusta ja me olemme halunneet pitää näitä piirejä jatkuvasti sosialidemokraattisen puolueen kannattajina. Mutta me tiedämme myöskin, että käytännössä näitä hyviäkin ohjelmia on heikosti noudatettu. Voisimme monelta vuodelta taaksepäin osoittaa, että puolueen suhtautuminen

tärkeisiin maatalouspoliittisiin kysymyksiin on ollut sangen hapa-roivaa ja epäjohtonmukaista. "Vaikka näitä kysymyksiä usein väheksytään, niin joutuessamme olemaan halUtusyhteistoiminnassa maalaisliiton kanssa, nämä kysymykset ovat usein tulleet esille ja ne ovat osoittautuneet vaikeiksi hoitaa. Minä viittaan vain erääseen hyvin tärkeään kysymykseen, josta tässäkin kokouksessa on ollut miltei jokaisessa johtavassa alustuksessa puhetta. Ja tämä on ollut suhtautuminen lakiin maataloustulon vakaannuttamiseksi. Eikö teistäkin, hyvät toverit, tunnu vähän oudolta, että kun tämä laki eduskunnassa viime toukokuun 8. päivänä hyväksyttiin, yksimieli-sesti, niin miltei heti sen jälkeen lukuisissa eri yhteyksissä on vaa-dittu tämä laki kumottavaksi. Tällainen kannan muuttuminen näin tärkeässä kysymyksessä yhtä äkkiä aivan päinvastaiseksi, kuin mitä se silloin oli, ei herätä kenessäkään minkäänlaista luotta-musta. Nyt kun ylimääräinen puoluekokous on tullut yhä lähem-mäksi, nämä lausunnot maatalouspoliittisista kysymyksistä ovat käyneet entistä ihmeellisemmiksi. Tämän ylimääräisen puolueko-kouksen edellä on kaikkialla tähdennetty sitä, että puoluekokouk-sen päätöksiä on kunnioitettava, koskekoot ne sitten mitä ohjelma-kysymyksiä tai menettelytapoja tahansa. Minun mielestäni on yhtä suuri menettelytaparikkomus se, että jotkut puolueen arvovaltaiset toimihenkilöt puhuvat aivan päivästäistä maatalouspolitiikasta kuin mitä hyväksytty edellisen puoluekokouksen yksimielinen päätös edellyttää. Minä voisin tästä tuoda esille useita seimerkkejä, mutta ne eivät ole tarpeellisia, ne ovat niin tuoreessa muistissa.

Kun nämä minuutit kulkevat näin nopeasti niin haluan muuta-malla sanalla puuttua niihin ohjelmakohtiin, jotka nyt ovat täällä käsiteltävinä ja joissa käsiteltiin maataloutta. Meillä on täällä edessämme pari kolme pääalustusta. Täällä on ensiksikin useassa yhteydessä viitattu Kyinen piirijärjestön aloitteeseen. Eräät täällä pitävät tätä alustusta erittäin arvokkaana, ja näyttää siltä, että useammalla taholla halutaan tekijänoikeus tähän aloitteeseen. Asia lienee niin, että se on suurimmaksi osaksi toveri Pitsinkin käsialaa. Hän on itse sen myöntänyt ja rehellisenä miehenä hän on varmasti sen valmis nyt vaikka itse todistamaan. Ja kun täällä on sanottu, että tämä Kynien piirijärjestön aloite on käsitelty siellä perusjärjestöissä ja se on siellä kaikkialla suurella yksimielisyy-dellä hyväksytty, niin minun täytyy vähän ihmetellä sitä monis-tettua paperia, jossa tätä Kymen piirijärjestön aloitetta on suuressa määrin muutettu. Kun lukee läpi tämän parannetun painoksen Ky-men piirijärjestön aloitetta "Mihin olemme pyrkineet — Mihin olemme joutuneet — Mitä nyt on tehtävä?", niin kyllä täytyy sa-

noa, että pienviljelijänä karvat suorastaan nousevat pystyyn kun lukee näitä perusteluja, jotka koskevat meidän maatalouttamme. Toivottavasti toverit ovat sen kaikki lukeneet lävitse ja voivat todellakin ajatella, minkälainen suhtautuminen olisi tullut tämän puoluekokouksen viralliseen päätökseen, jos nämä perustelut olisi hyväksytty semmoisina kuin ne olivat tässä toisessa, parannetussakin painoksessa. Minun täytyy sanoa, että maatalouspolitiikassa on tosiaan tapahtunut pääsiäisen ylösnousemuksen ihme! Kun lukee näitä uusia päätöksiä, jotka koskevat maataloutta, niin minun on ilolla todettava, että ne ovat sängen järkeviä. Ne ovat sellaisia ponsia, jotka minä olen valmis allekirjoittamaan ja joiden puolesta minä olen yrittänyt kymmeniä kertoja aikaisemmin näissä yhteisissä kokouksissa puhua. Mutta mikä on se voima, joka on muuttanut nämä ponnet tällaisiksi? Tämän parannetun painoksen ohjelman johtava punainen lanka oli hyökkäys meidän "järjetöntä" tähänastista maatalouspolitiikkaamme vastaan. Ja kun nyt tästä sudesta on raateluhampaat leikattu pois, siitä on tullut hyvin säällittävä olento. Kun tarkastelee tätä aloitetta ja tarkastelee niitä muutettuja ponsia, niin ilmeisesti ohjelmavaliokunnalla on pientä sovittelua, että siihen ei vieläkin jäisi perusteluja, jotka tähtäävät niihin ponsiin, jotka siinä alunperin olivat. Mutta kun ponnet on kokonaan muutettu, silloin täytyy perustelua vielä vähän sliipata entisestään. Muuten siitä tulee tökerö tekele. (Kokouksesta: Sitten se on hyvä!) Sitten se on hyvä... — Minun täytyy ihmetellä, mikä taikavoima muutti ponnet tämmöisiksi, ja kun olen kuullut, että tänne lähetettyjä puoluekokousedustajia on hyvin ankarasti varoitettu, että he täällä noudattaisivat kaikkia niitä ohjeita, joita he evästyskokouksissaan ovat saaneet, niin näiden toverien asema, jotka Kymiin menevät, ei ole kadehdittava, sillä kun te viette uudet ponnet ja asetatte ne vastapainoksi näille, niin tekijä tuskin tuntee opusta omakseen. Mutta kun olette muuttaneet ne maataloudelle näin edulliseen suuntaan, niin toivottavasti te kykenette tämän kääntymyksen hyvin valitsijoille selvittämään.

Kun tarkastelee sitä aloitetta, joka täällä kulkee nimellä "Sosialidemokraattisen puolueen lähiajan talous- ja teollistamisohjelma", niin täytyy sanoa, että se on suurella asiantuntemuksella ja taitavuudella laadittu, mutta siinä on eräs kohta, josta allekirjoittanut on joutunut hyvin useassa yhteydessä olemaan eri mieltä. Sen perusteluissa sivulla 10, jossa selostetaan maataloutta, on selvästi sanottu, että laki maataloustulon vakaannuttamisesta on sellainen, joka estää kaiken terveen talouselämän kehittämisen meidän maassamme. Minä olen useassa yhteydessä sanonut, että me voimme kes-

kustella niistä detaljeista, millä maataloustulo sidotaan yleiseen ansiotasoon. Se periaate, että kun yleinen ansiotaso nousee teollisuustyöläisten keskuudessa, niin maataloustulon pienviljelijäväestön keskuudessa, joka on meidän maamme kaikkein huonnoimmin toimeentulevaa väkeä, täytyy äurata yleistä ansiotason kehitystä, se on sellainen, josta minä en voi luopua. Ja sille antaa hyvää pontta se, että meidän liittomme, Suomen Pienviljelijäin Liiton edustajakokous, joka edustaa sentään yli 30.000 järjestynyttä pienviljelijää, on yksimielisesti tämän periaatteen hyväksynyt, ja siinä mielessä minä katson, että nämä pääsiäisyön ylösnousemuksen ponnet, sikäli kune ne koskevat pienviljelijöitä, ovat paremmat kuin nämä, jotka ovat tässä toisessa ohjelmassa.

Minä toivon, että ohjelmavaliokunta vielä vähän stilisoi näitä ponsia. Siellä saattaa olla eräitä kömmähdyksiä ja eräitä perustelukohia, jotka ovat ristiriidassa näiden ponsien kanssa.

Rainer Leskinen (Kymen piiri): Hyvät puoluetoverit! Ensinnä minä pyydän sanoa edustaja Kuuselalle, että me Kymen piirin edustajat koetamme kestää sen selkäsaunan, minkä me tulemme näistä muutetuista ponsista saamaan, jos asia nyt sillä tavoin on, että jotakin selkäsaunaa niistä tulee. Kun me parhaillaan liikumme sellaisen asian parissa, jonka piiriin kuuluvat kaikki ohjelmakysymykset, rohkenen hypätä tästä ilmeisesti hyvin hedelmällisestä riidasta pois esitykseen, joka on tuossa puoluetoimiston lähettämässä painetussa vihkosessa kohta 1/16. Se on urheilupolitiikkaa. Siinäkin pyytäisin saada sivuuttaa TUL:n skisman ja tehdä eräitä huomautuksia tai eräitä havaintoja siinä esiintyviin muihin kohtiin.

Ensinnäkin on todettava, että me pidämme luonnollisena ja selvänä, niin kuin Nastolan alustuksessa on, että järjestöjen urheilutoiminta muodostaa sen rungon, josta urheilutoiminta on saanut alkunsa ja lähtökohtansa. Sitten kun siinä puhutaan kunnallisesta urheilutoiminnasta, urheilulautakunnista jne., niin minusta on asiallista tämän puoluekokouksen todeta jo tapahtuneet tosiasiat, jo tapahtunut kehitys kunnallisista urheilulautakunnista ja samalla siihen oleellisesti liittyvänä kunnallisista nuorisotyölautakunnista ja merkitä se puoluekokouksen pöytäkirjaan selvänä tosiasiana, joka varsin suuressa määrin jo on tapahtunut, ja jotta se tulisi entistä enemmän tunnustetuksi ja toteutetuksi, että siitä tulisi nimenomainen puoluekokouksen päätös. Edelleen on pidettävä suotavana Nastolan esityksessä esitettyjen ajatusten hyväksymistä, opetusministeriön portaassa huomioida urheilutoiminta kuin myös nuorisokasvatustoiminta entistä suuremmassa määrin. Niinikään lääni- ja kunta-portaan tulisi huomioida vastaavat seikat, edelleen näiden asioiden

rahoituskysymys, joka mielestäni edustaa nykyaikana välttämätöntä tekijää, tulisi hoitaa entistä vakavammalle ja kestävämmälle pohjalle.

Kunnissa on yleisenä puheenaiheena Alkoholiliikkeen voittovarojen käyttö kuin myös veikkausvarojen käyttö. Näistä varoista sanotaan, että missä kunnassa ollaan parhaita runoilijoita, niin sen paremmin näiden varojen tilaukset on tehtävissä ja veikkausvarojen kohdalta sen paremmin näitä varoja on saatavissa. Tällaiset hankalat seikat olisi mielestäni saatava poistetuksi ja tuo rahoituskysymys olisi todellakin järjestettävä järkevälle pohjalle ja siten, että sinne, missä todella yritetään jotain tehdä näiden asioiden hyväksi, niille paikkakunnille näitä varoja olisi myöskin saatavissa.

Akseli Rodén (Vaasan eteläinen): Herra puheenjohtaja! Jouduin parikymmentä vuotta sitten nuorena poikasena — en nyt ihan poikasenakaan — Pohjois-Karjalan piirin piirisihteerin tehtävää hoitamaan. Muistan erään piirikokouksen, jossa meidän vanha, manalle mennyt puoluesihteerimme K. H. Wiik kerran sanoi, että olisi hyvin hauska, jos puoluetoverit tutustuisivat meidän puolueemme periaateohjelmiin, talouspoliittisiin ohjelmiin ja kirjasiin eivätkä antaisi niiden tomuttua työväentalojen kaapeissa.

Minä luulen, että tämänpäiväisen kokouksen henki on eräiltä osin osoittanut, että ollaksemme oikeita sosialidemokraatteja meillä jokaisella olisi ollut aihetta tutustua siihen, millainen oikean sosialidemokraatin pitäisi olla myös tällaisessa puoluekokouksessa. Täällä on valitettu, ettei näihin ohjelmiin ole ollut tilaisuutta tutustua. Kyllä täytyy myöntää, ettei siihen tutustumiseen tietysti ole ollut paljon mahdollisuutta. Jos me olemme rehellisiä itseämme kohtaan, niin useimmat 'meistä kai viettivät iltansa Helsingin kapakassa eilen illalla, ja niin olisi ehkä käynyt tänäkin iltana. Tuskin olisi ollut mahdollisuutta lukea näitä ohjelmia, vaikka siihen olisi annettu aikaa ja tilaisuutta.

Haluaisin palauttaa mieliin, silloin kun täällä on esitetty ajatuksia harjoitetusta talouspolitiikasta, että eräitä vuosia sodan jälkeen meidän puolueemme teemana, samaten kuin ammattiyhdistysliikkeen teemana oli, ettei rahapalkkoja nostamalla työläisten elintasoa koroteta. Me kävimme taistelua työpaikalla kommunisteja vastaan silloin, kun vaadittiin 30—40 markan korotuksia tuntipalkkoihin. Ja silloin oli lukematon määrä lentolehtisiä ja kirjasia puolueen taholta, että todellakaan näitä rahapalkkoja ja tuntipalkkoja nostamalla ei työläisten elintasoa tässä maassa kohoteta. Tänä päivänä tuntuu näiden keskustelujen perusteella, että nyt meidän pitäisi noudattaa kentällä aivan päinvastaista linjaa ja politiikkaa tässä

suhteessa. Siinäkin taistelussa tulimme hyvin toimeen kommunistien kanssa, vaikka me jouduimme esittämään aivan toista näkökantaa kuin mitä täällä on useassa puheenvuorossa mainittu.

Tulee mieleen eräs toinen seikka, josta varmasti perusjärjestöissä ja työpaikoilla on paljon keskusteltu, että jos me onnistumme saamaan nyt SAK:n avulla työtaisteluliikkeen kautta esim. 10 %:n palkankorotuksen tuntipalkkoihin, onko olemassa mitään mahtia ainakaan meidän käytettävissämme, jolla tämän jälkeen voidaan estää teollisuustuotteiden ja kaikkien muiden tarvikkeiden hintojen nousu. Käsittääkseni tämä on kysymys, jota täällä on hyvin vähän tämän illan aikana kosketeltu. Käsittääkseni käy aivan samalla tavoin kuin kävi yleislakon aikana, niin kuin Porin Kokko jo puheessaan mainitsi, että on hyvin pian eliminoitu se ansion nousu, mikä tämän kautta rahapalkkojen korotuksella, voidaan saada.

Täällä on tänä iltana paikalla meidän puolueemme talouspoliittisia miehiä, eduskuntamiehiä. En ole itse mikään talouspoliitikko, mutta pyytäisin kysyä, onko löydettävissä todella ne keinot, että hintatason nousu varmasti voidaan estää ja pysäyttää, jos onnistutaan saamaan jokin vissi palkankorotuslinja. Eikö maataloustulolaki edellytä jo tästä lisääntyneestä tuntiansiosta osan kadottamista? Ja onko olemassa mitään sellaista lakia, joka estäisi todella sen, etteivät hinnat liiku aivan siihen samaan tapaan kuin ovat liikkuneet tähänkin asti, ja tällä tavalla mitätöidään se, mitä voidaan saada, ja ehkä puolen vuoden perästä ollaan saman kierroksen edessä, kuin ollaan tällä hetkellä? Tämä on käsitys, joka ainakin vaasalaisen sosialidemokraattisen työväen keskuudessa on olemassa, että tätä tietä kulkien ei meidän elintasoamme nosteta, Täytyy löytää muita sosiaalipoliittisia keinoja ja verohelpotuksia, joilla näitä asioita voidaan hoitaa paremmin kuin rahapalkan jatkuvan korottamisen tietä.

Täällä on myöskin eräissä puheenvuoroissa pyritty osoittamaan, että on olemassa kaksi eri ryhmää: se väki, joka kuuluu poliittiseen väkeen, puolueväkeen, ja se väestöryhmä, joka on ammattiyhdistysväkeä. Minun käsitykseni on se, että meidän puolueosastomme jäsenet ainakin teollisuusseuduilla ovat ammatillisesti järjestäytyneet suurin piirtein 75—80-prosenttisesti, jos laskemme pois ne perheenäidit, jotka eivät ole palkkatyössä käyviä. Näin ollen on käsittääkseni turha etsiä mitään eroa puolueväen ja ammattiyhdistysväen välillä tässä mielessä silloin, kun me katsomme itseämme sosialidemokraatteina ja puoluejäseninä.

Täällä on myöskin eräissä puheenvuoroissa erikoisesti korostettu sitä, että ellemme pysty hoitamaan palkkapoliittista linjaa oikealla

tavalla, me menetämme joukkojamme kommunisteille. Tulee mieleen, että (käsittääkseni eivät meidän sosialidemokraattiset äänestäjämme niin hevillä siirry kommunistien kannattajiksi. Kai ne tapaukset Unkarissa ja eräissä muissa maissa ovat Suomen kansalle osoittaneet, ettei ole niin helppoa eikä ole hyvinvointi parannettavissa siirtymällä kommunistien leiriin, koska toisissa maissa, missä tämä valta on olemassa, pitää kuoliakin sen puolesta, että saisi vapaasti käydä äänestämässä! Minä luulen, että sosialidemokraattiset äänestäjät eivät ole niin helposti siirtymässä kommunistien leiriin, kuin mitä täällä eräissä yhteyksissä on annettu ymmärtää.

Käsittääkseni tämä kokous ei pysty luomaan mitään selvää talouspoliittista ohjelmaa. Kyllä kai se jää puolue-elinten tehtäväksi yhtä paljon kuin sen käytäntöön toteuttaminenkin. Mutta käsittääkseni näissä alustuksissa, mitä täällä on ja jotka nyt valiokuntaan lähetetään, on olemassa kuitenkin vissi pohja, jonka pohjalla luulisi tämän puolueväen, tämän puoluekokouksen osanottajilla olevan mahdollisuus yhtyä yhteiseen ohjelmaan. Käytäntöhän ja tulevat tapahtumat tulevat osoittamaan, millä tavalla sitten näiden pohjalta päästään eteenpäin.

Tässä yhteydessä on puhuttu vakauttamisesta ja arvosteltu sitä erittäin voimakkaasti. Minusta tuntuu, että jos kerran katsotaan, ettei sillä linjalla, millä on kuljettu yhteistyössä maalaisliiton kanssa, päästä eteenpäin, niin eikö ole paljon viisaampaa silloin vetää ministerit pois hallituksesta, asettua selvään oppositioon ja käydä vaalitaistelu sitten opposition merkeissä. (Kokouksesta: Oikein!; Se on ainakin yksi linja, jolla on jokin selvä kanta. Me olemme olleet (maalaisliiton kanssa hallituksessa, en muista nyt, kuinka monta kertaa. Joka kerta on sanottu, kun sinne on menty, että aina me olemme siinä hävinneet, ja on arvosteltu ja harjoitettu itsekritiikkiä, mutta joka kerta on menty uudestaan saman puolueen kanssa, hallitukseen ja jälleen jouduttu harjoittamaan itsekritiikkiä ja todettu, että me olemme taas hävinneet.

Tavallinen kansanmies tuolla kentällä sanoo, että sosialidemokraatit istuvat hallituksessa saadakseen siellä olla ja antavat aina perään maalaisliitolle. Toinen työmies sanoo työpaikalla, että on sosialidemokraattien vika, kun ovat hallituksessa, ettei saa palkan korotusta. Ja jos on jotakin huonosti tässä maassa, niin aina se on sosialidemokraattien vika. Näin ollen katson, että jos kerran ei katsota olevan mitään hyötä siitä, että ollaan kompromissipolitiikassa porvarillisen puolueen kanssa, silloin on parempi vetäytyä selvään oppositioasemaan ja lähteä siltä pohjalta taistelemaan;

ja silloin meillä ovat ne ohjelmat tarpeellisia, mitä tässä puoluekokouksessa pystytään talouspolitiikan alalta aikaansaamaan.

Puhetta ryhtyi johtamaan Viitanen.

Veikko Rantala: Hyvät puolueoverit! Kun viimeisessä varsinaisessa puoluekokouksessa meillä oli käsiteltävänä sosialidemokraattisen puolueen talouspoliittinen ohjelma, niin puoluetoimikunnan esitykseen sisältyi jo maininta, että tämä ohjelma on lähinnä ns. työllisyysohjelma, vaikka tätä työllisyysohjelmaa sittemmin hiukan laajennettuakin puoluekokouksen aikana. Tämä ohjelma perustui puoluetoimiston julkaisemaan kirjaseen "Toimeentulomme edellytyksistä".

Nyt luonnollisesti meidän on syytä saada täydellisempi talouspoliittinen ohjelma ja siihen tähtää nimenomaan puoluetoimikunnan jättämä aloite tälle puoluekokoukselle. Toivoisin, että tämä aloite todella vakavasti pohdittaisiin ja että saataisiin aikaan sellaiset päätökset, joita voisimme pitemmällä tähtäimellä ryhtyä toteuttamaan.

Kun tätä ylimääräistä puoluekokousta lähdettiin vaatimaan koolle, olivat vaatimusten motiivit melko selvästi nähtävissä. Puoluesihteeriä ei tyydyttänyt valittu puoluetoimikunta. Näinhän on sanottu mm. Leskisen erikoisjulkaisussa "Jo riittää", ts. että skogilaiset hyvän operaationsa vuoksi pääsivät nenästä vetämään eli soluttamaan puoluetoimikuntaan enemmistön.

Kun lisäksi on lähdetty puhumaan talous- ja teollistamisohjelmien puutteesta, lienee syytä todeta muutamat esiintulleet erikoispiirteet tässä kysymyksessä. Kuten kysymyksen alustaja Uoti täällä jo totesi, on viime puoluekokouksen päätösten johdosta puoluetoimikunta asettanut talouspolitiikkaa laatimaan toimikunnan, jossa puheenjohtajaksi oli valittu puoluesihteeri Leskinen ja jäseneksi mm. maisteri Pitsinki. Nyt on ilmennyt, että nämä herrat eivät ole halunneet paneutua tähän tärkeään kysymykseen — ovat toisin sanoen sabotoineet tätä tärkeää tehtävää. Sen sijaan he ovat julkisuudessa esittäneet vaatimuksen tällaisesta ohjelmasta ja moittineet toisia talous- ja teollistamisohjelman puutteesta.

Kymen piirikokous on sitten laatinut esityksensä, ja tätä esitystä Helsingin piiriläiset ovat vahvistaneet omalla tekstillään.

Kun Pitsinki arvosteli täällä sitä, että puoluetoimikunnan esitys vasta nyt on jaettu monisteena, niin sanottakoon, että hänen painotuotteensa on myöskin jaettu vasta tässä kokouksessa. Miksei Pitsinki saamansa tehtävän mukaisesti yhdessä puoluesihteerin kanssa kyennyt edes moinisteasuun saattamaan ehdotusta talous- ja teollistamisohjelmaksi? — omituista solidaarisuutta puoluetoimi-

kuntaa kohtaan päätoimitsijoiden taholta. Viime yön aikana, kai ennakkoon suoritettun arvostelun johdosta, on ennätetty sitten tätä painettua tekstiä vielä korjatakin monisteella. Nimiä on kerättj' alle. Kuinka moni nimen kirjoittajista on ennättänyt lukea allekirjoittamansa tekstin?

Vielä voitaneen sanoa, että emme koskaan pystyne pitkän täh- täimen ohjelmaa laatimaan, jos meillä niiden toteuttamisen pitää tapahtua heti. Rahoituskysymys on myös otettava huomioon ja ohjelma toteutettava sitä mukaa kuin raha-asiat on pystytty selvit- tämään. Rahoitusta kuitenkin ei saa hoitaa yksinomaan palkan- nauttijain ja pienviljelijäin laihasta rahamassista, vaikka näitä masseja olisikin vaikkapa satojatuhansia.

Tässä maisteri Uotin esittämässä alustuksessa talousohjelmaksi ovat perustelut mielestäni melko hyvät. Loppuponnethan on asia erikseen. Niitä voidaan lisätä mutta, näkisin, ei paljon vähentää, koska muuten tämä ohjelma jää vajavaiseksi.

Kun tässä ohjelmassa on eräitä kohtia ja yksi puuttuu yhteen kohtaan toinen Itoiseen kohtaan, niin toivon saavani esittää muuta- mia näkemyksiä parista näkövinkkelistä katsottuna. Teollistaminen sinänsä on iskusana, joka puolueemme piirissä ainakin eräiden mie- lissä on saanut maagillisen taikavoiman. Tällainen keskustelu ei kuitenkaan pysy loppuun asti koviin tosiasioiden pohjalla, vaan se jää puolitiehen.

Tarvikkeiden tuotanto kehittyy nykyisin teknillisesti huimaavaa vauhtia. Mekanisoiminen, automatisointi, rationalisointi ym. hienot käsitteet sisältävät niin paljon asiaa, että tuotanto, johon kaikkia niitä sovelletaan, kykenee valmistamaan tarvikkeita samalla taikka pienemmällä ihmistyövoimalla moninverroin enemmän kuin aikai- semmin.

On todettava, että kaikissa sivistysmaissa ns. palveluelinkeino- jen kehittyminen on tapahtunut hyvin nopeasti, jopa vähitellen muodostunut nopeammaksi kuin teollisuuden työntekijöiden luku- määrän -kasvu. On todettu, että esim. monien kulutustavaroiden valmistamiseen tarvitaan huomattavasti vähemmän työvoimaa kuin niiden myymiseen.

Muutamia vertailukohtia tilaston perusteella:

Eri elinkeinoista tuloa saaneet ja heidän tulonsa jakaantuivat mm. vuonna 1953 seuraavasti: Maa- ja metsätaloudessa oli työn- tekijäin lukumäärä 614.000 ja heidän tulonsa 1112 milj. mk. Teolli- suus- ja käsityön työntekijöitä oli 599.000 ja heidän tulonsa 179 milj. mk. Palveluelinkeinoissa lukumäärä oli 582.000 ja tulot 180 milj. mk.

Tästä tilastosta havaitaan, että palveluselinkeinoissa työskentelevien ihmisten lukumäärä lähentelee teollisuudessa työskentelevien lukumäärä ja heidän tulonsa jopa ylittävät teollisuustyöväestön ansiot. Näiden tilastojen — joita minulla tässä on otettuna useammaltakin kantilta — perusteella pitäisi olla selvää, että sosialidemokraattisen puolueen on kohdistettava hyvin suuri huomio teollistamisen ohella myös palveluselinkeinojen kehittämiseen ja niissä toimivien ihmisten vetämiseen puolueeseen.

Pyydän jättää tämän tekstini ohjelmavaliökuunnalle huomioitavaksi talouspoliittista ohjelmaa käsiteltäessä.

Mutta sanoisin vielä jonkin sanan liikenteestä.

Puheenjohtaja: Minuutti aikaa.

Puhuja: Ehkä saan jättää tämän lopunkin tutkittavaksi, koska aika valitettavasti loppuu. Sanoisin vain lopuksi, että esitän, että nämä näkemykset huomioidaan nyt käsiteltävänä olevan ohjelman yhteydessä, samalla kun katson, että puoluetoimikunnan laatima ohjelma on otettava käsittelyn pohjaksi, ja nimenomaan, että tämän ohjelman sivulla 18 esitetty talouspoliittinen neuvottelukunta perustettaisiin.

Huomautan vielä tässä ohi tämän ohjelman, joka ohjelmassa on syytä ottaa huomioon, vakauttamisohjelman lapsilisätalletuksista, joista muodostuu huomattava menoerä valtiolle. (Puheenjohtaja koputtaa.)

Onni Mikkola (Lapin piiri): Herra puheenjohtaja: Hyvät puoluetoverit! Olemme täällä jo useita tunteja keskustelleet sosialidemokraattisen puolueen talouspoliittisesta ohjelmasta, jonka merkeissä puoluekokouskin on kutsuttu koolle.

Täällä on esitetty monenlaisia eri käsityksiä näistä ohjelmista, ja hyvin ristiriitaisia keskenään. Katsoisin kuitenkin maaseudun edustajana, että toveri Uotin esittämä ohjelma on kaikkein parhain, joka soveltuu maaseudun olosuhteisiinkin.

Jos lähdemme harjoittamaan sellaista talouspolitiikkaa, joka on maaseudun vastainen, niin se tietää sitä, että me tulevissa vaaleissa tulemme menettämään maaseudulla kannattajia. Ei suinkaan ole niin helppoa taistella kenttärjestöissä puolueen kannattajajoukkojen lisäämiseksi, jos meillä on sellainen ohjelma, jonka voi hyväksyä kokoomuspuolue ja kokoomuspuoluetta johtavat vuorineuvokset ja kauppaneuvokset. Meillä sosialidemokraateilla pitää olla todella sellainen ohjelma, jonka vähävarainen väestö voi hyväksyä ja jonka ohjelman turvin puolueen aktiiviset jäsenetkin voivat rohkeasti kentällä lähteä taistelemaan sen puolesta, ja pystyvät kyllä puolustamaan puolueen etuja.

Täällä aikaisemmin toveri Härkönen esitti hyväksyttäväksi paheksumislausuman siitä puheesta, jonka puolueemme sihteeri toveri Leskinen aikoinaan Kainuussa, Kajaanissa, piti ja toisen Valkeakoskella. Nämä puheenvuorothan olivat hyvin tunnettuja sellaisina, että ne olivat hyvin maaseudun vastaisia ja siellä annettiin meidän vastustajillemme kommunisteille ja maalaisliitolle hyviä aseita ei vain vähäksi aikaa vaan useaksi kymmeneksi vuodeksi. Maalaisliitto käytti niitä hyvin voimakkaasti hyväkseen. Mm. Rovaniemellä maalaisliiton puoluesihteeri Korsimo käytti hyvin tätä hyväkseen. Ja sen jälkeen maalaisliiton sanomalehdistö Lapin läänissä, joka leviää ainakin n. 30.000 kappaleen painoksena, julkaisi tämän, ja tästä on jouduttu kenttäjärjesitöjen ja jäsenistön keskuudessa taistelemaan. Minua kovin ihmetyttää se, että puolueen korkein toimitsija näissä talouspoliittisissa puheissaan ja ohjelmissaan esiintyy monella eri tavalla.

Ensinnäkin Kainuun puheessaan hän tuomitsi koko puolueen maaseutupolitiikan. Hän esitti sellaisia ohjelmia, että maaseudulla pitäisi muodostaa suuria tiloja ja tiloja koneellistaa. Hän ei tietysti ottanut huomioon sitä, minkälaiset ovat olosuhteet Lapin läänissä, Oulun läänissä ja myös Kainuussa. Täällä ei voida menestyksellä hoitaa tällaisia, suuria tilatyyppejä, joissa on joitakin kymmeniä hehtaareja viljeltyä maata ja ne koneellistetaan. Täytyy ottaa huomioon, että maa on siellä paljon toisenlaista kuin Etelä-Suomessa. Ne ovat vesistöjen, järvien ja vaarojen pirstomia, ja sen takia siellä pientilat tulevat parhaiten kysymykseen.

Samoin Leskisen puheessa tuomittiin asutuspolitiikka, lisämään anto jne. Maaseudulla nämä kysymykset ovat sellaisia, joihin sosialidemokraattisen puolueen täytyy myös löytää sellainen ratkaisu, että se tyydyttää maamme pienviljelijäväestöä ja maaseutuväestöä, että puolueen jäsenjoukoilla on mahdollisuuksia ja aseet käsissään taistellessaan sen puolesta, että puolueemme pysyisi edelleenkin maamme suurimpana puolueena.

Kun täällä toveri Härkönen esitti puoluekokoukselle hyväksyttäväksi ponnen, että toveri Leskiselälle annettaisiin paheksumislausuma hänen Kainuussa, Kajaanissa, ja Valkeakoskella pitämistään puheista, jotka poikkisivat puolueen menettelytapaohjeista, yhdyin kannattamaan tätä ehdotusta.

Lauri Vierimaa (oli poissa).

Lauri Heinonen (Hämeen pohjoinen): Kun tuossa meille lähetetyssä vihkosessa on myös tässä kohden keskusteltavaksi tarkoitettu esitys puolueen urheHupoliittiseksi ohjelmaksi, tahtoisin tässä yhteydessä tehdä siihen muutamia reunahuomautuksia.